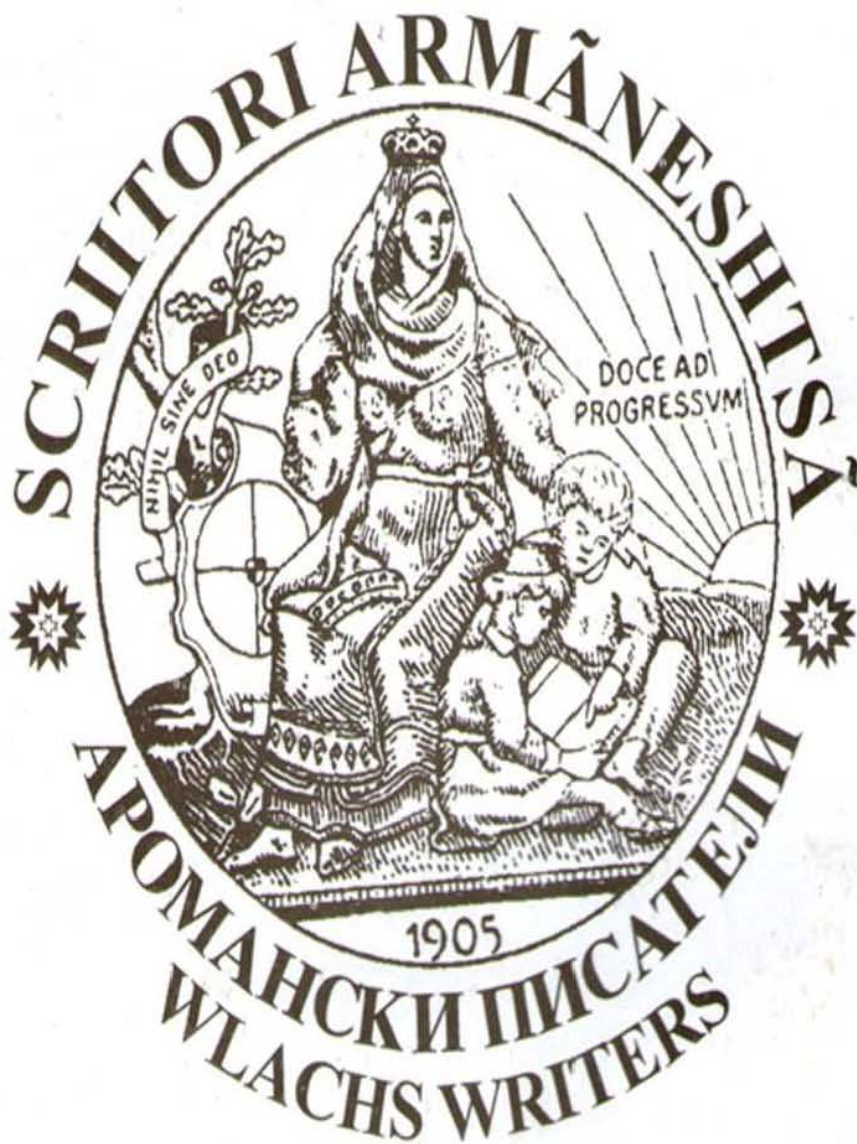

UNIA TI CULTURĂ-A ARMĂNJLOR DIT MACHIDUNII
BIBLIOTECA NATSIONALĂ ARMĂNEASCĂ
"CONSTANTIN BELEMACE"
Colectsia "I. ARGINTEANU"

Scopia, 2001

UNIA TI CULTURĂ-A ARMĂNJLOR DIT MACHIDUNII
BIBLIOTECA NATSIONALĂ ARMĂNEASCĂ
"CONSTANTIN BELEMACE"
Colectsia "I. ARGINTEANU"

2

DINA CUVATA

SCRIITORI ARMĂNESHTSĂ
АРОМАНСКИ ПИСАТЕЛИ
WLACHS WRITERS

Scopia 2001

Cartea-astă s-publică cu ucazea di: 1020 di-anji di-anda s-adrà Vlahiea Mari; 760 di-anji di moartea-al Oani Asan II, Amiràlu-armănescu; 270 di-anji di Inscriptsea-al Nectarie Târpu shi 270 di-anji di-ahurhearea cu lucru-a Tipografiljei di Moscopoli; 180 di-anji di Revolutsiea-a Armătuladzlor armăneshtsă sh-cari lă fu furată di Gretsli shi elji multu-ù plămsiră; 100 di-anji di publicarea-a protlui Dictsionar Armănescu di Shtefan Mihaileanu; 60 di-anji di-anda s-adrà Autonomiea (Printsipatlu)-a Pindului ân cap cu Printsipelu Alchibiadi Diamandi shi 60 di-anji di moartea-al Nushi Tulliu.

UNIA TI CULTURĂ-A ARMĂNJLOR DIT MACHIDUNII

Prezidentu: *Dina Cuvata*

Redactor di editsii: *Tanja Tashcova*

Căpachi shi tehnoeditari: *Sasho Iovcevski*

Cartea-astă-i lucrată pi computerlu dat di
USIS-TSENTRUL di Scopia.

Cartea-astă NU easti scoasă di-agiutorlu dat di Guvernul ali
Rumăni ti-Armănjli dit Machidunii

Согласно чл. 30, точка 8, од Законот за ДДВ (Службен вес-
ник на РМ, 44/99), за оваа книга с платен данок од 5%.

“SCRIITORLJI-ARMĂNESHTSĂ” Ună carti tsi nă lipsea

Poati că di cama-agonjea sh-di ma compe-
tentsălji di mini lipsea s-hibă-adrată ună-ahtari
carti cu scriitorlji-armăneshtsă. Noi, Armănjli,
ashi cum nă him moubetceadz, cându shidem di
fatsim moubeti, li shtim tuti sh-ti tuti taha-avem
totna shi multi dati, ama cara yini oara că ta s-
shidem shi să-ngrăpsim ună căt di njică prezen-
tari-a unlui scriitor armănescu, easi lucrulu că nu
shtim dip tsiva, ică-atseali tsi li shtim nu suntu
iuva-iuva di-atseali tsi pot s-hibă-aflati ti-un di
scriitorlji-armăneshtsă. Ti-atsea, zate, shidzui
mini di li-adunai tuti căti pătui shi u-adrai cartea-
aestă, tsicara că shtiù că nitsi pi-ngiumitati nu nj-
lu bitisii lucrulu cum lipsea. S-nji spun ändreptu,
ideia ti-aestă carti nj-vini dicara mi pidipsii para-
multu cu-adunarea-a datilor tsi lipsea s-li bag tu
cartea *Picuraru di la Pind. Antologhi-a puizi-
iljei armănescă dit secolili XIX shi XX*. Dicara
mi pidipsii di li-aflai, căt pătui, datili ti-atselji 65
di poets, nj-mi minduii că tuti-atseali, trapti
nanăparti shi completati cu nica-atseali ändauă
numi tsi-ngrăpsiră mash proză ică mash teatru,
lucrulu s-fatsi cama tamam. Aoatsi, li-adapshu
shi numili cari-adunară shi publicară folclor
armănescu (cu zboară sh-cu melografii), ama
shi-atselji cari-ngrăpsiră cărtsă di istoriea-
armănescă. atsea u-adrai di ispetea că tuts atselji
adusiră-aminti ti numili cari-ngrăpsiră. Tu defu-
ra fază vini shi ideia că pot aoatsi s-li bag shi
numili-a tsilor cari pi-ună ică altă turlii adrară
lucru tsi suntu-aproapea di literatura-armănescă,
ică agiutară di s-featsi ma-avută limba-
armănescă, shi cu-atsea cartea-aestă s-featsi
ashi cum easti ea, cu tuts mähänadzli shi-acăt-
sămăchli. Mini-aoatsi voi s-u spun shi-atsea că,
sh-tu cafi-ună carti iu li-aflam datili vidzui că s-
manipuleadză cu multi tsifri cari sh-cu multu-
aleg cându-i zborlu ti-anjlji cându s-aflară, cându
shi iu li publicară cărtsăli-a lor shi cându shi iu
muriră multsălji di scriitorlji-armăneshtsă. Ghini,
cara shtiù mini că shi cafi-ună-ahurhitară easti
greauă shi cu multi căsuri, iara, nj-mi-apuitues-

cu că-a lă si-află ca un lucru bun a altsălor di
după mini ta s-poată s-adară ună cama bună
Carti-a scriitorlor armăneshtsă, sh-cara s-vrets,
de, sh-cătse s-nu, shi-ună carti cu *Isturiea-a
Literaturăljei Armănescă*.

Desi hărzescu scriitorlji-armăneshtsă ună-
ahtari carti?

Scriitorlji-armăneshtsă nu mash că hărzescu-
ahtari ună carti, ma elji hărzescu sh-ma multu
tsiva, că numili-a lor s-hibă-ngăpsiti sh-cu gramu
di malămă tu frândzăli-a isturiiljei culturală-a
Armănjlor. Scriitorlji-ù hărzescu-atsea, prota
chi-protă, mash ti-atsea că, după căti shtim tuts,
cană di scriitorlji-armăneshtsă nu-ari loată sh-
nitsi că va s-ljea vărăoară nitsi-un pără ti pidi-
molu tsi-l featsiră nu mash că s-li-ngrăpsească
tuti-atseali, ma sh-deapoea, ta s-li publică tu
revisti, tu cărtsă ică alti publicatsii (Făr di-altu,
aoatsi nu lipseashti să-lji numirăm un Hristu
Căndroveanu, shi-altsă-ndoi, a curi numi sh-nitsi
că li bag aoatsi, cari sh-nitsi că-adrară shi nitsi
că-a s-adară tsiva, cara s-nu lă si pâltescă ti-
atsea. Cara s-vrets, shi-ali Kira Iorgoveanu-
Mantsu lj-si palti ti cama multili di cărtsăli tsi li-
ari publicată). Puiziili shi tuti tsi li dghivăsim
noi suntu buni-ashitsi cara suntu publicati.
Cându-l videm un scriitor că s-pidipseashti ta s-
află ună cearei ta sh-li publică tuti-atseali tsi li-
ngrăpsi, noi tuts mătrim cu ună shubei la el. Shi-
atsel ma marli lucru că cătse hărzea scriitorlji-
armăneshtsă ahtari ună carti easti că ma s-nu cara
scriitorlji, noi Armănjli nu vrea u-aveam
Literatura Armănescă, un fenomen natural pi
cari tuts noi nă hărsim (madan atselji tsi nu poati
shi-u bagă tu minti că Armănjli suntu altu tsiva
dicăt Mucanji). Sh-cătse-i un “fenomen natural”
Literatura Armănescă? Ti-atsea că iuva nu-ari
un *Stat Armănescu* iu *Limba Armănescă* easti
tu functsii, iuva nu-ari ună institutsii cari-a shi-
aibă lucru cu-agiutarea shi stimularea-a creator-
lor armăneshtsă shi ea, va vără ică nu va, lj-yini

cripari vără ică s-hârseashti. *Literatura Armănească* nu mash tsi bănează, ma cum trec anljji ea tut ma multu shi creashti, shi-ază, cu mâna pî cheptu, putem nu mash că ta s-dzătsem că ari ună *Literatură Armănească*, ma avem shi creatsii cu cari putem shi s-nă-alăvdăm dininti-a tutălor, ashi "tu mesea di hoară", cum vrea s-dzătsea vecljilji Armânji a noshtsă. S-putem noi s-băgăm tu-ună Antologhii 65 di numi di poets armăneshtsă, nu-i lucru ti shicai, cât di geanabet s-hibă un dushman, iara va-î pricânoască giuneatsa-aestă. Bileam, sh-tsiva ma multu, avem noi creatsii ti cari pot shi s-nă-nchizmăsească niscânti di natsiili cu cari bânăm noi Armânjlji, bunăoară ti epopeia "Mosco-polea" al Leonida Boga, "Armănamea" al Iory Merca, cari-i sh-ma multu di-ună "Iiadă" armănească. Ia, ti-atsea scriitorlji-armăneshtsă hârzea s-hibă băgats tu ună carti iu-a să spună mash cându elji bânără sh-tsi-adrară.

Shi, poati sh-nica ma mari lucru, scriitorlji-armăneshtsă hârzea ună-ahtari carti sh-di ispetea că niscântsalji di elji nu mash tsi-ngrăpsiră puizii cu foc shi-l mutară curajlu la miletea, ma li-arichiră shi cordzălî sh-tufechli di s-alumtară shi ca-*Armătuladz* (cu mirachi-l băgăm cu literă mari-aestu zbor) ti-apurarea-a Armănamiljei. Di-atse lji *Armătuladz* va-lji spunem Zicu A. Araia, cari shi tu *Autonomia-a Pindului* dit anlu 1917 shi tu Guvernul a *Printsapatlui a Pindului* dit anlu 1941 cara *Ministru ti Cultură*, deapoaea Iory Ceara, cari s-alumtă ca-*Armătulă* a deapoaea-avu shi ceta-a lui, Apostoli-Toli Hagi-Gogu tut ashitsi fu shi-*Armătulă* shi *Căpitan*, shi cătse s-nu lu spunem shi Cutuli Caloir, cari tut ashitsi s-alumtă shi bana shi-u deadi ti-apurarea-a *Printsapatlui a Pindului* a deapoaea sh-ti-apurarea-a Armănamiljei di tiranlu-a andartsălor gartseshtsă. Aoatsi nu putem a s-nu lu-adutsem aminti shi Shtefan Mihaileanu, cari cădzu curbani shi s-featsi martir ti-Armănamea, alumtândalui cu cundiljlu ti-apurarea-a Armănamiljei, shi carishti nica căts ari tsi noi nu lji shtim a elji s-alumtară ti-Armănamea. Noi nu lipseashti s-nă-agărshim ta s-căftăm shi martirizari-al Shtefan Mihaileanu shi ti-altsălji di scriitorlji shi-alumtătorlji ti-Armănamea (cum sh-ti

Averchi, Papa-Lambriu Balamaci, shi-altsă multsă ca elji), a ti cari-avem shi dati tsi pot ta s-nă-agiută multu.

Sh-nu mash ahăt, noi u-avem shi borgea că s-aflăm un loc iu va s-adrăm un *Panteon a Literaturăljei Armănească* shi s-li-adunăm oasili-a tutslor scriitori shi-alumtători ti cauza-armănească. Nica-avem tu bană oaminji cari shtiù că iu suntu-ngrupats ma multsălji, cara s-nu shi tuts, shi nu-ari cană tsi va li-aibă-ngătan a s-nu zburăm că shi-a li tinjisească oasili-a lor. Tu-atse l *Panteon a Literaturăljei shi-a Culturăljei Armănească* lipseashti s-hibă-adunati shi tuti manuscrisili, shi-alti documenti tsi-armasiră shi nica-armăn dit arhivili personali-a poetslor (sh-nu mash di-a poetslor ma sh-di la tuts oaminjlji di carti), ti cari după elji nu-ari cari s-adună gailelu. Tuti-atseali s-cher cu treaca-a anjlor, a cu-atsea noi nă fatsim tut ma oarfânji ca cultură-armănească shi universală. Shi-aoatsi, s-nu-agărshim putes că ari-altsă cari-atsea shi-avină, că tuti s-hibă-anvăliti cu pulbiri, agărshiti, prota, shi chiruti, deapoaea.

Mini-aoatsi voi să spun sh-ti-un altu lucru shi lu-adrai. Poati că nu feci sh-dip ghini, ma mini u-adrai. Li-alăxii, li-armănezai, numili shi paranumili-a multsălor di poetslji cari li-avea cu forma rumănească. Ti-un chiro di cama-nelo aestu lucru va shi-u spună murafetea, ti-ază nj-pricânoscu că-adrai shi-ună njică-amărtii. Ama, iara, ti-ndauă numi shi paranumi, ti cari nu-aveam cum să shtiù că cum putea s-hibă cali tamam pi-armăneashti, li-alăasai ashi cum cara, cu forma rumănească (Nicolescu Mihaili, Anastasescu Diana, Petrescu Vangheli, a poati shi-altă vără numă, nu shtiù). Amărtiea-i eu-atsea că nu-i ghini shi după moarti s-lji-alăxeshtsă numa-a unlui om, numa cu cari el bână, ma di-altă parti-i ghini shi-a s-hibă sh-nica ma ghini ti ma-nelo, că lă si deadi ună identitati tamam armănească, cum shi lipseashti s-nă undzească-a nauă, a Armânjlor, dimi că vrem ta s-him altă mileti, altă limbă, altă cultură, ahoryea cu multu di-atsea rumăneasca.

Mini shtiù, shi-ù spun shi ti-altsălji ma tiniri, că multsă di-aeshtsă scriitori li-au creatsiili-a lor

asprânditi, di noi ascumti, sh-ti-atsea-a s-lipsească ună munasâpi mari di noi tuts s-li-adunâm shi s-li publicâm, cu tsi sh-nica ună oară-a să spunem că shtim tsi-avum shi tsi-avem, shtim tsi vrem shi cu-atsea shi-altsâlji ma multu-a nă tinjisească shi, pistipsesecu, shi-a nă-agiutâ su-l fatsim aestu lucru. Lipseashti că-atselji cama tinirlji multu ma cu-ngâtan s-dănăsească la cafî-ună lugurii tsi-a u-aflâ pit vecljili cărtsâ shi revisti-armăneshtsâ, shi sh-si minduească cu tsi-a s-poatâ shi cafî-unlu di elji ta s-agiutâ. Mini mash va s-daù ândauâ lucrî ca idei, a deapoea altsâlji la s-li lărdzească ideili: di Mihali Nicolescu, *Poetlu Natsional* armănescu, avem mash 14 di puizii publicati di Massimu tu Gramatica-a lui dit anlu 1862, ma noi shtim că el avea-alăsâtâ tut-cu-tut 24 di puizii. Lipseashti vărâ s-caftâ iu u-alăsâ arhiva-a lui atsel bunacieu Massimu shi, poati, va li-aflâ shi-atseali 10 puizii shi s-li publicâ: avem informatsii că Apostoli-Toli Hagi-Gogu avea un roman, *Cărtsăcoanjea*, di cari publicâ ună cumatâ tu revista "*Peninsula Balcanică*", ma deapoea tsi s-featsi sh-cu manuscrislu-atsel, sh-cu Hagi-Gogu, cara s-vrets shi ca om, canâ sh-tsiva nu shtii: avem informatsii siguri că Leonida Boga avea-ngerăpsitâ dauâ cumâts di teatru *La Hani* shi *Revolutsionarlji* (ca tu-ahurhita-a secolui XX), shtim că furâ shi giucati pi stsenâ, ma di-atumtsea shi-neoa lă si chiru torlu, tsi nu seljeamâ că nu-ari-armasâ iuva ună copii di mână di sotslji-a lui cari giuca tu piesili-atseali, a Boga nu-avea di iu să shtibâ: deapoea vor căftari caduri di pi la soea-a scriitorlor atselji muritslji, că nica ari oaminji aushi cari-aù caduri shi sh-li tsân ca scumpi-amintiri dit bana-a lor, ma multsâ di elji, ashi cum vini eta tora, aù nipots cari nitsi că vor ta s-avdâ ti-atsea tsi fu, shi li-arucâ mea ici tsintsi pârâdz nu da ti eali, a cu-atsea noi tuts urfânipsim; atselji cari pot shi shtiù s-lucreadzâ cu buna tecnicâ di-azâ lipseashti să-nreghistreadzâ cu dictafoni adutseri aminti ti tuti tsi s-featsirâ sh-tsi cădzurâ pristi caplu-a scriitorlor, a cu-atsea va-ù fatsim ma-avutâ shi-atsea *Istoriî-a Literaturâljei Armănească* tsi-a s-lipsească vărâ di-atselji tiniri ta s-u-ngerăpsească: shi-alti multi, căti vor căftari shi-adunari, lipseashti cafî-unlu di cama tinirlji singuri sh-li duchimăsească, cu tsi-a s-agiutâ la-

adrarea-a unâljei avutâ arhivâ ti tricutlu literar shi cultural a Armănjlor.

Scritorlji-atselji tinirlji di-azâ nu lipseashti s-u-agârsească shi borgea tsi u-aù că ta s-lji spunâ-a Armănamiljei ti tsi cănta shi plândzea-atselji chirutslji sh-di multu dushlji. Scritorlji, shi-Armănjlji, nu lipseashti s-agârsească că Pindul, atsel vrutlu-aush Părinti-a nostu, shi Tesalica, shi Machidunicea, Epiru shi Muzachica, nu nă grescu-azâ mash cât ta s-neam că să scutem unâ avrâ dultsi sum chinlji di-aclot-si, s-tâljem un njel gras shi su-l fridzem, s-bem dalâ shi s-măcâm di cashlu-atsel cum nu lji-ari preaclji tu dunjeai, ma locârli-aesti, cari suntu *Patrida-a Armănlui*, grescu ta s-nă-adutsem aminti că lipseashti s-cilăstăsîm ti-un cathio mash armănescu, ti institutsii iu limba-administrativâ shi ofitsialâ va s-hibâ *Limba-Armănească*, iu va s-ascutârâ *Hlambura-armănească*, iu ti dzâlili pisimi-a Cărciunlui shi-a Pashtilii va s-oară ti tutâ miletea un *Episcop di la Episcopatlu-a Pindului*, cari-a s-hibâ ti tuts Armănjlji shi mash armănescu. Cu-un zbor, lipseashti tuts shi-adeucâ-aminti ti tsi s-alumta ca-Armătuladz Toli Hagi-Gogu, Ioryi Ceara shi multsâlji altsâ, Tinirlji di-azâ va li calcâ numili-aesti ma s-li-agârsească-atseali idealuri sămti-a scriitorlor armăneshtsâ, shi marli Dumnidzâ atsea nu va-ù ljeartâ. Borgea-i borgi, sh-di ea nu-ari-ascâpari!

Tinirlji scriitori nu lipseashti s-agârsească că u-aù shi borgea ta s-li traducâ pi-armăneashti, shi s-li publicâ, shi creatsiili-a tutâlör atselji cari eara Armănji, ma dimi că-ashi eara lucrulu, elji ângrăpsirâ pi limbili-a miletslor cu cari bânarâ. Cu-aestâ tradutsiri, noi va nă fatsim di dauâ ori multu cama-avuts: prota că *Limba-Armănească* va s-hibâ cama lucratâ a cu-atsea shi *Literatura-Armănească* multu ma-avutâ, ma sh-tu dunjeai va nă spunâm ca unâ mileti multu cădârâ, cari deadi numi cu-anami tu dunjeai.

Tinirlji di-azâ, shi-atselji di mâni, nu lipseashti s-agârsească că u-aù shi borgea că s-li traducâ creatsiili dit *Literatura-Armănească* pi limbili internatsionali (angleasca, frântseasca, ghirmăneasca, talicheasca, spanioleasca) shi cu-

atsea va li facă cânăscuti ti-ună dunjeai-ntreagă. Cara s-nă cānoască-atselji dit Ivropea sh-dit lumea tută tsi creatori sh-tsi creatsii literari-avem, altă turlii va s-mătrească pi noi Armănjli. Nu-i lucru ti shicai cā pi-ună stsenă di-un teatru di Pariz, di Londra, s-hibă giucată ună piesă, comedii ică traghedii-armănească shi tuts sciudusească pi-Armănamea, ashî cum s-featsi bunăoară tu-anlu 1810, Petersburg, cāndu la teatrul di-aclotsi s-giuca traghediea *Suliotsli, Spartanjli-atselji dit soni-a Balcanlui*, traghedii inspirată di *traghediea-a Suliotslor di Misolonghi*, tu-ahurhita-a meslui Yinar dit anlu 1804, tsi cara proclamată ti *traghediea-a secolui* sh-ti cari puizii-ngerăpsi shi nai ma marli poet ghirmănescu Goethe. Noi, Armănjli, nica di-ază lipseashti s-nă-ndridzem shi s-nă fatsim etinji ti-atsea ună dzuuă-ahât di-ashtiptatâ di tuts, cā *Ivropea Unită s-hibă Patrida-a tutălor*, cum a mărlor ashitsi shi-a njitslor milets, cum ti-atseali tsi-aù statlu-a lor ashitsi sh-ti-atseali tsi nica nu shi-aù un stat a lor shi-a curi locări âncănescu sum ocupatsii xeană, cum suntu shi locărli-Patrida-a noastă, cari-ncănescu sum ocupatsiea gârtsească shi-arbishească.

Tinirlji scritori lipseashti sh-nica ma vârtos s-dănăsească tu-ardărichli-a tsilor cari lugursescu cā *Limba-Armănească* easti ună-altă limbă, ca tuti-alanti limbi romanitsi, shi nu mash un dialectu, cum lugursescu niscăntsă-ausheats ântricats cu ideia-a rumănismului. Lipseashti s-intră tu-ardărichli ti-“alumta” cā-Armănjli s-aibă ună *Abetsedă-Armănească* shi-ună *Literatură-Armănească*. Lipseashti cā tuts sâ-lji da cu ciciorlu-a molimâljei cari lă-l măcă geanlu-a scriitorlor clasits a *Literaturăljei Armănească*, cari, cāt ascăpa niheamă di-atselji geandari rumăneshtsă sh-di ianitsari armăneshtsă, iara shingrăpsea cum ducheashti shi nu cum lă si spunea, lipseashti ta sh-li vor ma multu cāntitsli-armăneshtsă shi sh-li-aibă sh-ti ma musheati shi nu ca-atsel Tachi Papahagi, cari lj-deadi geanlu s-dzăcă cā ma musheati suntu-atseali valahuteshtsăli-di-atseali-a lui, cu cari lu-aduna tu șarmănit-să babă-sa shi mă-sa. Tinirlji scritori lipseashti s-lă spună ună oară-al Hristu Căndruveanu, Nicolae Saramandu (lji-u bāgām numa cu forma

valahutească, cā el ashitsi ma multu lu-ariseashti, shi cu-atsea-l lugursim ti-un Valahut shi nu ti-Armăn, shi sâ shtits cā multu-multu shi nu-a schirem) shi-altsălji ca elji, cā sh-lă dracu zmeanili cu teoriili propagandisti-a Mucanjlor, cā noi him ună cu elji shi cu-atsea s-nă-l mătrim lucurlu-a nostu shi s-nă-adrām fuljeauua mash a noastă, armănească.

Ashitsi, tu-anlu-aestu 2001, anlu cu cari s-ahurheashti un nău secol shi-un nău mileniū, shi *Literatură-Armănească* lu-ahurheashti cu-aestă carti-a *Scritorlor Armăneshtsă* shi cu-atsea vrem sâ spunem cā nă-ū lom borgea cā shi-aestu secol shi-aestu mileniū s-li pindzem shi s-li bitisim shi noi Armănjli, a titsi-a s-lipsească multu di multu s-lucrām, cara vrem cā s-armănem shi ca mileti shi ca limbă shi cultură, ashî cum altsă năinti di noi li tsānură shi limba shi cultura-armănească.

Cu-aestă carti vrem s-u-ahurhim shi sârbătusearea-a tsilor dzatsi secol di-anda la-Nauni di Ohârda u-adră Azbuca-armănească shi li-adră shi protili tradutseri a cârtsălôr bāsericheshtsă pi limba-armănească, a 760-lor di-anji di moartea-al Oani Asan al II-lea Amirălu-armănescu, a 270-lor di-anji di cāndu fu-ngerăpsitâ inscriptsiea-al Nectari Târpu, dit anlu 1731 tu hoara Ardenitsa. a 180-lor di-anji di Revolutsiea-a Armătuladzlor armăneshtsă ti-adrarea-a unlu stat Rumeicu (Cristiani) shi cari fu furatâ di Gretsli, a 60-lor di-anji di-anda s-adră Printsipatu-a Pindului ân cap cu Printsipelu Alchibiad Diamandi shi-a 60-lor di-anji di moartea-al Nushi Tulliu nai ma marli poet-liric armănescu.

Ashi la s-hibă. Mini borgea-a mea nji-u scosh, tora-armăni altsă shi-u spună minduearea.

*Pi sârbătôrli-a Anlui Nău 2001
Dina Cuvata
shi-a Cărciunlui, Scopia.*

Abeleanu, Dem. (1857-1933) Easti faptu tu meslu-Agustu 1857 tu cāsăbiclu-armănescu Avdela (Abela) shi muri tu-anlu 1933, Bucureshti. Easti unlu di ficiorlji dushi di Arhimandrit Averchi ta să-nveatsă la Sculia-armănească di la Sămtsălji Apostolji di Bucureshti shi s-facă dascalji shi-apostoljji-armăneshtsă, tu-anlu 1867. Tu chirolu 1878-1881 featsi ca dascal Crushuva di iu fu pitricut ta s-u dishcljidă sculia di Magaruva, lucru tsi după mari-alumtari cu-aghentsălji a gărtsismului shi pătu di-l bitisi. Deapoea fu pitricut Grebini ta s-dishcljidă-ahtari sculii ti-armănjlii. După un lucru di doi anji la-atsea sculii fu pitricut Vlaho-Clisura, iu lucră tu iamea 1885-1887. Tu-anlu 1887 s-dusi Ianina iu-ù dishcljisi ghimnaziea ti-armănjlii, a nicuchira-a lui u dutsea sculia ti feati dit idyiuł cāsăbă. Tu-anlu 1889 fudzi dit Turchii shi s-curdisi tu Rumăni, ca dascal tu cāsăbălu Giurgiu. Di-aclo shi-nelo nu-avem dati ti bana-a lui. Ari publicată tu multi di revistili-armăneshtsă tsi inshea tu-atsel chiro shi cārtsă (manuali) dit cari să-nvitsa istoriea shi gheografiea pit sculiili ti-Armănjlii, ma shi-alti broshuri dit istoriea-a Armănjlor: *Geografia si harta Turciei Europene*, Buc., 1905; *Turciea europeană - geografie fizică si politică*, Buc., 1905; *Neamul aromănesc din Macedonia*, Buc., 1916; *Albania*, Buc., 1928. *Constantinopol si vecinătătile sale*, s.a.

Anagnosti, Mihali (1970) Poet armănescu. S-featsi pi data di 8 di Yinar tu-anlu 1970, tu hoara Stejaru (Eschibaba), Tulcea, Rumăniea. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, litseu san-

itar Tulcea shi Sculii superioară di specialitatea asistent-medical. Lucrează ca marinar pi-ună cāravi. Puizii ari publicată tu Rev. *Bana Armănească* shi *Desteptarea* sh-nica nu-ari carti.

Anastasescu, Diana D. (1895- ?) Scriitor armănescu shi rumănescu. S-featsi tu-anlu 1895 tu cāsăbălu Ohărda, Republica Machedonia. Nu să shtiù dati ti-atsea că cându muri. Ashi cum āngrăpseashti tu Entsielopedia Aromână, di Justin Tambozi..., Bucureshti, 2000, la fr. 8, el āl bitisi Litseulu di Bituli, sh-deapoea lucră ca dascal tu cāsăbiclu Bazargic, ază tu Vărgării. Ari colaborată tu revistili valahuteshtsă *Familia, Răboj, Pasărea albastră*, etc. Li-ari publicată cārtsăli cu stihuri *Tăcere grăitoare* (1931) pi valahuteshti shi *La muldzeari* pi limba-armănească, 1936.

Araia, Zicu A. (1877-1944) Poet, traducător shi dascal armănescu, ministru ti cultură tu *Guvernili-a Autonomiilor Armăneshtsă* dit anjli 1917 shi 1941. Easti faptu pi data di 1 di Lunar 1877 tu hoara Samarina, ază sum ocupatsiea gărtsescă, shi muri tu-anlu 1948, Samarina. Sculii-nvitsă tu hoara-a lui iu s-featsi, ghimnazii-nvitsă Ianina, Litseu Bituli, ahurhi studii Bucureshti ma nu li bitisi, shi triclu la Sculia superioară di Agricultură, Bucureshti. Lucră ca dascal Aminciu, dascal-director Samarina shi Vlahoiani. Āngrăpsi puizii mash pi-armăneashti shi lj-si publicară tu tuti revistili-armăneshtsă dit atsel chiro. Puizii di-a lui shi cu-al Tache Caciona, tu-ună carti fură publicati di Tache Papahagi, Bucureshti, 1932. Tută

puiziea-a lui fu publicată di *Editura Cartea Aromână* cu titlul *Fudzi harauua di la noi*, editsii-ndreaptă di Dina Cuvata shi Tiberius Cunia. Di puiziili-al Zicu Araia suntu băgati tu tuti Antologhiili-a literaturăljei shi-a puiziiljei armănească. Ari tradusă di puiziili-al G. Coshbuc (trei baladi) sh-dit literatura anglească, Alfred Lord Tenison, *Enoh Arden* (poemă), Monastir (Bituli), 1912, cari-i prota carti di tradutsiri pi-armăneashti, shi republicată tu volumlu spus ma-nsus.

Arginteanu, Iancu (cca 1868- cca 1940) Istoricean, scriitor, publitsistu shi profesor armănescu. S-featsi ca pi la anlu 1868 tu hoara Gopishi, Republica Machedonia shi muri iuva tu Rumâni (Silistra), ca pi la anlu 1940. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, Litseulu di Bitulu (tu-anlu 1889) shi Facultatea di Istoriei di Bucureshti, ama lu-aflăm ângrăpsit sh-la Facultatea di-Ndreptu tu-anlu 1891). Lucră ca profesor la Litseulu di Bituli tu iamea 1893-1905, shi easti un di-atselji cari vrea că Litseulu s-hibă mash pi-armăneashti, ti tsi lu-adrară shi-alantu Litseu, pältit di ficiorlji shi chihăeadzljji-armăneshtsă, paralel cu-atsel pältitlu di Bucureshti. Fu shi Directorlu-a Rev. *Lumina* tu-anlu 1905, cându s-featsi shi sârbătusearea-a 25-lor di-anji di lucru-a Litseului, cându s-gică shi-un actu di comedia-a lui *Ântuneric shi lumină*, publicată ca carti tu-anlu 1906.. Shtim că u-ari publicată *Istoriea-a Armănjlor...*, Bucureshti, 1904; *Un raport despre activitatea Asotiatiei Corpului Didactic si Bisericesc din Imperiul Otoman*, Bucureshti, 1906; *Pagini de glorie din Istoria Neamului*, Silistra, 1920; *Pe*

ruinele Durostorului, Silistra, 1920; *Istoria României p. cl. IV*, Bucureshti, 1922; publică shi tu-alti multi revisti-a chirolui, ca: *Lumina* di Bituli tu chirolu 1905-1906, *Gazeta Macedoniei*, *Peninsula Balcanică*, *Oriental European*, etc.

Aroibu, Mitu (1960) Poet armănescu. Easti faptu tu-anlu 1960, tu hoara Dubrushana, ningă Shtip. Protili patru clasi di sculea primară li-nvitsă tu hoara-a lui shi-alanti tu hoara Treili Shopati. Litseu agricol bitisi tu cāsăbi-clu Svitinicola shi Sculea superioară ti-agricultură tu cāsăbălu Strumitsă. Lucrează tu Combinatlu ti-agricultură "Crvena Dzvezda" dit hoara iu băneadză tora, Treili Shopati. Easti un di-atselji tsi-l bitisi protlu cursu ti dascalji tsi s-tsănu Crushuva. Dit ahurhită lucrează di mirachea-a Armănamiljei sh-ma multu-a limbăljei armănească, la Radiolu di Shtip - Sectsiera armănească, cari u-ndreadzi cafi stămână emisiea "*Grailu Armănescu*", emisii di ună sâhati shi-i ascultată shi vrută di tuts Armănjlji-a arădzămlui Ovci-Pali. Puizii di-a lui suntu publicati tu rev. "*Grailu Armănescu*" di Scopia shi "*Bana Armănească*" di Bucureshti. Puizii di-a lui fură cāntati sh-la Festivalili-a năului cāntic "*Fântăna*", tsi s-organizară Scopia, tu Machidunii.

Atanasescu, Dimitri (1836-1907) Protlu dascal shi carturar armănescu. S-featsi pi data di 16 di Mai anlu 1836, tu hoara Târnuva, ningă Bituli shi muri tu-anlu 1907 shi groapa lj-easti tu Mirmintsălji Armăneshtsă di Bituli, ningă Maùsoleulu-al Apostol Margarit. U-nvitsă zănatea di-araftu shi-shi dis-

featsi ducheani-n Poli. Tu-anlu 1861, cara lu-avdză *Apelu-a Comitetului Armănescu* di Bucureshti, u vindu ducheanea shi s-dusi Bucureshti ta s-nveatsă shi s-facă dascal armănescu. S-cănăscu cu Mihali Nicolescu (1835-1865), Poetlu Natsional Armănescu shi-aestu lji-agiută s-nveatsă shi-lji deadi shi părădz di vini Târnuța sh-pi 2 di Lunar anlu 1864 u dishcljisi *Prota Sculii Armănească*. Li-ari publicată-aesti manuali ti sculii: *Abetsedar armănescu*, Buc., 1864; *Abetsedarlu-armănescu tră Armănjli din dreapta-a Dunăljei*, Buc., 1865; *Istoria-a arănjlor di nandreapta-a Dunăljei*, Buc., 1867; *Abetsedar armănescu ti mărliji-Armănji dit Machidunii*, Buc., 1889; *Terascriptsii sheurtă ti ficiorlji shi featili dit clasa I shi II primari*, Buc., 1867; *Isturiea-a Năului Testamentu shi bana-a Domnului a nostu Isus Hristos*, Buc., 1881.

Babu, Cola (1901-1967) Poet shi dramaturg armănescu. Easti faptu pi data di 26 di Xumedru 1901 tu hoara Dishnitsa, ază sum ocupatsiea arbishească shi muri, călcat di-ună aftunubilă, pi 9 di Lunar tu-anlu 1967, Bucureshti. Sculii-nvitsă Sărună shi la Facultatea ti economii di Bucureshti. Tu-anlu 1916 s-alumtă ca voluntar tu-ashcherea-a Rumăniiljei, a tu-ashcherea frântsească lucră ca xităsi-tor. Nica di la Litseulu din Sărună organiza sectsii di literatură shi grupi di teatru iu li giuca njitsli piesi-a lui, mirachi di cari putes nu trapsi mână. Până bănă nu pătu ta s-publică tsiva di tsi-ari-ngerăpsită, ma puizii di-a lui fură publicati tu niscănti di Antologhiili-a puiziiljei armănească. Ună carti di

puizii, ună triloghii di drami istoritsi, *Marushea*, *Dispoti* shi *Turnata* shi vără 4-5 comedii, armasiră shi li-ari hilji-sa, poeta Octavia Babu di Bucureshti, pi Str. Spiru Haret.

Babu, Toma (1931) Poet shi prozator armănescu. Easti faptu pi data di 28 di Sheurtu tu-anlu 1931, tu hoara curată-armănească Frashari dit vilactea Durostor, tu Dobrugea, atumtsea tu Rumăni, ma tora tu Vărgării. Ază băneadză ca pensionar Constantsa, tu Rumăni. Sculiea primară u-ahurhi tu hoara-a lui ma-ù bitisi tu-un căsăbic Hatseg iu lu-ahurhi shi litseulu tsi-l bitisi Temishvar, tu-anlu 1951. Dit anlu 1962 băneadză Constantsa iu-i shi-ază. ņngrăpsi puizii shi proză pi limba-armănească, cari lji-si publicară tu tuti revistili tsi es tu-aeshtă vără daz dianji, ma nai ma multu tu *Rivista di Literatură shi Studii Armăni*, tsi-ù condutsi D-I Tiberius Cunia, di la *Editura Cartea Aromână*. Nica nu-ari ună carti publicată. Niscănti di puiziili-a lui suntu cāntati di cāntătorlji Armănji dit Rumăni, shi s-featsiră gaire ca populari.

Bacu, Dumitru (1925-1997) Poet shi traducător armănescu. Easti faptu pi data di 14 di Sheurtu tu-anlu 1925, tu hoara-armănească Gramaticuva, ază sum ocupatsiea gărtsească. Muri tu-anlu 1997, Pariz. Sculiea primară-ù featsi tu hoara-a lui, Litseulu-l featsi Grebini shi Sărună. Să-ngerăpsi la Facultatea di politecnică di Bucureshti, tu-anlu 1949, ma dinăoară-ahurhi avinarea-a legheonarlor di comunishtsălji. Lu-acătsară shi durnji-ahapsi greauă. Dicara inshi

di-ahapsi fudzi Pariz, tu Frãntsii. Tu surghiuni-ngrãpsi pi rumãneashti ma multu, ma-ngrãpsi shi pi-armãneashti, tu revistili-a emigratsiiljei rumãneasã, "Vatra" shi "Cuvãntul Romãnesc", a tu-aestã dit soni multu chiro avu shi-unã frãndzã "Fara Armãneasã", iu publicã shi puizii ma shi-alti materialii pi-armãneashti shi ti-Armãnjli. Puiziili-a lui pi-armãneashti li publicã mash la revistili "Deshteptarea" shi "Dimãndarea", revisti cari s-tsãn di veacljea sculii cà limba-armãneasã nu easti limbã ma un dialectu-a valahuteascãljei. Shi Dumitru Bacu nu putea s-facã di cãbili cà puiziili-a lui s-hibã-ngrãpsiti pi abetseda-armãneasã. Pi-armãneashti, Editura-a Fundatsiiljei Culturalã-Armãneasã "Dimãndarea Pãrinteascã" lji-u publicã cartea cu puizii a lui shi tradutserli dit literatura universalã, *Cãntits trã neagãrsheri*, Bucureshti, 1996. Pi limba valahuteascã li-ari publicatã cãrtsãli: *Pitesti - Centru de reeducare studenteascã*, Madrid, 1963, shi Toronto, 1989 shi Bucureshti, 1992; *Aiud*, 1961; *Acolo sezum si plãnsẽm; Ofranda, puizii di-ahapsi*, di Radu Gyr shi Nichifor Crainic, prefatsã di D. Bacu.

Bagav, Andrei (1857-1888) Poet, profesor di Litseu, autor di manuali ti sculii, publitsistu-armãnescu. Un di-atselj di doisprãdzlji ficiori tsi eara dushi di Arhimandrit Averchi tu Rumãnii, cari, deapoea, s-featsirã di dealihealui Apostoljlji-a dishtiartiljei natsionalã-a Armãnjlor. Easti faptu tu-Apriir 1857, tu hoara Blatsa, azã sum ocupatsiea gãrtseascã shi muri pi dzuua di 15 di Cirishear anlu 1888, tu sanatoriulu di tuberculozã (halã nibunã) di Cãmpu-

Lung, tu Rumãnii shi fu-ngrupat tu mirmintsãlji "Flãmãnda", iu shi-azã lji-si-aflã groapa. Fu protlu cari "s-acãtsã tu bratsã" cu Apostol Mãrgãrit, cà el vrea ficiorlji sã-nveatsã pi-armãneashti shi nu pi rumãneashti, di tsi ispeti, cu-altã profesori, adrarã un Litseu altu, piningã-atsel finantsat dit Rumãnii. El u-adrà shi-ù publicã *Cartea di-Aleadziri*, tu-anlu 1888. Tut tu-anlu 1888, deadun shi cu-altã idealishtsã ca el publicã-ndauuã numiri di Revista "Macedonia". Puiziili-a lui shi-ndauuã tradutseri lji-furã publicati tu-unã carti, *Pandera-armãneasã*, di *Uniea ti Culturã-a Armãnjlor dit Machidunii*, tu Biblioteca Natsionalã Armãneasã "Constantin Belemace", Colectsia "Velo", Scopia, 1998.

Bara, Mariana (1961) Scriitor armãnescu shi filolog valahutescu. Easti faptã pi data di 16 di Yinar, anlu 1961, Bucureshti. Tuti gradili di sculii, pãnã di facultati, li bitisi Bucureshti, iu-l deadi shi doctoratlu di filologhii. Lucrã ca dãscãlitsã, deapoea triclu la *Institutlu ti Lingvisticã*. Deadun cu mã-sa, Elena Stere, publicarã unã carti cu prozã shcurtã, *Frãmturi di banã...*, la *Ed. Cartea Aromãnã*, condusã di D-l Tiberius Cunia, 1993. Prozã ari publicatã shi tu rev. *Desteptarea, Dimãndarea, etc.* Ari publicatã shi studii di lingvisticã tu revistili di spetsialitati.

Baravachi, Petri (cca 1883- cca 1950) Scriitor, istoricean shi folcloristu-armãnescu. Nu-avem dati ti-atsea cà cãndu s-featsi, iu bãnã shi cãndu muri, Iara, dit lista-a ficiorlor tsi-l bitisirã

Litseùlu di Bituli, s-veadi cà Petri Baravachi easti di Clisura shi cà-l bitisi Litseùlu tu-anlu 1902. Atsea scljeamã cà el putea s-hibã faptu ca pi la anlu 1883. Lista, cari-i adratã shi publicatã tu Revista *Lumina*, tu numirlu ti iubileùlu di 25 di-anji a Litseùlui, nã spuni cà Baravachi Petri eara dascal. Tu numirli dit anlu 1904 di *Lumina* aflãm cà Baravachi Petri simneadzã, sum materialili-a lui cu *Urlats*, tsi scljeamã cà-aclo el lucra ca dascal armănescu. Tu numirli-a revistãljei *Lumina* ari materialili di literaturã shi folclor (adetsli-a Armănjlor) ti-unã carti bunã-al Baravachi Petri.

Barba, Vasili (1918) Publitsistu, scriitor shi mari-activistu-armănescu. S-featsi tu-anlu 1918 tu hoara Livãdz, azã sum ocupatsii gãrtseascã. Tutì gradili di sculii li featsi tu Rumâni. Lucrã ca profesor universitar tu cãsãbãlu Brashov, pãnã tu-anlu 1983. Tu Rumâni pãtu diandreapsi shi s-adrarã dauuã discuri cu puizii shi pirmifi-armăneshtsã (1979). Tu-anlu 1983 fudzi tu Ghirmâni, tu cãsãbãlu Freiburg, iu bãneadzã shi-azã. U fundã *Uniunea ti Limbã shi Culturã-Armăneascã (ULCA)*. Dit anlu 1984 u publicã revista *Zborlu a Nostru*, shi cu 17 di-anji easti revista-armăneascã tsi nai ma multu chiro ari inshitã, pãnã tora (finantsatã di-un emigrantu rumănescu, Constantin Drãgan, dit Italii). Tu revista *Zborlu a Nostru* ari publicatã multi materialili dit istoriea shi cultura-armăneascã. Organizã tsintsi *Congresi Internatsionali Armăneshtsã*, cilãstãsi multu ti-nchirdãsearea-a *Recomandãlor 1333* adusi di Consiliùlu-ali Ivropi, pi 24 di Cirishear anlu 1997, Strazbur. U-ari publicatã (cu Caterina Barba)

cartea *Latina Sud-Dunàreanã azi*, Bacàu, 1982, cari-i unã Antologhii di texturi armăneshtsã; Tu-anlu 1990 u scoasi-a patra editsii-a *Gramaticãljei armăneascã* al Mihali G. Boiagi, cu ucazea-a 185-lor di-anji di prota publicari.

Batsu, Florica (1945) Scriitor armănescu. S-featsi pi data di 13 di-Aprii, anlu 1945, Bucureshti, tu Rumâni. Sculii primarãm Litseù shi Facultatea di Economii li bitisi Bucureshti. Lucrã la Banca Agricolã di Bucureshti, ma smãrtã tu Canada, iu bãneadzã shi-azã. Lucrã la GRC-TV, canal 4, di Kitchener, Canada la Emisiea pi limba rumăneascã. Ari publicatã multi cãrtsã pi limba rumăneascã, a pi limba-armăneascã u publicã cartea **Adutseri aminti**, Kitchener, Ont., Canada, Ed. *Zbor*, 1978. Easti hiljea-ali **Victoria Batsu**, cari tut ashitsi li-ari publicatã cãrtsãli **Pãrmiti**, Ed. *Canadian Herald*, Kitchener, 1981 shi **Di la noi din Beala**, Ed. *Canadian Herald*, Kitchener, 1982;

Batzaria, Cola (1874-1953) Poet (armănescu shi rumănescu), prozator (armănescu shi rumănescu), publitsistu (armănescu shi rumănescu), senator armănescu tu parlamentul turtsescu (1908) shi rumănescu shi ministru (armănescu tu guvernul turtsescu shi rumănescu), tu cari calitati shi-ù simnã hundrata ti irinji di la Conferentsiea di Londra (1913) cu tsi Turchiea s-trapsi dit Balcan, dupã tsi-ahurhi istoriea-atsea nai ma di cãtrani-a Armãnjlor, dicara cãdzurã sum ocupatsiea crãshineascã (sh-ma multu dupã hundrata di Bucureshti, cându Rumâniea dip efin

âlji vindu-Armânjlji). Easti faptu pi 20 di Brumar 1874, Crushuva shi fu zgrumat di comunishtsâlji di Bucureshti, pi data di 20 di Brumar anlu 1953, cata pi dzuua tsi s-află. Ānvitsă Crushuva, Bituli shi Bucureshti. Lucră ca dascal Crushuva, Ianina shi Bituli. Fu director a Litseului di Bituli shi Redactor a Revistâljei "Lumina". Li publică nica shi Revista "Frătsâljea" shi prota gazetă-armănescă "Dishtiptarea" tsi inshea Sărună, 1908. Ari publicatâ di pârăvuliili-a lui di ma multi ori, ma canda tuti s-chirură, cum easti-atsea *Boulu-al Nastradin*, etc. Tache Papahagi lji-u publică nai ma marea colectsii, sum titlul *Pârăvulii*, Bucureshti, 1935 (republicatâ di *Editura Carte Aromână*, 1989). di proza-a lui prota carti, *Fără tată*, lj-fu publicatâ di Biblioteca Natsională Armănescă "Constantin Belemace" tu Colectslea "Marcu Beza" di la Uniea ti cultură-a Armânjlor dit Machidunii, Scopia, 1999. Pi limba rumănescă ari-ngrăpsitâ multi cărtsă, ma scutea shi revisti ti ficiurots. Tu Rumâni-i cânăscut sum numa di Mosh Nae.

Beica, Ioryi (1950) Scriitor armănescu. Ioryi Beica easti faptu pi data di 1 di Lunar 1950, tu hoara Războien, tu căzaea di Tulcea, tu Rumâni. Părintsâlji a lui, fen-su, Nicea Beica s-tradzi di Grămusteanjlji di Giuamaeuua di-Nsus, ază tu Vărgării, shi mà-sa, Itsa Bildani, s-tradzi di Searlu, ază sum ocupatsii gärtsească. Sculeia primară u featsi tu hoara-a lui, Litseu bitisi Custantsa (1969) shi Facultatea ti Politecnică-ù bitisi Bucureshti, tu chirolu 1969-1974. Până tu-anlu 1994 lucră ca inginer a dit anlu 1994 lucreadzăca prof. la Litseulu

agricol "Palas" di Custantsa. Dingrăpserli-a lui publică tu revistili "Bana Armănescă" di Bucureshti, "Grailu Armănescu" di Scopia, etc.

Belemace, Constantin (1844-1932)

Poet shi *Trubadur natsional*, omlu cari tută bana lucră pi dishtiptarea natsională-a Armânjlor. Easti faptu pi 1 di Agustu 1849, tu hoara Muluvishiti, ningă Bituli. Sculii-nvitsă tu hoara-a lui, pi gärtseashti, ashu cum eara-atumtsea. Nica di njic lucră Belgrad, di-aclo s-dusi Bucureshti. Āl disfeatsi cafinelu "Macedonia" iu s-aduna multsâlji di natsionalishtsâlji armăneshtsă. S-turnă Bituli shi pănă tsi inshi tu pensii lucră ca econom la Litseulu di Bituli. Muri pi 21 di Mai, tu-anlu 1932, shi easti-ngrupat Bituli, iu shi-ază lji sta groapa-a lui, cu tsi "Mirmintsâlji Armăneshtsă" di Bituli s-featsiră un loc sântu ti-Armănamea. Easti-autorlu-a puiziiljei "*Dimândarea pârintească*", cari s-featsi cânticlu pisim a Armănamiljei, nica di-anda fu publicatâ ti prota oară, tu Revista "Macedonia", (1888), cari u-nchisi Andrei Bagav. Puiziili-a lui fură publicati tu tuti revistili-a chirolui, shi di-ază. Eară bāgat tu *Antologhlea Armănescă* al Tache Papahagi, Bucureshti, 1922. Creatslea-a lui: *Puiziili*, poema *Exilul a meū* shi *Autobiografia*. ti prota oară lj-fură publicati tu cartea *Pârinteasca Dimândari* la *Editura Cartea Aromână*, 1990, editsii-ndreaptă di Dina Cuvata.

Beza, Marcu (1882-1949) Poet shi prozator armănescu (shi rumănescu). Diplomat rumănescu di carieră, profesor universitar di Limba rumănescă Londra. S-featsi tu-anlu 1882, tu cāsăbi-

clu-armănescu Clisura, ază sum ocupat-siea gärtsească. Muri pi data di 30 di Mai, tu-anlu 1949, Bucureshti, tu Rumăni. Litseulu-l bitisi Bituli shi Facultatea ti Literatură di Bucureshti. Lucră tu-Ambasada-a Rumăniiljei di Londra, dit anlu 1906, iu li tricū tuti gradurli di diplomat, a tu idyiul chiro fu shi profesor universitar ti Limba rumănească, deapoea consul rumănescu-a Rumăniiljei di Erusalim. S-featsi membru-corespondentū-a Academiiljei Rumănească dit anlu 1923. Fu secretar di redactsi-a Revistăljei "*Lumina*" di Bituli, ma colaboră shi publică puizii shi proză tu tuti revistili-armăneshtsă dit atsel chiro, a puizii shi proză lj-si publicară sh-tu tuti-Antologhiili-a literaturăljei armănească shi tu revistili tsi inshiră tu-anjlji dit soni. Pi-armăneashti ari publicatā: *De la noi*, Bucureshti, 1905, (iu-ari shi-ndauuă cāntits populari-armăneshtsă). *Editura Cartea aromână*, tu-anlu 1997 lji-u publică cartea *Proză shi Puizii*. Pi rumăneashti-ari publicatā: *Pe Drumiri* (nuveli); *O viață* (roman, dit bana-armănească, tradus sh-pi-angleashti sum titlul *Doda*, cari fu tradus pi-armăneashti di I. A. Ceara, shi publicat di *Editura Cartea aromână*, pi dauuă limbi, 1998); *Calea destinului* (roman); *Sfântul a biruit*, piesă di teatru tu 2 acti. Cāndu eara la-Ambasada rumănească di Londra multu u-agiutā delegatsiea-armănească, ān cap cu Ioryi Murnu, a cari cāfta-ndrepturi sh-ti-Armānjli, după tsi fudzi Turcul dit Balcan. Ma, Rumăniea shi diplomat-siea-a ljei, atumtsea Ambasadorlu Mishu, un gricutash, u vindea Armănamea ti niscānti psefti interesi sh-ma multu lucră ti interesili gārtseshtsă.

Boga, Leonida (1886-1974) Poet (armănescu shi rumănescu), istoric shi profesor shi director a Arhivilor di Chishinjev, ază Republica Moldova. Easti faptu pi 12 di Yinar anlu 1886, Velis shi muri pi 26 di Cirishear, tu-anlu 1974, tu spitaljea dit cāsăbălu Vaslui, iu s-avea traptă tu-ausheatic tu-un mânăstir, Agapia, di-aclotsi. Sculii primarā-nvitsă Velis, la Litseulu di Bituli shi Facultatea ti Istoriei shi Gheografii di Bucureshti. Lucră ca profesor tu-ndauuă litsei dit Rumăni. Tu-anlu 1913 salumtā ca voluntar ti Rumăniea, cu-altsă multsă-Armānji dit Machidunii. Nica di la Litseulu di Bituli publică tu Revista *Lumina*. Āngrāpsi dauuă piesi di teatru, cari fură shi giucati tu-atsel chiro, cum Bituli ashitsi sh-pit horli di-anvārliga, shi-atsea *La hani* shi *Revolutsionarli*, manuscrisi ti cari-ază putem s-dzātsem cu sigurantsă cā suntu chiruti. Publică unā carti cu puizii cu titlul *Cāntitse*. Āngrāpsi multi cārtsă cu puizii, ca la treidzats, tsi lji-armsiră tu manuscris. Tu-anjlji dit soni lj-fură publicati: *Moscopolea*, Editura Fundatiei Culturale Aromāne "*Dimāndarea Părintească*", Bucureshti, 1994; *La stani*, iara-aclotsi, 1996; *Cu obdzātsli di-anji pi-anumiri, ia-mi!*, tu Biblioteca Natsională-Armănească "Constantin Bellemace", Colectsia "Velo", a "Uniiljei ti Cultură-a Armānjlor dit Mahidunii". Scopia, 1999. Niscānti manuscrisi lj-fură publicati shi tu Revista "*Zborlu-a Nostru*" shi "*Deshteptarea*". Ari publicatā shi-unā carti cu puizii pi limba rumănească cu titlul *Intomnare*. Āngrāpsi shi multi cārtsă di istorii armănească shi rumănească.

Boiagi, Mihali G. (1780-1842) Gramatic, carturar armănescu. S-featsi tu-anlu 1780, Budapeshta, di fumealji fudzitã di Moscopolea (Erusalimlu-armănescu) shi muri, iara Budapeshta, pi 3 di Shcurtu, tu-anlu 1842. Altsã lu spun anlu 1843. Eara profesor di limba gãrtseascã, ma ari-ngãpsitã sh-pi sãr-beashti. Tu-anlu 1813, Beshlji, u publicã *Gramatica armănească*, tsi easti prota Gramaticã-a limbãljei armănească. Tu Gramaticã ari bãgatã shi texturi pi limba-armănească, ma di creatsiesia-a lui armasi sh-ni publicatã.

Bongu-Iliescu, Tashcu (cca 1845-1908) Poet, folcloritu, autor di manuali di sculii shi dascal armănescu. Easti faptu Crushuva, iuva tu-anlu 1845 shi muri pi 28 di Xumedru, 1906, Crushuva, ca pensionar. Sculii-nvitsã Crushuva shi Bucureshti shi multu chiro featsi ca dascal cum Crushuva ashitsi shi Cumanuva. Ari publicatã folclor ma shi studii folcloristitsi tu revistili-a chirolui. Ari tradusã shi-unã njicã poemã dit limba oxitanã, *L'Escriveta*, tsi el ãlji lu deadi titlul *Ascãparea-ali Dince dit mãnji turtsestsã*. Puiziili shi traduserli-a lui Ij-furã-adunati shi publicati, ti prota oarã, tu-unã carti cu titlul *Limba strã-auseascã*, editsii-ndreaptã di Dina Cuvata, publicatã di "Unia ti Culturã-a Armãnjlor dit Machidunii", Biblioteca Natsionalã Armănească "*Constantin Belemace*", Colectsia "Velo", Scopia, 1998, cu ucazea-a 90-lor di-anji di moartea-a lui.

Burac, Ioryi (sec. XIX) Poet popular, protlu-a curi Ij-si publicã unã puizii, nãinti di-atseali 14-al M. Nicolescu.

Ashi cum aflãm tu cartea-al D. Bolintineanu, "Cãlãtorii", Edit. Pentru Toti, Buc.1968, la fr. 58, el Vodena Ij-fu cãntat un cãntic. Ti cãnticlu Iji spusirã cã eara-adrat di un Ioryi Burac, di Crushuva. El tu carti-ngrãpseashti: "... shi-ahurhi s-ashuirã shi shi s-cãntã ma multi cãntits populari, di cari lu-ngrãpsii aestu di ma-nclo., adrat di-un poet improvizator di Crushuva, Ioryi Burac, araftu. Aestu cãntic easti unã satirã contra Gretsliji. El spuni, canai, cã Armãnjli di-aclotsi nu suntu Grets, cum dzãsirã niscãntsã. Nu-ari unã valoari literarã. Ama, huryeatslji-l cãntã cu chefi." Aoatsi-l da shi cãnticlu tut di 22 di versuri. Nu shtim, poati cã unã dzuuã va s-easã iuva puiziili-cãntits adrati di-atsel araftu, Ioryi Burac!?

Caciona, Tachi (1885-1971) Poet, prozator shi publitsistu-armănescu. Easti faptu tu-anlu 1885, tu hoara Avdela, azã sum ocupatsiesia gãrtseascã, shi muri tu-anlu 1971, Bucureshti. Ænvitsã tu hoara-a lui, la Litseulu di Bituli shi la Sculiea Superioarã di-Agriculturã, di Bucureshti. Tu-anjlji 1910-1911, deadun cu Oani Foti, T. Ceapara, I. Sufleri, Iancu Mihali, shi-altsã u scoasi revista *Lilicea-a Pindului*. Puiziili-a lui furã publicati tu revistili-a chirolui ma sh-tu tuti Antologhiili-a literaturãljei armănească. Tache Papahagi Ij-publicã-nda-uuã puizii tu-unã carti deadun shi cu-al Zicu Araia. Lucrã multu chiro ca rentier, loa ciuflichì mări tu Rumãinii sh-li lucra agriculturã. Comunishtsãlji ãl bãgarã-ahapsi ca elementu burghezescu. Multi di puiziili-a lui s-chirurã, ma tihea s-featsi cã la interventsiesia-al Dina

Cuvata la poetlu Ianachi Zeana, shi la Teja Paris, s-află un caet cu multi di puiziili-a lui, cari *Editura Cartea Aromână*, anlu-aestu, 2000, lj-li publică tuti puiziili-a lui tu ună carti cu titlul *Di-acasă*.

Caciuperi, Apostol (1920-1995)

Gramatic, traducător, lexicograf shi publitsistu-armănescu. Easti faptu pi data di 20 di Yinar, tu-anlu 1920, tu cāsăbielu-armănescu Avdela, ază sum ocupatsiea gârtsească shi muri pi data di 17 di Lunar tu-anlu 1995, tu cāsăbălu Freiburg, tu Ghirmăni. Sculii-nvitsă Ianina, deapoea la Litseili di Grebini shi Sărună shi Facultatea ti Literatură shi Filosofii u-ahurhi năinti di polim Bucureshti a diploma-ù lo tăsh tu-anlu 1947. S-alumtă ca voluntar tu Defturlu polim din lumi iu fu shi pliguit. Lucră ca profesor di limbă rumănească pit cāsăbadzljji Jimbolia, Reshitsa, Timishoara. Dit Rumăni fudzi tu Gârtsii shi di-aclo tu cāsăbălu Freiburg, tu-anlu 1969. Ari tradusă pi-armăneashti di: Octavian Goga, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, Fratslji Grimm, Todi Zuca (di pi gârtseashti), Costa Kristali, Ioryi Exarhu, Alphonse Daudet, Edgar Allan Poe, Heinrich Heine. Li publică **Liturgiea a tsilui ditu sîti părintilui a nostru Ioan Gura di Malamă Arhiepiscoplu di Constantinopole, Societatea Culturală Balcania**, Paris, 1967 (iu nu shi-u băgă numa), I. Slavici, **Nuveli**, 1969; **Puizii aleapti**, di Blaga, 1972, N. Batzaria, **Părvulii**, 1973; **Proză universală**, Ed. Avdela, Freiburg, 1992. Li publică paturli **Vangheljlu după Marcu, 1984**; tu *Zborlu a Nostru* publică multi di pasmili-a

Fratslor Grimm shi **Năulu Testamentu**, (după moarti) Bucureshti, 1996; lj-si publică după moartea-a lui shi un **Dietsionar rumănescu-armănescu**, după Dietsionarlu-al T. Papahagi, Bucureshti. Lji-armsiră tu manuscris Costache Negrutzi, **Nuveli**, un **Manual Shcolar di Gramatică Armănească**.

Caloir, Cutuli (1921-1943)

Poet armănescu shi-alumtător ti realizarea-a vecljiului yis a Armănjlor ti-un **Stat Armănescu**. Easti faptu tu-anlu 1921 tu hoara-armănească Perivoli, ază sum ocupatsiea gârtsească. Muri, vătămat di geandarmadzljji gârtseshtsă tu mintiturlu-a Defturlui polim din lumi, Sărună, pi 12 di Mai anlu 1942. Sculii primară-armănească ânvitsă tu hoara-a lui, ghimnaziù bitisi Ianina shi Litseulu lu-ahurhi Grebini, ma di ispetea-a Polimlui s-mută-n Sărună. Tu-anlu 1940, primveara, cu tuts alantsă di la sculii fu dus tu exil. Tu-anlu 1941 lj-silighiră shi s-dutsea la sculii. Atselji eara tuts di căti 20 di-anji, shi 180 la numir. Tu-anlu 1942 cu-altsă sots adrară ună cetă-armănească ta s-alumtă cu-andartsălji, ta s-u-apură Armănamea. Lji-acăsară, ună parei di elji, shi-lji dusiră-n Sărună. Aclo, cara vrură să-lji caftă pashaporta, Cutuli u scoasi prota-arăvola. Andartsălji s-aspăreară shi trapsiră di lu-agudiră. La săhatea trei, ti mirindi, pi 12 di Mai muri. Puiziili-a lui fură-ascăpati di sotslji-a lui, agiumsiră la Gogu M. Teguiani, cari deapoea bănă Bucureshti shi prin Cociu Jombur agiumsiră până di Pascal Marcu, Prezidentul a Sutsatăljei "Perivoli" shi lj-li publică, ună parti di eali, tu-ună carti cu titlul **Caetlu-a meù**, Big Indian, N.Y., 1990.

Capidan, Teodor (1879-1953) Academicean rumănescu shi lingvistu-armănescu shi rumănescu. S-featsi pi data di 15 di-Apriir, anlu 1879, Pârleap, ază Republica Machedonia shi muri pi data di 1 di Yizmăciunji, antu 1953, Bucureshti, tu rumăni. Sculii primară-nvitsă Pârleap, Litseùlu-l bitisi Bucureshti, a studiili universitari tu cāsăbălu Leipzig, tu Ghirmăni, la profesorlji Karl Brugmann, Gustav Weigand, etc. Aclotsi-l deadi shi doctoratlu cu teza: *Suffixele nominale in dialectul aromân*, tu-anlu 1907. Lucră un chiro ca asistentu-al Gustav Weigand. Tu-anlu 1909 vini tu Machidunii, shi lucră ca profesor shi director a Litseului comertsial din Sărună, shi ea ază sum ocupatsiea gärtsească. Fu-aleptu di Universitatea di Cluj, 1919, tu Rumăni, ca lector ti dialectul armănescu. Dotsentu s-featsi tu-anlu 1924 ti Dialectologhii balcanică rumănească sh-ti Lingvistică ghegenerală. Fu băgat shi lucră ca Director ti Dictsionarlu-a limbăljei rumănească. Fu-aleptu ca membru-a Academiiljei rumănească, u-anlu 1936. Tu-anlu 1937 triclu la Universitatea di Bucureshti, tu loclu-al luliù Valaori (shi el Armân). Li-ari publicată studiili shi cārtsăli: **Reponse critique au Dictionaire d'ethimologie koutzovalaque di Constantin Nicolaidi**, Sărună, 1907, tu cari lj-li freadzi tuti minciunjlji-a tsilui; deapoea **Meglenoromăni**, tu trei volumi (1. Istoria si graiul lor; 2. Literatura populară la Meglenoromăni; 3. Dictionar Meglenoromân) publicati Bucureshti ântri-anjlji 1925-1935; **Studiu din viata romănilor din sudul Dunării shi Romăni nomazi**, rev. *Dacoromânia*, Cluj, 1926; **Saracatsans un tribu nomade grecque**, Paris, tu

dauūa volumi, 1925-1926; **Fărserotii, studiu lingvistic asupra romănilor din Albania**, Buc. 1931; **Daniil Moscopoleanu**, tu *Inchinare lui Nicolae Iorga*, 101-107, Cluj, 1931; **Aromăni. Dialectul aromân. Studiu lingvistic**, Buc., 1932; **Un lexique macedo-roumain en cinq langues de 1821**, tu *Langue et Literature. Academie Roumaine, Bulletin de la Section Litteraire*, Buc., 1940, 1941, 1943, 1946. **Toponimie macedo-română; Dictionarul toponimic aromân; Romanitatea balcanică**, Buc., 1946, etc.

Carafoli, Tulju (1872-1936) Scriitor shi profesor armănescu. S-featsi pi data tu-anlu 1872, Veria shi muri pi data di 6 di Xumedru 1936, Sărună, ază sum ocupatsiea gärtsească. Sculii-nvitsă tu cāsăbălu iu s-află shi Litseulu di Bituli sh-deapoea Facultatea ti Literatură shi Filosofii di Bucureshti. Lucră ca dascal la Ghimnaziulu di Ianina, deapoea la Litseulu di Grebini sh-tu soni la Litseulu di Sărună. Ângrăpsi mash teatru, cari fu giucat di ficiorlji la sculii-ili-armăneshtsă di Ianina, Grebini, Veryea shi Sărună. Ca ună carti dauli piesi fură publicati tu revista *Zborlu a Nostru*, di Freiburg, tu-anjlji 1985-86, a deapoea shi ca carti di Ed. *Cartea Aromână*, tu-anlu 1993, sum titlul *Pirusheana shi Furlji*.

Carageani, Gheorghe (1939) Lingvistu rumănescu shi-armănescu shi istoricean a culturăljei armănească. Easti faptu pi data di 10 di Sumedru, tu-anlu 1939, Bucureshti. Tuti gradili di sculii li-nvitsă Bucureshti. Lucră ca

asistentu shi tuti gradili pănă di profesor universitar. Dit anlu 1976 lucrează ca profesor di limba rumânească la Facultatea ti shtiintsă polititsi di la Universitatea "La Sapienza" di Roma, tu Italii. Li-ari publicată cârtsăli shi studiili ti limba shi cultura-armănescă: **La subordinazione circostanziale ipotattica nella frase del dialetto aromeno (macedoromeno)**, Napoli, 1982; **Una minoranza dimenticata: gli Aromeni (Macedoromeni)**, tu *Annali dell' Istituto Universitario Orientale - Sezione Romanza*, XXXV, 1993, Napoli, pp. 52-72; **Sulla sopravvivenza e la vitalità dell'aromeno**, tu *Università degli Studi, Udine*, 1988; **Scrittori aromeni (macedoromeni): quale letteratura, quale futuro?** tu *Litterature di Frontiera - Literatur Frontalieres*, Anno I, nr. 2, Iugliodiciembre, 1991, pp. 131-153; **Eminescu si Aromăni**, tu *Luceafărul* - Serie nouă - miercuri, 1 aprilie, 1990, pp. 8-9, 14; **Gli aromeni e la questione aromena nei documenti dell'archivio storico diplomatico del Ministero degli Affari esteri italiano (1891-1916)**, tu *Storia contemporanea*, XVIII, 5, ottobre 1987, pp. 929-1007 shi XXII, 4, agosto 1991, pp. 633-662; **Studii Aromăne**, Ed. Fundatiei Culturale Române, Buc., 1999 (cu tuti statiili di cama-nsus, mash adrati pi rumăneashti di-autorlu sh-cu-un Protuzbor di Nicolae-Serban Tanasoca).

Caragiani, Oani (1840-1921) Academicean, filolog, folcloristu, traducător shi profesor rumănescu shi istoricean armănescu. S-featsi pi data di 11 di Shcurtu, tu-anlu 1840, tu cāsăbi-clu-armănescu Avdela, ază sum ocupat-

siea gârtsească shi muri pi data di 13 di Yinar, tu-anlu 1921, Iashi, tu Rumăni. Sculii-nvitsă acasa, Avdela shi Damashi, iu-arna taifa-a lui, cari eara mări celnits shi cărvânari, cu dascalji pältits, ma multsălji di pi la sculiili di Ianina. Deapoea-nvitsă la ghimnaziulu din Clisură, iu dascal Ij-eara Apostol Mărgărit. Cu mash 16 di-anji sã-ngrăpsi la Facultatea ti filologhii, di-Atina, ma barabar cu filologhia-adară xităseri sh-dit istoriea-armănescă, ti dizvălearea-a dămarăljei armănescă-a Armătuladzlor cari u-avea scoasă-n cap Revolutsiea dit anlu 1821, a cari lă fu furatã di Gretsli Fanariots. U-avu tihea cã sã-lji veadă shi s-facă moubeti cu multsălji di-Armătuladzli, shi elji Ij-li spusirã tuti cripărli tsi li pãtsărã di furlji Grets. Dicara sh-li bitisi studiili, s-dusi Bucureshti, tu rumăni. Bucureshti s-featsi oaspi bun cu compatriotsli-a lui: Zisu sideri, fratsli Goga, cari Iji shtea di ma ninti, di Clisură, Dan Vasili, di Nevesca, fratsli Zappa, shi-altsã. Di Bucureshti s-dusi Iashi, ca profesor la un Litseu. Iashi publică multi tradutseri dit limba gârtsească clasică, ma sh-dit folclorlu gârtsească shi-armănescu. Colaborează la revistili *Albina Pindului*, *Romămul*, etc. Lj-tricu tu minti ti-un stat armănescu, sh-ti-atsel lucru s-dusi pit Tesalii shi Epir, iu zbură cu tuti capitli-a Armănjlor. Lo parti la ună-adunari ascumtă di Preveza, tu Epir, iu zbură Apostol Mărgărit, shi cãfta cã smută contra-a alicheariljei a Tesaliiljei di Gârtsiea. Tu-anlu 1880, Oani Caragiani triclu tu Italii ta s-mătrească naca-l tradzi di partea-a Armănjlor premierlu Crispi. Caragiani pătu di-l trapsi di partea-a Armănjlor nipo-su-al crispi, avucatlu shi publitsistul Anton Crispi, cari teasi ună campanii tu gazeta

Reforma shi L'Italie (pi frântseashti). Āl publicà studiùlu "*Românii din Macedonia si poesia lor poporală*", tu *Cercetări de Lingvistică*, 2 (1868-1869). U publicà cartea *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, Bucuresti, 1929. I parti (di Pericle Papahagi) shi partea II, tu-anlu 1941, Bucureshti.

Caragiu-Mariotseanu, Matilda (1927) Lingvistu shi-academic rumănescu, poet armănescu. Easti faptă pi data di 20 di Lunar anlu 1927 tu hoararmănească Hrupishti, ază sum ocupatsiea gärtsească. Băneadză, ca pensionară Bucureshti. Nica dit anlu 1928 pârintsălji a ljei s-mutară tu Rumânii. Sculiea primară u-nvitsă Silistra, a Litseu ânvitsă tu cāsăbadzljji Silistra, Bacău shi Ploieshti. Facultatea ti literatură-ù bitisi Bucureshti. Armasi slucreadză la Facultati shi tu-anlu 1967 sh-deadi doctoratllu di filologhii. Li tric tu-tuti gradili di cadru didactic universitar, pănă di profesor shi-academic. Nu easti cu chischinipsiti idei cã desi Limba-armănească easti ună Limbă-ahoryea di-atsea valahuteasca. Ari publicată multi cãrtsă di spetsialitatea-a ljei di filolog, di cari noi va li-adutsem aminti: *Liturgier aromănesc. (Un manuscris inedit)*, Editura Acad., Buc., 1962; *Compendiu de dialectologie română (Nord-shi-Sud-dunăreană)*, Ed. Stiintifică si enciclopedică, Buc., 1975; *Fonomorfologie aromână. Studiu de dialectologie structurală*, Ed. Acad., RSR, Buc., 1968; *Di nuntru sh-di nafaoră. Stihuri armăneshti*, Ed. Cartea Romănească, Buc., 1994; (Cu puiziili-a ljei fu scos shi-ună placă di gramofon, iu ea sh-li dghivăsi puiziili);

Un dodecalog al Aromânilor, (pi trei limbi), Constantsa, 1996; *Dietsionar aromân (Macedo-Vlah)*, DIARO, Ed. Enciclopedică, Buc., 1997. Ti creatsiea a ljei lingvistică shi literară, ti-anlu 1998, lji-si deadi premiulu "*Teohar Mihadash*" di Fundatsiea "*Andrei Shaguna*" di Constantsa.

Caraiscu, Cola (1911-1969) Poet armănescu. Easti faptu pi data di 9 di Yinar anlu 1911 tu cāsăbălu Veryea, ază sum ocupatsiea gärtsească, shi muri pi data di 20 di Martsu anlu 1969, Constantsa, tu Rumânii. Sculii primarā-nvitsă Veryea, deapoea-n Sărună-l bitisi Litseulu comertsial shi Bucureshti-ù bitisi Facultatea ti Literatură shi Filosofii. Tu-anlu 1937 lucră la Ministerlu ti-agricultură, a dit anlu 1948 sh-pănă di pensii lucră la Banca di Constantsa. Nu-ari-ngrăpsită multu. Puiziili-a lui lji-fură publicati tu tuti revistili tsi inshiră tu-anljji dit soni, a fură băgati sh-tu niscântili-Antologhii a puiziiljei armănească. Tuti puiziili tu-un loc lji-fură publicati tu *Rivista di Litiratură shi Studii Armăni*, Anlu 3, Numir 1 (Tom V), dit Apriir 1996, di iu fu publicat shi-un separat, ca soi di carti, cu titlul di *Iconji armăneshti*, Constantsa, 1998.

Caranica, Iancu (1882-1965) Profesor shi folcloristu-armănescu shi rumănescu. S-featsi tu meslu Sumedru, tu-anlu 1882, tu cāsăbălu-armănescu Veryea, ază sum ocupatsii gärtsească, shi muri pi data di 30 di Sumedru, tu-anlu 1965, tu cāsăbălu Cluj, tu Rumânii. Sculii primară-nvitsă Veryea shi Litseulu di Bituli. Conservatorlu-l featsi

Bucureshti. Lucrà ca profesor ti muzicã la Litseulu di Bituli iu fu shi dirijorlu-a Corlui di la Bãsearica-armãneascã. iu tradusi shi multi texti bãsericheshtsã pi-armãneashti. Tu-a lui chiro s-adrà shi fanfara-a Litseului di Bituli, cu instrumentili dati di chihãelu Caragea di Sufii, sh-pi cari-ngrãpsea Donatsiunea Caragea shi numa-a lui Ij-si-adutsea-aminti tu cãntãrli dit bãsearicã. adunã shi melografie multi cãntits armãneshtsã di cari publicã unã carti, *130 di melodii populari-armãneshtsã*, editsiia *Academiiljei Rumãneascã*, Buc., 1937. Dicara sã-ncljisi Litseulu di Bituli fudzi tu Rumãnii shi nu mata lucrã ti-Armãnjli.

Caranica, Nicu (1924-1991) Istorici-Armãnjli. Easti faptu tu-anlu 1924, tu cãsãbãlu-armãnescu Veryea, azã sum ocupatsiea gãrtseascã shi muri pi 1 di Yizmãciunji 1991, la **Al Patrulea Congres ytã limba shi cultura-armãneascã**, la "*Sacred Heart University*", tu cãsãbãlu Fairfield, CT, SUA. Sculii-nvitsã Custantsa shi Paris, iu eara fudzit ca leghioner (contra-comunistu) rumãnescu dit anlu 1949. Lucrà bana-lji tutã ca iatru-veterinar. Dicara inshi tu pensii, la Facultatea ti literaturã shi shti-intsã umani di la Universite de Franche-Comte, Bezancon, tu Frãntsii, pi data di 28 di Cirishear 1990 u-apurã teza di doctorat "*Les Aroumains: Recherches sur l'identite d'unã etnie*" ("*Armãnjli: Xitãseri ti identitatea-a unãljei etni*"), lucrari di 500 di frãndzã.

Caranica-Olariu, Despa (1920 - 1999) Poetã-armãneascã shi rumãneascã. S-aflã pi data di 4 di Lunar anlu

1920, tu hoara-armãneascã Doleani, ningã Veryea, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Muri pi data di 12 di Mai 1999, Bucureshti. Sculiea primarã-ù bitisi tu hoara iu s-aflã, Litseulu-l featsi Bazar-gic shi Constantsa. Bitisi Facultatea di economii di Bucureshti a tu idyiul chiro featsi studii sh-la Facultatea di med-itsinã. Tu meslu Yinar anlu 1949 shi-u deadi teza di doctorat. Lucrà ca iatru internistu la hãmànji pãnã tu meslu Lunar dit anlu 1958 cãndu fu-acãtsatã cu literaturã-azãptãsitã di comunisht-sãlji shi fu giudicatã ti 25 di-anji ahapsi, ma nu-lji durnji, cã fu silighitã tu-anlu 1964. Tu-ahapsi avu shi-unã fiticã, ti cari suntu-adrati shi multili di puiziili-a ljei, cari furã-ngrãpsiti tu minti sh-dicara inshi di-ahapsi sh-pi carti, shi-atsea cum atseali pi limba-armãneascã ashitsi shi-atseali pi limba rumãneascã. Atseali pi limba-armãneascã Ij-furã publicati tu-unã carti cu titlul *Scãntealji tu colasi (1958-1964)*, di *Editura Cartea Aromãnã*, tu-anlu 1998, a atseli pi limba rumãneascã, tu-unã carti cu 265 di frãndzã, cu titlul *Lumini pe crucea mea din bezne*, tu-anlu 1995. Puizii di-a ljei furã publicati shi tu revistili "*Deshteptarea*", di Bucureshti, "*Grailu Armãnescu*" di Scopia, shi-alti.

Caratana, Cola (1914-1992) Poet armãnescu shi rumãnescu. Easti faptu pi data di 23 di Yinar anlu 1914, tu hoara Horopani, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Muri pi 19 di Xumedru, tu-anlu 1992, Constantsa. Sculii primarã-nvitsã tu hoara-a lui, shi-atsea pi gãrtseashti. Tu chiro lu 1934-1937 bitisi-ndauuã clasi secundari-n Oltenitsa, tu Rumãnii. Multu dghivãsi dit literatura gãrtseascã

shi rumânească, shi-altă vāră mari sculii nu-nvitsă. Puizii pi limba-armănească ahurhi multu-amānat, tu iaramati. Publică tu revistili tsi-ahurhiră s-easă după-anlu 1984. Cartea *Ashteptu soarili*, u publică pi pāradzljī-a lui, la Ed. *Litera*, Bucureshti, 1985. Idyea carti fu republicatā sh-di *Editura Cartea Aromână*, condusă di D-I Tiberius Cunia, tu-anlu 1991. Cu puizii pi limba rumânească debuteadză tu-anlu 1936 tu revista rumânească "*Cele trei crishuri*", tu-anlu 1937 publică puizii pi-armăneashti tu revista "*Dimăndarea*", tu-anlu 1939 tu revista "*Familia*" ma sh-tu publicatsiili di Bazargic: "*Buciumul*", "*Dobrogea de Sud*". S-alumtă tu Defturlyu polim din lumi, ma după polim ca anticomunistu ari durnjită shi-ahapsi. Iara-ù lo cu publicarea pit revisti. Cu carti pi limba rumânească sh-fatsi debutlu cu cartea *Lampadoforie*, la Ed. *Cartea Românească*, Bucureshti, 1972. La idyea editurā Ij-furā publicati shi cārtsāli: *Lāna de aur* (1975); *Inscriptsiu rupestre* (1981). La Ed. *Litera* u publică, pi pāradzljī-a lui, cartea *Arbori*, 1989. După moartea-a lui, Ij-fu publicatā cartea *Memorii ghetsimatitsi*, Ed. *Ex Ponto*, Constantsa, 2000.

Cavallioti, Teodor Anastasi (1710-1789) Profesor, carturar shi publitsistu-armănescu. S-featsi ca pi la anlu 1710, Moscopolu, shi muri pi 11 di-Agustu tu-anlu 1789, la mânăstirlu Prodromlu, Moscopolu, Erusalimlu-armănescu, ază sum ocupatsii-arbishească. Sculii-nvitsă tu colegilu di Moscopolu shi la colegilu di Ianina. Li studie ghini Filosofiea, Loghica, Fizica, Metafizica shi Filologhiea. Fu Rector a *Nauūāljei Acade-*

mii di Moscopolu tu tsi functsii s-dusi pit Italii, Ghermaniea sh-ma multu shidzu la colonia-armănească di Vini-tsii. Tu-anlu 1770 u publică cartea *Protopiria* (Protunvitsătura) iu bāgă 1170 di zboară-armăneshtsă, ti tsi s-lugurseashti shi *Protlu Dictsionar Armănescu*. Tu *Tipografiea* di Moscopolu publică cārtsă pi gārtseashti, machiduneashti ma sh-pi-armăneashti, di manuscrisili-armăneshtsă-al Ia-Nauni di Ohārda, cārtsă cari-ază s-lugursescu ti chiruti, a eali suntu-ascumti. Cultlu-al Ia-Nauni āl mutānsus shi el shi-avea-acātsatā zārtsinji buni la-Armānjli, di tsi ispeti shi fursă Moscopolea di partea-a Gretslor Fanariots di la Patriarhiea dimunească din Poli.

Căndroveanu, Hristu (Patcina, Iancu)(1928) Scriitor (armănescu shi rumănescu), critic literar rumănescu, traducător (armănescu), publitsistu (armănescu shi rumănescu). S-featsi pi data di 5 di Sheurtu, tu-anlu 1928, tu hoara Babuc, tu Cadrilater, tora tu Vărgării. Paranuma-armănească Iji-u Costică, ma Căndroveanu shi lo după hoara Căndruva, ază sum ocupatsii gārtsească, di iu Ij-si trādzea pārintsālji, cu-atsea vru di s-featsi cama mari Rumăn, cā Costică vrea-l cānushtea tuts tu chirolyu-a comunishtsālor, cu cari el ghini sacăchisea. Sculiea primară-ù bitisi tu hoara Ghenearl Praporgescu, Litseūlu lu-ahurhi Silistra, ma-nvitsă shi pit altsă cāsăbadz rumăneshtsă. Facultatea di Filologhii-ù bitisi Bucureshti. Lucră ca dascal pit hori, profesor Ploeshti, Redactor di revisti a dit anlu 1974 pānă tsi inshi tu pensii eara redactor-shef a revistāljei *Livres roumains*. Pi limba-

armănească (cari el nu-ù pricãnoashti ti-altã limbã ma mash ti-un dialectu-a limbãljei rumănească shi-Armãnjlii suntu Mucanji shi nu unã-altã mileti) li-ari publicatã-aesti cãrtsã: *Antologhii-a liricãljei armănească*, Ed. Eminescu, Buc., 1975; *Antologhii-a prozãljei armănească*, Ed. Univers, Buc., 1977; *Nihadz*, Buc., 1980; *Un secul di puizii-armănească*, (tu colaborari), Ed. Cartea Romănească, Buc., 1985; *Pir-mifi di njeadzãdzuuã*, Buc., 1997. Ari publicatã shi multi cãrtsã pi limba rumănească, a dit anlu 1990 shi-ncoa li editeadzã revistili *Dishtiptarea* shi *Dimãndarea*, cu cari fatsi propagandã rumănească pi la-Armãnjlii dit Balcan shi-lji angiurã tuts cari lugursescu cã Armãnjlii suntu unã-altã mileti shi limba-armănească easti unã-altã limbã shi nu, cum va el, dialectu-a limbãljei rumănească. Ti-anlu 2000 easti laureatlu-a premiulu "Teohar Mihadash" tsi-l da *Fundatsia "Andrei Shaguna"* di Constantza.

Cãshericã, Ani (1974) Poet armănescu. Easti faptã pi data di 29 di-Apriiir, tu-anlu 1974, tu hoara Cogeaalac, ningã Custantsa, tu Rumãinii. Sculii primarã-nvitsã tu hoara iu s-featsi. Bitisi, tu-anlu 1995, Coleghiulu Pedagoghic "Constantin Brãtescu" di Custantsa. Dit anlu 1995 lucreadzã ca dãscãlitsã tu idyea sculii iu-nvitsã shi ea. Piningã-atsea tsi easti dãscãlitsã, deadun shi cu colega-a ljei Zoitsa Mihai, lucreadzã shi cu ficiorlji-armăneshtsã shi-ù cumãndãrsescu pareia "Armãnji di vãr chiro", cu cari parei s-prezentarã di dauuã ori la Festivalu "Pãrinteasca Dimãndari" tsi-l organizeadzã *Fundatsiea "Andrei*

Shaguna", ma shi tu cãsãbiclu Techirghiol, tu cãsãbãlu Mihai Kogãlniceanu shi Tulcea. Puizii pi-armăneashti sh-pi valahuteashti ahurhi sã-ngrãpsească dit anlu 1992. Ari publicatã puizii tu Rev. "Grailu Armănescu" di Scopia, etc. Ari unã carti-ntreagã di vãrã 100 di puizii, ti cari s-alãmãseashti s-u publicã.

Ceara, Ilie A. (1923) Poet, prozator shi traducãtor armănescu. S-aflã pi 15 di Shcurtu tu-anlu 1923 tu hoara-armănească Xirolivadi, azã sum ocupatsiea gãrtsească. Bãneadzã ca pensionar tu cãsãbãlu Dej, tu Rumãinii. Easti nipot di frati-a poetlui Ioryi Ceara. Sculii primarã shi ghimnazii-nvitsã tu cãsãbiclu Cavarna. S-alumtã tu defturлу polim din lumi. Dupã polim lucrã Mangalia, un cãsãbic ningã Constantza, sh-tu-anlu 1952 fu mutat di zorlea shi dus tu cãsãbãlu Dej, iu lucrã tu comertsii. Pi-armăneashti lo sã-ngrãpsească dupã tsi inshi tu pensii. Prota-ngrãpsi prozã, cari lj-fu publicatã tu "Frãndza Vlahã" sh-cama multã tu Revista "Zborlu-a Nostru" di Freiburg, tu Ghirmãinii, condus di D-l Vasili Barba, a deapoea-ngrãpsi shi puizii, cari lj-si publicarã tu Revistili "Deshteptarea", "Dimãndarea", "Bana Armănească", *Rivista di Litiraturã shi Studii Armãni*, etc. Creatsiea-al Ilie Ceara lj-fu publicatã di *Editura Cartea Aromãnã*, shi-atsea: *Nihita turnari*, (prozã shcurtã), 1991; *Aharistul* (roman), 1997. Di tradutserli tsi li-ari-adratã lj-si publicã, Marcu Beza, *Doda*, 1998; Justin Tambozi (ãn colaborari), *Eminescu (aromãn/romãn)*, 2000, etc. Ed. Cartea Aromãnã lj-publicã tradutsirea-a romanlui Locurli a fãntãnjlor di Teohar Mihadash. La

Editura Cartea Aromână ashteaptă publicarea-a tradutserlor: Shakespeare, *Macbet*; Teohar Mihadash cu dauîă romani, shi romanlu-a lui *Singur pi calea-a banâljei*.

Ceara, Ioryi (1881-1939) Poet shi prozator, dascal shi-armatol armănescu. Easti faptu tu hoara Xirolivadi, ningă Veryea, ază sum ocupatsiea gärtsească, pi data di 18 di xumedru, anlu 1880 shi muri pi 4 di-Aprîir, anlu 1939, tu cāsăbălu Cavarna, ază tu Vărgării, iu el lucra ca dascal. Sculii-nvitsă tu hoara iu s-featsi, Litseûlu di Bituli. Ahurhi studii la Facultatea ti Literatură di Bucureshti, ma nu-ù bitisi di ispetea-a neagiundzir-iljei. Lucră ca dascal tu hoara Criva Palanca, tu Gărtsii, a după-anlu 1906 lucră Veryea. Puiziili Ij-fură publicati tu tuti revistili-a chiro lui, di la "*Lumina*" di Bituli (1903-1908) shi-ncoa, tu tuti Antologhiili-a puiziiljei, ma nica nu-ari ună carti pi numa-a lui. Tuti caetili cu puizii Ij-si chirură tu Protlu polim din lumi, cu tsi literatura-armănescă multu urfănipi. Iara, cāti fură publicati suntu-adunati la *Editura Cartea Aromână*, sh-di baia chiro ashteaptă publicari. Un chiro s-alumtă shi ca Armatol sh-fu shi cāpidan di cetă, ta s-lji-apură Armănjli di teroru shi vătămărli-a andartsălor gärtseshtsă, cari lu-avea scoplu că să-lji facă Grets Armănjli.

Ceara, Victor (1933) Poet, prozator shi traducător armănescu. Easti faptu pi data di 28 di Martsu, anlu 1933 tu cāsăvălu Cavarna dit Vărgării, atumtsea tu Rumăni. sculiea primară-ù featsi tu cāsăbiclu M. Kogălniceanu, litseûlu-l bitisi Bucureshti shi universitatea Iashi.

Proto-ahurhi să-ngrăpsească puizii pi limba valahutească, ma nu-ari publicată ună carti. Puizii shi proză-ahurhi să-ngrăpsească dicara inshi tu pensii. Di puiziili shi proza-a lui fură publicati tu Rev. "*Grailu Armănescu*", "*Bana Armănescă*", "*Rivista di Litiratură shi Studii armăni*", "*Deshteptarea*", etc. Debutlu literar âl featsi la "*Unia ti cultură-a Armănjlor dit Machidumii*", tu *Biblioteca Natsională Armănescă* "*Constantin Belemace*", Colectsia "*Velo*", cu titlul *Grealili dzăli* (24 di soneti), Scopia, 2000, a tu idyilul chiro Ij-si publică carti cu puizii shi proză shi di *Editura Cartea Aromână*, cu titlul *Versuri shi Isturii shcurti*, Constanta, 2000. Tradutseri a lui fură publicati tu cartea Justin Tambozi..., *Eminescu. Aromân/Român*, Constanta, 2000. U-ari publicată shi cartea *Puizii tră tinjia-al Eminescu*, Ed. Cartea Aromână, Constanta, 2001.

Ciotti, Dumitru (1882-1967?) Poet pi limba meglenită, mari-activistu ti dishtiptarea natsională-a Meglenitslor ca-Armănji. Publitsistu cari s-alumta ti-Armănjli colonishtsă tu Cadrilater sh-deapoea tu dobrugăa rumănescă. Ari publicată multi statii pi-aestă tematică. Nu shtim nitsi cându-ari murită.

Colimitra, Constantin (1912-2001) Poet shi traducător armănescu. S-află pi data di 20 di Martsu anlu 1912, tu hoara Pleasa, ază sum ocupatsiea arbishească. Băneadză tu-Amirichii. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, la Litseûlu di Sărună a deapoea tricu la Litseûlu di Silistra. Să-ngrăpsi la Facultatea ti economii, ma nu-ù bitisi. Dit Rumăni fudzi tu-Amirichii. Muri pi data di 14 di

Shcurtu 2001.. Tu-anlu 1982 shi scoasi pi hãrgili-a lui unã carti cu puizii armăneshtsã, *Primveri cu soari*. Ari publicatã nica shi-unã carti cu puizii *Sic transit mundi*, Ed. "Dimãndarea Pãrinteascã", Bucureshti, 1997, shi-un ca soi di studiù ti Fãrshirotsliji. Puiziili-a lui suntu publicati sh-tu revistili-armăneshtsã tsi s-publicã tu-anlji dit soni ma sh-tu niscãntili-Antologhii di puizii-armăneasã. Easti vãrtos ligat di liniea cà nu-ari limbã-armăneasã, ma easti-un dialectu-a limbãljei valahuteascã sh-nu-ù pricãnoashti shi-abetseda-armăneasã.

Colonjea, Ilie (1943) Poet shi prozator armănescu dit Arbinishii. Easti faptu tu-anlu 1943 tu hoara Andon Poci ningã cãsãbãlu Ghirucastru. Ari bitisitã mash litseù di ispetea cà nu lj-si didea s-ducã ma-nsus cu sculiea, cara eara Armãn. Puizii shi prozã-armăneasã publicã dupã cãdearea-a dictaturãljei comunistã dit Arbinishii, tu tuti revistili-armăneshtsã dit aeshtsã vãrã dzaz di-anji dit soni. Nai ma marea parti di puiziili shi proza-a lui lj-furã publicati tu *Rivista di Litiraturã shi Studii Armãni*, Anlu 33, Nr. 1, Tom V, Apriir 1996. Carti cu creatsiili-al Colonjea lj-fu publicatã sh-di *Fundatsiea "Dimãndarea Pãrinteascã"* di Bucureshti.

Constante, Constantin (1880-1964) Scriitor shi publitsistu (armănescu shi rumănescu), diplomat rumănescu. Easti faptu pi 3 di Martsu 1880, Crushuva. Muri pi data di 3 di Lunar 1964, Bucureshti. Sculii-nvitsã Scopia shi Bituli. Studii Bucureshti. Ångrãpsi tu revistili-armăneshtsã shi-atseali ti-

Armãnjli ca *Gazeta Macedoniei, Peninsula Balcanicã*, ma shi tu *Macedonia, Frãrsiljea, Lumina*. Pi-armăneashti nu-ari multu-ngrãpsitã, ma shi-atsea tsi u-ngrãpsi nu-i adunatã tu-unã carti. Pi valahuteashti ari publicatã: *Amintiri din Macedonia*, Buc.; *Antichitãti si monumente romane in Turcia*, Bucureshti, 1902; *Spre Albania. Impresii, obiceiuri, moravuri*, 1905; *Vocabular romãn-bulgar-turc*, 1916; *Haiducii Pindului* (roman dit bana-a Armãnjlor), Buc., 1937, (tsi-i tradus di D-l Ilie A. Ceara, shi-ashteaptã publicari la Ed. *Cartea Aromãnã*, condusã di D-l Tiberius Cunia); **O dramã in muntii Macedoniei** (roman); *Nuvele*, Buc. 1940; D. I. Popovici, *O Cincarima*, tradutsiri pi valahuteashti, Bucureshti, 1934. Publicat shi tu cartea *Gramustea-a noastã mãratã, Uniea ti Culturã-a Armãnjlor dit Machidunii*, 1997. Tu rev. *Zborlu a Nostru*, Nr. 1-2/2000, vidzum cà la d-l Barba s-aflã un manuscris di puizii pi-armăneashti, tsi vor cãftari shi publicari.

Cosmu, Constantin I. (1866-1914) Poet, profesor shi publitsistu-armănescu. Easti faptu tu-anlu 1866 tu hoara Gopishi, ningã Bituli, shi-ashi cum aflãm pi-unã carti tsi s-aflã la Biblioteca tsi u-ari D-l Vasili Barba, Freiburg, s-aflã cà muri tu-anlu 1914. Easti-ngrupat tu groapa tsi s-aflã Bituli. Sculii-arinvitsatã Gopishi, Bituli shi Bucureshti. Lucrã ca profesor la Litseùlu di Bituli, ma fu shi Director a Revistãljei "Lumina" shi fondator shi Director a gazetãljei "*Romãnul de la Pind*" (1904). Ari publicatã: *Poesii Aromãneshti*, Bucureshti, 1893 (tsi easti prota carti cu puizii-armăneasã);

Shcoala veclje icã Dascalu Sbuta, Bucureshti, 1902; *Lãndzidlu nelãndzid* shi *Scijinciul* de Molier, Bucureshti, 1902; (Daùli càrtsã cu Teatru, republicati di Editura Cartea aromãnã, Teatru, Constantza, 1996); *Dimitrie Cosacovici shi Aromãnismul* (Extras dit Analele Academiei Romãne, Tom XXV, Memoriile sectiunei literare), 1903; *Basme Aromãneshti* (Biblioteca "Lumina"), Monastir, 1905, (Editsii-a dauã di Editura Cartea Aromãnã); *Calendarul Ānaintarea*", Monastir, 1910; *Biografia Ānvãtsãtorului Dimitri Gou Ghianci Cosmescu*, Bucureshti, 1912. Ari sh-nica multi studii folcloritsi shi istoritsi, dit Revista "Lumina" shi-alti gazeteti, cari-ashteaptã publicari tu-unã carti. Easti protlu cari-agiutã cã s-hibã giucat protlu Teatru-armãnescu, Gopishi, tu-anlu 1888, ma shi mari natsionalistu shi-alumtãtor ti introdutsirea-a limbãljei armãneascã tu sculiili-armãneshtsã, deadun cu A. C. Bagav, C. Caireti, shi-altã.

Cunia, Tiberius (1926) Publitsistu shi traducãtor armãnescu, profesor universitar shi spetsialistu tu statisticã-americhescu. Easti faptu pi data di 10 di Yinar anlu 1926, tu cãsãbãlu-armãnescu Vudena, (iu fen-su Petre Cunia lucra ca dascal armãnescu), azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Dupã pãrintsã s-tradzi di Tãrnuva (dupã fen-su) shi mã-sa eara di Nijopuli, ningã Bituli. Sculii-nvitsã Bazargic, iu s-mutarã pãrintsãljei a lui. Litseu bitisi Constantza, Facultatea u-ahurhi Bucureshti shi-ù bitisi tu Frãntsii, di ispetea cã ca anticomunistu fudzi dit Rumãnii, sh-pit Iugoslavii sh-pit Italii agiumsì tu Frãntsii. Di-aclo

tricu Canada di iu dusi ca profesor universitar Syracuse, tu statlu New Yorku. Ca spetsialistu di matematica statisticeascã lo parti shi organizã mult Congresi Internatsionali, ma lj-furã dat shi multu mări premii internatsionali. Tiberius Cunia lo parti activã shi tu actiunea-a dishtiaptariljei natsionalã-a Armãnjlor. Easti un di-atselji tsi u-adrarã nauua Abetsedã armãneascã, agiutã shi lo parti cu referati shi discut-sii la tuti *Congresili Internatsionali Armãneshtsã* tsi li organizã ULCA di Freiburg. Nai ma marli lucru lu-adrà cu fondarea-a *Editurãljei Cartea Aromãnã* tu cari publicã cama di 60 di càrtsã di scriitori clasits shi modernji, a dit anlu 1994 u fondã sh-dit anlu 1997 easti shi Redactor-Shef a *Rivistãljei ti Litiraturã shi Studii Aromãni*, tsi-ù publicã di dauuã ori tru-an, pi 1 di-Apriir shi 1 di Sumedru, caf-an. Pãnã tora-agiumsi la Tomlu XX. Tu multi numiri publicã ca suplimenti veclji revisti shi càrtsã-armãneshtsã. Tu-ndauuã di Tomurli publicã multi materiali di folclor, isturii sh-dit bana-a Armãnjlor, dit Revista "Lumina", cari inshea Bituli tu chirolu 1903-1908, cari materiali Tiberius Cunia li tradusi pi-armãneashti, di cari materiali pot s-hibã publicati multi càrtsã. Tiberius Cunia lu-adrà shi-l publicã **Dietsionarlu Rumãn-Armãn** (dupã T. Papahagi), 1995 ma shi cartea **Bituli 1997 - Un Simpozion trã Standardizari a Scriariljei Armãneascã, tsi easti un multu bun studiù a Limbãljei armãneascã**. Ti multi di càrtsãli (Zicu A. Araia) shi Tomurli-a Rivistãljei, Tiberius Cunia easti-atsel tsi li-adrà atseali editsii icã separati.

Custula, Mihali (1895-1983) Scriitor armănescu di teatru. Easti faptu tu-anlu 1895 tu cāsābālu Volu, icā vārā hoarā di-aclotsi, azā sum ocupatsiea gārtseascā. Muri tu-anlu 1983, tu-Amirichii. Tu-anlu 1911 s-dusi tu-Amirichii la-amintatic shi-aclotsi-armasi bana-lji tutā. Lucrā multi tehni, ma nai ma multu lucrā ca birbel. Talentul di scriitor, icā ma ghini dzāsā di-adaptor di teatru sh-lu spusi prin adaptarea-a tsintsilor piesi di teatru di-auri gārtseshtsā, ma adaptarea fu-ahāt di mari tsi piesili, ashī cum li-adrā el, pot s-hibā lugursiti ti cārtsā-armăneshtsā. Piesili furā giucati tu iamea 1928-1961, shi pāradzljī tsi s-aduna eara ti bāsearica-armăneascā di Bridgeport. Di-atseali piesi pānā tora, la *Ed. Cartea Aromână*, lji-furā publicati tu *Rivista ti Litiraturā shi Studii Armāni*, **Golfu**, tu Tomlu XII, **Vruta-a picurarlui**, tu Tomlu XIV shi **Haida**, tu Tomlu XVI shi-armān nica ti publicari **Esme** shi **Evridichi**. Ashi cum nā spuni D-l Tiberius Cunia, ari-armasi shi tsiva puizii di-al Mihali Custula.

Cutova, Oani (1912-1992) Poet shi traducător armănescu. Easti faptu pi data di 13 di Lunar anlu 1919 tu cāsābālu-armănescu Veryea, azā sum ocupatsiea gārtseascā. Muri pi data di 17 di Mai anlu 1992, tu cāsābiclu Bistritsa Nāsāud, tu Rumānii. Sculiea primarā-nvitsā tu cāsābālu Veryea. Litseūlu lu-ahurhi Grebini shi-l bitisi tu cāsābiclu Tārgu Muresh, dit Rumānii. Facultatea ti literaturā shi Filologhii-ū bitisi Bucureshti, tu-anlu 1944. Lucrā multsā-anji ca profesor la Litseili dit cāsābadzljī Nāsāud shi Bistritsa. Pi limba-armăneascā publicā unā carti cu

tradutsiri dit puiziea-al Eminescu, **Lutseafirlu**, Ed. *Litera*, Bucureshti, 1980 (pi pāradzljī-a lui); cartea cu puizii di-a lui cu titlul **Fānarea-al Diogen**, Ed. *Litera*, Bucureshti, 1985; di tradutserli-a lui di puiziili-al Eminescu suntu bāgati shi tu cartea **Puizii** (aromāno-romān), (ān colaborari), Ed. *Minerva*, Bucureshti, 1985; ari publicatā shi unā carti cu tradutseri a cartiljei **Trei balade aromāne**, di Hristu Cāndroveanu: tu-anlu 1998, *Editura Cartea Aromână*, lji-u publicā cartea cu puizii **Cārūna-a toannāljei**. Lji-armasi tu manuscris un mari roman, **Sum aumbra-a etāljei**, tsi lu-ari D-l Vasile G. Barba, shi-ashteaptā publicari. Pi limba rumăneascā u-ari publicatā cartea cu puizii, **Cerc vicious**, 1945. Armasirā nipublicati-ndauūā manuscrisi cu puizii pi limba rumăneascā.

Cuvata, Dina (1952) Scriitor, traducător, editor shi publitsistu-armănescu. Easti faptu pi data di 9 di Lunar, anlu 1952, tu hoara Dubrushana (Dobrosani) ningā Shtip. Patru-anji di sculiea primarā lji-nvitsā tu hoara-a lu, alantsā patru tu hoara Treili Shopati (Tri Cesmi) ningā Shtip. Ghimnazii bitisi Shtip shi Facultatea ti economii Scopia, tu-anlu 1978. Lucrā tu Casa di modā "Astibo" di shtip, a curi lji-eara bursier, a di pi l di Yizmāciunji, anlu 1979 tricū s-lucreadzā la Fabrica ti yilii shi cristaluri "Staklarnica" di Scopia. Dit anlu 1995 easti tu lucru la Radiolu Machidunescu - Redactsiea ti emisiili pi limba-armăneascā. Puizii pi limba-armăneascā ahurhi sā-ngrāpseascā nica dit chirolu-a studiilor, Scopia. Prota puizii, "Sania", lji-fu publicatā tu Rev. "Trā Armānami" tsi u publica lancu Perifan di Pariz.

- Publică puizii shi proză tu revistili "Zborlu-a Nostru", di Freiburg, "Fenix", di Scopia, "Bana Armănească" di Bucureshti, "Grailu Armănescu" di Scopia, "Frătsia" di Tirana, "Desh-teptarea" di Bucureshti. **Li-ari publicatā-aesti cārtsā cu puizii, prozā, folclor shi manuali:** 1. *Carabeù, lài carabeù*, (folclor), Ed. Minerva, Bucureshti, 1985; 2. *Zghic di moarti* (puizii), *Editura Cartea Aromână*, USA, 1989; 3. *Sāmta umuti* (puizii), (pi dauūā limbi). *Editsii Independenti*, Ohārda, 1990; 4. *Sārmānitsa* (prozā shcortā), *Ed. Cartea Aromână*, 1990; 5. *Sāmta umuti* (unā parti pi dauūā limbi), *Ed. Orient-Occident*, Bucureshti, 1993; 6. *Abetsedar Armănescu* (ān colab-orari), *Ed. Sammarina*, Constantza, 1994; 7. *Scumpā-i dada* (puizii ti ficiurits, bāgati sh-pi casetā-audio), *As. Armānjlor "Santa Dzurdzu"*, Shtip, 1996; 8. *Voi Armānji-Machidunits* (folclor di la-Armānjli-Grāmusteanji di Ovcī Pali, Republica Macedonia), *Uniea ti culturā-a Armānjlor dit Machidunii (UCAM)*, Scopia, 1998; 9. *Pirifan hilj di picurar* (puizii ti ficiurits), *UCAM*, Scopia, 1999 shi 10. *Picurarlu di la Pind*, *Antologhii-a puiziiljei armănească dit sec. XIX shi XX*, *UCAM*, Scopia, 2001. Puizii di-a lui furā tradusi shi publicati pi limba frântsească, talichească, arbishească shi rumănească. **Cārtsā cu tradutseri** di pi limba machidunească, rumănească shi dit literatura universalā: 1. Cocio Ratsin, *Hāryii albi* (puizii), *Ed. Ogledalo*, Scopia, 1989; 2. *Cāntarea-a cāntārlor*, *Ed. Orient-Occident*, Bucureshti, 1996; 3. Constantin Miladinov, *Mirgeana* (bilingvā), *Ed. Matica Makedonska*, Scopia, 1994; 4. Gane Todorovski, *Monologlu machidunescu* (bilingvā), *Ed. Matica Makedonska*, Scopia, 1995; 5. Mateia Matevski, *Lipa* (bilingvā), *Ed. Matica Makedonska*, 1995; 6. *Sāmta Liturghii-a Sāmtului Oani Gura di Malāmā*, *As. Arm. "Santa Dzurdzu"* di Shtip, 1995, (bāgatā sh-pi casetā-audio shi video, prod. di RTVM); 7. Petru Vulcan, *Armāna*. *Ed. Cartea Aromână*, Constantza, 1996; 8. Carol Voitila, *Bāsearica*, *As. Arm. "Santa Dzurdzu"*, Shtip, 1996; 9. Homer, *Iliada*, *Ed. Bana Armănească shi Pronostic SRL*, Bucureshti, 1997; 10. *Catehismul a crāshtinlui ortodox*, di Irineù, Mitropolit a Moldovāljei shi-a Suceavāljei, *UCAM*, Scopia, 1997; 11. Grigor Pārlicev, *Armātulālu*, *UCAM*, Scopia, 1998; 12. Radovan P. Tsvetovski, *Amaneti* (bilingvā), Scopia, 1998; 13. Firdousi, *Shah-Name*, *UCAM*, Scopia, 1999; 14. Marian Ghioreev, *Huma* (bilingvā), *UCAM*, Scopia, 1999; 15. *** *Cānticlu-a ashcheriljei al Igor*, *UCAM*, Scopia, 1999; 16. Meri Nicolova, *Calī ti pānā-n cipitā*, *UCAM*, Scopia, 2000; 17. Baudelaire, *Harishea puvrii* (bilingvā), *UCAM*, Scopia, 2000; 18. *** *Tristanlu-atsel zurlul* (bilingvā), *UCAM*, Scopia, 2000; 19. Kire Nedelcovski, *Ciudii* (bilingvā) *UCAM*, Scopia, 2000; 20. *** *Iazmatar*, *UCAM*, Scopia, 2000; 21. Dante Alighieri, *Comedia divinā*, *UCAM*, Scopia, 2001; 22. *Colindi pi-armăneashti* (dupā G. Breazul), *UCAM*, Scopia, 2001. 23. Raico Jinzifov, *Cāmeashea sāndzānatā*, *UCAM*, Scopia, 2001. **Alti tradutseri:** 1. *Āndriptarlu-a reghistratorlui* (documentili-a ānreghistratsiiljei a populatsiilji/94); 2. *Documentili di bazā/ONU*; 3. *Documentili di bazā/CSCCE*. **Editsii āndreapti:** 1. C. Belemace, *Dimāndarea pārintească*, *Ed.*

Car. Aromãnã, 1990; 2. Z. A. Araia, *Fudzi harauua di la noi*, (ãn colab.), Ed. Car. Arom., 1993; 3. N. Tulliu, *Mirmintsã fãrã crutsi*, (ãn colab.), Ed. Car. Arom., 1993; 4. Mihail Nicolescu, *Lilici dit Machidunii*, As. Arm. "Santa Dzurdu", Shtip, 1996; 5. *** *Gramustea-a noastã mãratã*, UCAM, 1997; 6. Tashcu Bongu-Iliescu, *Limba strãusheascã* (shi texturi pi frãntseashti), UCAM, Scopia, 1998; 7. Oani Foti, *Amirãriljea-a noastrã*, UCAM, Scopia, 1998; 8. Andrei C. Bagav, *Pandera-Armãneascã*, UCAM, Scopia, 1998; 9. N. Batzaria, *Fãrã tatã*, UCAM, Scopia, 1999; 10. Iotta Naum Iotta, *Romana*, UCAM, Scopia, 1999; 11. *** *Apostolu*, trad. Ioan Murnu, II-a editsii, UCAM, Scopia, 2000; 12. Anastasi Hãciu, *Apostolji shi martiri*, UCAM, Scopia, 2001. *Dausprãdz (12) di tradutseri di pi rumãneashti pi machiduneashti*: Patru romani, unã carti cu eseuri literari ti puiziea machiduneascã (ãn colab.) shi sheapti cãrtsã cu puizii (ãn colab.). *Ari tu manuscris: Biblia* (Vecljiul shi Nãulu Testamentu), *Odiseia*, *Eneida*, *Cãruna-a muntsãlor* al P. P. Njegosh, *Parsifal*, *Cãnticlu-a Nibelundzãlor*, *Cãnticlu-al Rolando*, *Cãnticlu-a Sidlui*, *Dictionar machiduneschu-armãnescu*, *Istoriea-a Armãnjlor...* di I. Arginteanu, *Ceaslovlu*, *Psaltirea*, Nushi Tulliu, *Golgota-a farãljei* (roman), Cola Batzaria, *Pirmifili di malãmã*, Petru Vulcan, *Vãtãmarea-al Shtefan Mihaileanu* (teatru), Todì Zuca-Gher, *Loclu-al Allah* (roman), etc.. Ari-ndreaptã 5 caseti di cãntits armãneshtsã sum titlul "Cãntã Armãnjli-Machidunits", productsii di la RTVM. *Alti-activitãts*: Lo parti la trei Congresi Internatsionali-a Armãnjlor (organizati di ULCA,

Freiburg); membru di delegatsiea-armãnescã la Conferentsiea CSCE di Moscova; partitsipantu la Simpozioani internatsionali ti problema-armãneascã; prezidentu la *Asots. Arm. "Pitu Guli"* di Scopia; fondator shi Secretar la *Pãrtiea Sotsial-Democratã-a Machiduniiljei*; fondator shi protlu prezidentu-a *Ligãljei a Armãnjlor dit Machidunii*; fondator shi prezidentu-a *Uniiljei ti Culturã-a Armãnjlor dit Machidunii*; fondator shi prot redactor a rev. "Fenix", redactor a rev. "Bana Armãneascã" di Bucureshti; fondator shi redactor a rev. "Grailu Armãnescu"; fondator shi protlu redactor a *Emisiilor pi limba-armãneascã di la Radio Televiziunea Machiduneascã*; autorlu-a *Memoriului* pitricut la *Pactul ti stabilitati-a Balcanlui*, ti problema-armãneascã; *Protestu* la *Grupa Internatsionalã ti Crizi* di Bruxelles; *Memoriu* pãnã di *Conferentsia neformalã-a Prezidentsãlor di Stati shi Guverni di stati tsi s-tsãnu Scopia*, tu Xumedru 2000, ti problema-armãneascã. Easti membru la *Asotsiatsiea-a Sriciitorlor dit Machidunii*, ca scriitor armãnescu; membru la *Uniea-a traducãtorlor dit Machidunii* (pi-armãneashti sh-pi machiduneashti); membru di tinjii la *Uniunea-a Scriitorlor dit Rumãni*; membru-fondator la *Comitetlu-Helsinchi ti-Ndreptul a Omlui a Machiduniiljei*, tu numa-a Armãnjlor. *Premii*: "Peana di Malãmã", ti tradutsirea-a cartiljei *Hãryii albi* di Cocio Ratsin, di *Asotsiatsi-a Traducãtorlor dit Machidunii*, 1989; protlu tsi-l lo Premiulu ti Literaturã-armãneascã "Teohar Mihadash", tsi s-da di Fundatsia "Andrei Shaguna" di Constantza, Rumãniea, ti-anlu 1997.

Dalametra, Iancu (1868-1924) Dascal shi lexicograf armănescu. S-featsi tu-anlu 1868 tu cãshlãlu Odiani, ningã Veryea, tu Gãrtsii shi muri tu-anlu 1924 tu hoara Doleani, ningã Veryea, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Ål bitisi Litseulu di Bituli (1889)shi sã-ngrãpsi la Facultatea ti-Ndreptu di Bucureshti (1892). Lucrà ca dascal pit sculiili ti-Armãnjli dit Turchii, Veryea, Sãrunã shi Doleani. Lu-adrã shi-l publicã **Dietsionarlu armănescu**, Bucureshti, 1906, un di nai bunili dietsionari di pãnã tora. Li-ari tradusã pi limba-armăneascã **Bernardin de Saint Pierre, Paul et Virginie**, armasi tu manuscris. Necrolog ti el sã-ngrãpsirã di Todi Capidan, tu *Dacoromãnia*, Cluj, 1927, fr. 1540 shi Tache Papahagi, tu *Peninsula Balcanicã*, II, 1927. (Dati loati dit *Enciclopedia Armăneascã*, di Justin Tambozi., Bucureshti, 2000).

Daniil Moscopolean (sec. XVIII-XIX) Carturar armănescu dit sec. XVIII-XIX. Easti faptu Moscopoli, cãsãbãlu leghendar armănescu shi Erusalimlu cultural a Armãnjlor, arsu di-Arbineshlji, åntsãpats di Patriarhiea din Poli, cari nu u-arisea multu-multu tsi s-adra la Nauua Academii sh-tsi s-tipusea la Tipografii. Bitisi Teologhii shi s-featsi preftu. Tu-anlu 1794, tu Vinitzii-ù publicã cartea **Tetraglosar**, cari fu reeditatã shi tu-anlu 1802. Cu-aestã carti shi el sã spusi cã eara intrat tu blãstimata zivgari cari vrea sã-lji facã-Armãnjli ta shi-u-agãrshescã limba-a lor shi s-u ljea ca ti limbã di dadã-atsea gãrtseasca, limba cu cari Dumnidzãlu zburashti mash cu

dracu. S-pistipseashti cã ari-ngrãpsitã shi publicatã shi-alti cãrtsã pi-armăneashti, ma furã spãstriti cu-ardearea-a Moscopoliljei shi-a Academiiljei.

Diamandi, Sterie (1897-1981) Istorice armănescu shi rumănescu shi eseistu rumănescu. S-featsi pi data di 22 di-Agustu, tu-anlu 1897 tu cãsãbielu-armănescu Aminciu, azã sum ocupatsiea gãrtseascã shi muri pi 11 di Cirishear 1981, Bucureshti, tu Rumãni. Sculiea primarã-nvitsã Aminciu, Litseulul-ù bitisi Sãrunã shi Facultatea ti Literaturã shi Filosofii Bucureshti. Eara Prezidentul a *Asotsiatsiiljei a Studentsãlor Armãnji*. Lucrà ca profesor tu multsã cãsãbadz tu Rumãni. Ari colaboratã la multi di revistili rumăneshtsã. Di studii shi cãrtsã li-ari publicatã: **Contributsiea aromãnilor la literatura neogreacã**, tu *Peninsula Balcanicã*, 1923; **Oameni si aspecte din istoria aromãnilor**, Bucureshti, 1940, etc.

Dragoti, Petrica (1947) Poet armănescu shi-arbishescu. Easti faptu pi data di 20 di-Agustu anlu 1947, tu cãsãbãlu Curceauuã, tu-Arbinishii. Sculii primarã shi litseu ånvitsã-n Curceauuã shi Facultatea ti meditsinã Tirana. Lucrà ca pediatru-n Curceauuã, a tora bãneadzã tu-Americhii. Li-ari publicatã pi-arbisheashti cãrtsãli di prozã shi puizii ti ficiurits: *Frãmtea-a ocheanlui*, 1976; *Unã giucari bunã*, 1985; *Flodushi*, 1990. Pi-armăneashti li-ari publicatã atseali-ndauuã puizii, tu tuti revistili tsi es tu-aeshtsã vãrã dzaz di-anji.

Enache, Toma (1970) Poet shi regizor armănescu. Easti faptu pi 1 di Brumar 1970 tu hoara Kogălniceanu, ningă cāsăbălu Constantza dit Rumăni. Sculii primară-nvitsă tu cāsăbălu iu s-featsi, Litseù btisi Constantza. Studiili li featsi prota la Facultatea di Zootehnii di Bucureshti a tu anlu 1997 u bitisi shi Facultatea ti Regii Teatru, Bucureshti. El âshi featsi debutlu literar tu-anlu 1992, cu stihuri ngrpsiti sh-pi-armneashti sh-pi rumăneashti, tu revista *Deshteptarea*. Stihuri pi-armneashti lj-fură publicati tu revista *Bana Armănească*. Di stihurli ngrăpsiti pi rumăneashti publică ună carti "*Arta destinului*" ("*Arta-a mirăljei*"), Ed. "Litera", Bucureshti, 1993. Li-ari-armănipisită piesa-a dramaturglui clasic rumănescu Ion Luca Caragiale (shi el di soi-armănească) "*Lali Nida sampuliseashti cu strănghilji*", cari-i dghivăsită shi-nreghistrată la RRI, shi "*Lutseafirlu*" capodopera-a nai ma marlii poet rumănescu, Mihai Eminescu (shi el di soi-armănească). Toma Enache dit meslu Andreù anlu 2000 easti redactor la Redactsia Armănească di la RRI, Bucureshti, Rumăniea.

Foti, Oani (1887-1946) Poet (armănescu shi rumănescu). prozator (armănescu shi rumănescu), traducător shi publitsistu (armănescu shi rumănescu). Easti faptu pi 11 di-Andreù anlu 1887, tu cāsăbiclu-armănescu Clisura, ază sum ocupatsiea gărtsească. Nu sã shtii tamam cându muri, ma s-ljea anlu 1946 ti-anlu-a moartiljei a lui. Ânvitsă tu hoara-a lui, la Litseùlu di Bituli shi Facultatea ti literatură shi Filosofii di Bucureshti. Deadun shi cu-altsă-Armănji, nica dit

anlu 1910-1911 u publica revista-armănească "*Lilicea-a Pindului*". Eara corespondentu-a gazetăljei "*Elephteron Vima*" di Atina, redactor a gazetăljei "*Viitorul*" ma shi coredactor a revistăljei "*Propilee literare*" (1926-1929). Colaborează la revistili, "*Luceafărul*", "*Literatorul*", "*Convorbiri critice*", "*Flacăra*", "*Universul*". Pi-armăneashti u publică cartea *Căntitse shindauuă isturii* (ună njică antologhii-a Literaturăljei armănească). Puiziili-a lui lji-armasiră nipublicati. Ti prota oară lj-fură publicati di Uniea ti cultură-a Armănjlor dit Machidunii, tu Biblioteca Natsională armănească "**Constantin Belemace**", Colectsiea "*Velo*", cu titlul *Amirăriljea-a noastră*, Scopia, 1998. Pi rumăneashti li-ari publicată cărtsăli: *Poeme pàgâne*, 1919; *Poezii persane: Divanul iubirii*, 1922; *Spre necunoscut*, 1923; *Prometeu shi Pershii* di Eschil (tradutsiri), 1923; *Vis si realitate*, 1927; *Rubayatul* lui Omar Kaiam, 1927; *Daphnis si Cloe* (roman), 1928; *Costa Belimace*, 1936; *Iphigenia in Taurida* de Ghete, 1936; *Amurguri de toamnă*, s.a.; *Tiranul Ianinei*, dramă istorică dit bana-a Armănjlor, tu *Revista Propilee Literare*. Tu-anlu 1925 âl lo premiulu-a Asotsiatsiiljei a Scrittorlor dit Rumănji ti puizii.

Fotu, Anastasi (Tashu) (1923-1996) Traducător di cărtsă băsericheshtsă shi preftu-armănescu. S-featsi pi data di 4 di Sheurtu, anlu 1923, tu hoara Paticina, ază sum ocupatsiea gărtsească shi muri pi data di 27 di Mai, anlu 1996, Custantsa, tu Vlăhii. Sculiea primară-nvitsă tu hoara iu s-află, Litseù bitisi tu Rumăni. Ahurhi studii di muzică, ma di ispetea că eara leghionar shi anticomu-

nistu fu-avinat multu chiro s-lu-ncljidă. S-ascumsi multsă-anji, ma iara fu-acăt-sat shi durnji-ahapsi 5 anji. După ins-hearea di-ahapsi lucră cu lupata ta shi-u scoată pânea, a deapoa intră tu lucru ca ptsaltu tu ună băsearică di Constantsa. Tu-anlu 1992 di Episcoplu Calinic di Curtea de Argesh, tu Vlăhii, fu-adrat ti preftu-misionar shi pitricut deadun cu preftul Dumitraqi Veriga, ân Curceauuă, tu-Arbinishii, iu shidzu 9 meshi. Li-ari tradusă-aesti cârtsă di băsearică: **Catavasierlu**, **Iazmatarlu** shi partzial **Evangheliarlu**, cari nica suntu nipublicati.

Fuchi, Spiru (1964) Poet armănescu dit Arbinishii. Easti faptu pi data di 13 di Brumar, anlu 1964, tu cāsăbălu Ghirocastru, iu shi-ază băneadză, tu-Arbinishii. Sculiea primară shi litseùli li bitisi-aclo iu s-featsi. Bitisi shi Facultatea ti economii, Tirana. Puizii pi limba-arbishească ângrăpsea di multu, ma nu putea s-li publică tu chiro-lu-a dictaturăljei a comunishtsălor. Puiziili-a lui pātu s-li publică tu *Rivista di Litiratură shi Studii Armăni*, Nr. 1, 1 di-Apriir, 1994, dit Amirichii, deapoea li publică shi tu Revista "Zborlu-a Nostru", dit Ghirmăanii, Revistili "Deshteptarea" shi "Dimăndarea", dit Rumăanii, etc. Cartea cu puizii, cu titlul **Soari disicat**, lj-fu publicată di *Editura Cartea Aromână*, Constantsa, 1996.

Fudulea, Cola (1940) Poet shi prozator armănescu. Easti faptu pi data di 5 di Yinar, anlu 1940, tu hoara Tocilar, tu Rumăanii, di părintsă Armănji Grămusteanji dit Vărgării. Sculiea primară-ù featsi tu hoara

Ceamurliea di-Nsus, iu s-mutară părintsălji a lui după-anlu 1940. Litseùlufeatsi tu cāsăbiclu Babadag shi Facultatea di-ndreptu di Bucureshti. Lucră ca juristu, procuror a dit anlu 1973 băneadză Constantsa shi lucreadză ca-avucat. Ahurhi sâ-ngrăpsească pi rumăneashti, ma nu lj-deadi di mână shi ti-atsea sâ shtsă pi-armăneashti. Cânticlu-a lui "Căt ti voi" s-featsi multu-avdzăt cântic shi dip ca popular. Puiziili-a lui sh-ma multu proza shcortă lj-si publică tu tuti revistili-armăneshtsă tsi s-publicară tu-aeshtsă vără dzaz di-anji. Prota carti cu puizii **Trec anilji shulinar**, u publică pi părădzlji-a lui la Ed. *Litera*, Bucureshti, 1985. Cartea cu proză shcortă, **Vără noauuă, vără veaclji**, u publică iara la Ed. *Litera*, Buc., 1986. Editura Cartea aromână, lji-u publică tută proza tu dauuă tomuri sum titlul **Aeshtsă-Armănji - Oaminji dit pirmifi**, Constantsa, 1998.

Galavu, Mita (1926- ?) Profesor rumănescu shi folcloristu rumănescu shi-armănescu. Easti faptu pi data di 29 di Shcurtu 1926, tu cāsăbălu-armănescu Veryea, ază sum ocupatsiea gärtsească shi muri tu cāsăbiclu Cogealac, ma nu shtim cându.. Sculii-nvitsă tu Rumăanii, a Conservatorlu-l bitisi Bucureshti. Bănă tu cāsăbiclu Cogealac, ningă Custantsa, a ari lucrată ca profesor pit sculiili di Constantsa. Deadun cu-altsă mări oaminji ti muzica rumănească publică multi cârtsă cu creatsii muzicali. Ari-alăsată tu manuscris shi-ună **mari colectsii di cântits armăneshtsă cu texturi shi melografiati**. Di baia anji niscăntsă di Custantsa, di la *Fundatsiea "Sammarina"* tut ma-arăd că-a li publica sh-tsiva nu-adară.

Galbageari, Iancu (1923-2001). Scriitor armănescu. Easti faptu pi data di 18 di Mai anlu 1923, Bucureshti, tu Rumăni, iu shi-u tric u bana tutã shi muri pi data di 25 di Shcurtu 2001. Noi nu shtim alti dati biografitsi. Ångrãpseashti nai ma multu prozã shcurtã pi limba-armăneascã shi publicã mash tu revistili "*Desteptarea*" shi "*Dimãndarea*" di Bucureshti. Tu-alti revisti nu-ari publicatã, cà el nu-ù vrea nauàngrãpseari, cari easti shi-atsea di tamam armăneascã. Proza-a lui hãrzashti publicari tu-unã carti.

Garofil, Mita (1944) Poet, traducãtor shi publitsistu-armănescu. Mita Garofil easti faptu pi data di 25 di Cirishear anlu 1944, tu hoara Beidaud, di pãrintsã Armãnji-Grãmusteanji mutats aclotsi dât Vãrgãrii. Tora bãneadzã Constantsa. Ari bitisitã Facultatea di veterinã. Lucrà ca xitãsitor la Institutlu Natsional ti Xitãseri Veterinari shi Biopreparati "Pasteur", Bucureshti, filiala Constantsa. Dít anlu 1994 lucreadzã mash pi publicarea-a cãrtsãlor la Fundatsia Cartea aromãnã, filiala-ali Editura Cartea aromãnã. Un chiro u scutea, pi shapilograf, revista "*Minduearea Armăneascã*". Ari publicatã, la Editura Cartea aromãnã, unã carti cu titlul *Cãntits di-a paplui Mita*, 1991. Easti un di coautorlji-a Abetsedarlui Armănescu, Constantsa, 1994. Ca coautor shi traducãtor easti shi la cartea *Eminescu. Aromãn/Romãn*, Constantsa, 2000. La Editura Cartea aromãnã ari unã poemã cu titlul *Zãndanea lai-al Ioryi Turcul di Patura*, tsi-ashteaptã publicari.

Gãmã, Ioryi (1917-1992) Poet armănescu. Easti faptu pi data di 18 di Brumar, anlu 1917, tu cãsãbãlu Veyeã, azã sum ocupatsieã gãrtseascã. Muri pi 11 di Yizmãciunji, anlu 1992, Bucureshti. Sculiili primarã shi Litseulu li featsi Veyeã shi Sãrunã, shi Conseruatorlu di Artã Dramaticã di Bucureshti. Puizii publicã, tu iaramati, tu rev. "*Deshteptarea*". Nu-ari publicatã unã carti cu puizii.

Godi, Gh. (1939) Poet armănescu. Easti faptu pi data di 13 di Xumedru, anlu 1939 tu hoara Cavarna, azã tu Vãrgãrii. Bãneadzã shi lucreadzã ca profesor tu cãsãbãlu New Yorku tu-Amirichii. Bitisi Facultatea di filologhii - Sectsia limba angleascã. Easti un diatselji cari-adra shi cãnta cãntits armăneshtsã cu formatsii-a lui. Ari-adratã multi puizii, ti cari-adrà shi melodii, shi-azã s-featsirã cãntits populari. Puizii ari publicatã tu revistili "*Deshteptarea*" shi "*Dimãndarea*", di Bucureshti.. Nica nu-ari scoasã unã carti cu puiziili-a lui.

Goga, Nacu (1956) Poet armănescu. Easti faptu pi data di 13 di-Agustu anlu 1956, tu hoara Dãlga, tu Rumăni, di pãrintsã Armãnji-Grãmusteanji mutats aclotsi dit Machidunii. Sculii primarã-nvitsã tu hoara-a lui, litseu bitisi Bucureshti iu li featsi shi studiili la Facultatea di matematicã, sectsieu informaticã. Tora lucreadzã la *Radio Romãnia Internatsional, Sectsieu armăneascã*, Bucureshti. Ångrãpsi mash puizii, di cari unã poemã, *Cãntarea ti-Anlu Nãu*, tsi lj-fu publicatã di *Uniea ti culturã-a Armãnjlor dit Machidunii*, tu *Biblioteca Natsionalã Armăneascã*,

“Constantin Belemace”, *Colectslea “Velo”*, Scopia, 1999. Puizii di-a lui s-publicarã sh-tu Revista “Deshteptarea”, etc.

Guci, Sirma (1960) Poet shi prozator armănescu. Easti faptã pi data di 11 di Mai anlu 1960, tu hoara Beidaud, tu Rumăanii. Tora bãneadzã tu cãsãbãlu Constantsa. Sirma Guci easti shi-un bun cãntãtor a cãnticului armănescu. Puizii shi prozã shcortã-ngrãpseashti shi publicã nica dit anlu 1990, tu revista “Deshteptarea”. Cartea cu puiziili-a ljei, *Caftã-mi*, fu publicatã di *Editura-a Fundatsiiljei Culturalã-Armăneascã “Dimãndarea Pãrinteascã”*, Bucureshti, 1995.

Guli, Cola (1916-1991) Poet armănescu. S-featsi pi data di 28 di Martsu, tu-anlu 1916 tu hoara Livãdz, azã sum ocupatsii gãrtseascã shi muri pi 4 di Martsu, tu-anlu 1991, Bucureshti. Sculii primarã, pi gãrtseashti, ãnvitsã tu hoara-a lui shi Litseù tu Rumăanii, dicara smutarã-aclotsi taifa-a lui, tu-anlu 1928. Ca un mari leghionar shi anticomunistu durnji multsã-anji ahapsi. ari-ngrãpsitã shi publicatã-ndauuã puizii (pi-armăneashti shi rumăneashti, ti cari, ti niscãntili di eali, avea shi iholu-a lui) shi unã baladã, cari-ù publicã, pi dauli limbi (cu tradutsirea-al Costa Guli) cu titlul *Numta la Armãnji*, Ed. *Litera*, Bucureshti, 1983. Idyea baladã prilucratã shi lundzitã (tu tradutsirea-al Ianachi zeana shi Costa Guli) u publicã sum titlul *Balada-a Livãdzlor - Nauua Gramusti*, Ed. *Cartea Aromãnã*, Syracuse, USA, 1994. Ari-alãsatã un mari material cu-amintirli-a lui dit anjlji

ficiureshtsã, calea ti tu Rumăanii shi cu patimatli tuti tsi li trapsi pit hãpsinjeatit-sli-a comunishtsãlor, cari manuscris, ashi cum ãlji lu-avea datã-a unlui gioni taha ti publicari, sh-cu moartea-lji tsi vini di napandica, nu sã shtii cã iu s-aflã. Dupã informatsiili-a d-lui Ianachi Zeana, unã Armãnã, Antigona Grecu, s-interesa ti-aestu manuscris, ma nu shtii s-nji spunã tsi s-featsi. Mini, cara lu shteam nica dit chiro-lu-a comunishtsãlor, shtiu cã-avea ahurhitã shi-un altu manuscris, Istorie-a Armãnjlor tu versuri, ma cu moartea-lji nu shtiu tsi s-pãtsã.

Guli, Costa (1916-1985) Poet shi traducãtor armănescu. Easti faptu pi data di 21 di Shcortu anlu 1916, tu hoara Livãdz, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Muri pi data di 9 di Lunar anlu 1985. Æl bitisi Litseulu di Silistra, a Bucureshti vru s-facã tu idyiul chiro studii la Facultatea di literaturã shi filosofii shi la Facultatea di-ndreptu, ma bitisi mash Ændreptul. Lucrã ca avocat. Ængrãpsi multi puizii pi limba-armăneascã, ma tradusi sh-di pi rumăneascã, di puiziili-al Eminescu, tsi lj-furã publicati tu cartea *Puizii* (aromãnã-rumãn), di Ed. *Minerva*, Bucureshti, 1981. Puiziili pi limba-armăneascã, tuti soneti, sh-pi limba rumăneascã, lj-furã publicati tu cartea *Soneti*, (pi dauuã limbi), *Editura Cartea Aromãnã*, 1990. Tradutseri pi-armăneashti ari sh-tu cartea-al Cola Guli, *Balada-a Livãdzlor*, Ed. *Cartea aromãnã*, 1994. Puiziili-a lui furã publicati tu tuti revistili-armăneshtsã, dit aeshtsã 20 di-anji dit soni, ma sh-tu Antologhiili-a puiziiljei armăneascã tsi furã publicati.

Guli, Steriu (1903-?) Scriitor armănescu. S-featsi pi data di 15 di Shcurtu, tu-anlu 1903, tu hoara Livãdz, azã sum ocupatsii gãrtseascã. Alti dati nu shtim ti el. Tu Zborlu a Nostru, nã si spuni cã el tu hoara-a lui, Livãdz-Paicu eara-raftu. Cãndu fudzea fumeljli-armăneshtsã dit Gãrtsii, shi el s-dusi tu Rumãinii, ti iu shtim cã sh-dip tu soni, ashî cum li-avem informatsiili, bãna tu cãsãbiclu Urziceni. Prozã shcortã ari publicatã tu *Zborlu a Nostru*, a d-l Vasili Barba nã spuni cã lu-alãsã la el shi manuscrislu-a unlui mari roman cu titlul *Vanghea*.

Hagi, Cociu, (1921) Iatru shi scriitor armănescu. Easti faptu pi data di 23 di-Aprir 1921, tu cãsãbiclu-armănescu Bãiasa, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Tora, ca pensionar bãneadzã Veryea, un cãsãbã-armănescu sum ocupatsiea gãrtseascã. Sculii primarã-nvitsã Bãiasa shi litseù gãrtseacu Ianina, altu-un cãsãbã-armănescu. Studii di meditsinã bitisi Bucureshti, tu Rumãinii. Lucrà ca iatru tu Rumãinii, Atina shi Veryea, di iu inshi tu pensii. Tu Rumãinii intrã tu minarea-a leghionarlor, ca anticomunistu, di tsi ispeti durnji tsintsi-anji ahapsi. Ari-ngrãpsitã unã njicã carti dit bana-a lui, cari sum titlul *Dit bana-nji cu multi fãrtunji* fu publicatã tu *Rivista di Litiraturã shi Studii Armãni*, Anlu 7, Num. 2, Tom. XVIII, 1 di Sumedru, 2000, Custantsa, tu Rumãinii, fondatã shi condusã di D-l Tiberius Cunia, dit Amirichii.

Hagi-Gogu, Apostol-Toli (sec. XIX-XX) Mari celnic, Armãtulã, cãpitan di cetã, poet shi publitsistu-armănescu. Easti faptu, nu-ari dati ti-anlu, tu cãsãbãlu-armănescu Veryea, azã sum ocupatsiea gãrtseascã shi muri iuva tu Rumãinii, tu-anlu shi loclu nishtiut. Ari-nvitsatã sculii primarã Veryea, Litseùlu din Sãrunã shi Facultatea di economii di Bucureshti. Earã mari celnic armănescu shi prezidentu-a comunitatildei armăneascã di Veryea tu iamea 1900-1912, ma cara nu li strãxea tirãnjli-a andartsãlor gãrtseshtsã, inshi sh-el Armãtulã, a deapoea dit meslu Cirishear tu-anlu 1908 s-featsi shi el cãpitan di cetã. Di dauũã ori lji-adrarã atentat, ma tsiva nulji adrarã. Fudzi tu Rumãinii iu fu fundãtor shi director a *Revistãldei Balcanicã*, tsi inshea tu-anlji 1925-1930. Tu *Revista Balcanicã* publicã multi puizii shi studii di-a lui, cari lji-armasirã nipublicati. U-ari publicatã broshura **Romãnia si Grecia**, Buc., 1923; deapoea cartea **Romanus-Vallachus**, Buc., 1938. Ari-ngrãpsitã articoli shi tu revistili Aromãnul, Dacia, Aurora, etc. Lji-armasi tu manuscris shi romanlu **Cãrtsãcoanjea**, ãngrãpsit pi-armãneashti, ma nu sã shtii tsi s-featsi cu-atsel manuscris.

Hãciu, Anastasi (sec. XIX-XX) Nu shtim multi dati dit bana-al Hãciu. Shtim cã-i faptu Crushuva, tu bitimea-a secolui XIX shi cã tutã-activitatea pi plan di-ngrãpseari shi-u featsi tu prota giunitati-a secolui XX. S-pari cã bãnã shi lucrã shi tu cãsãbãlu Cluj, iu shi muri. Sculii-nvitsã Crushuva shi Bucureshti, la Facultatea di Istoriei. Lucrà ca profesor shi la Litseùlu di Bituli, tsi-ù videm dupã-atsea cã dit anlu 1910 lji-

armasi manuscrislu *Apostolji shi Martiri*, cari prota fu publicat tu Rev. "Zborlu a Nostru", cari-l publică Vasile Barba, Freiburg, tu Ghirmăanii, a tu-anlu 2001, "*Uniea ti Cultură-a Armănjlor dit Machidunii*", âl publică shi ca carti. U-ari publicată cartea *Aromăanii. Comerts. Industrie. Arte. Expansiune. Civilizatie*, la Tipografia "Cartea Putnei, Focshani, 1936.

Hentu, Mihali (1900-1974) Poet armănescu. S-featsi tu-anlu 1900 tu hoara-armănească Gopishi, ningă Bituli, shi muri tu-anlu 1974. Sculii-nvitsă tu hoara-a lui, Bituli shi Beshlji shi Zagreb. S-featsi iatru shi tut chirolu bănă shi lucră Bituli. Ari-ngrăpsită puizii. Ândauuă suntu publicati tu revista *Zborlu a Nostru*, a tuti-alanti armasiră tu manuscris tsi li-ari hilji-sa-a lui tsi-ù lo ti fumealji, ma nu li da ti publicari tu-ună carti. Aoatsi li spunem aesti lucruri ta sã shtibă-altsă shi s-li caftă.

Hristo, Andon (1948) Scriitor shi traducător armănescu. S-featsi pi data di 2 di Yizmăciunji, tu-anlu 1948, tu hoara-armănească Flok, aproapea di Curceauuă, ază sum ocupatsii-arbishească. Protlu-an di sculii-l featsi cu dascalu-Armăn Thimiu Simacu. După-atsea taifa-a lui s-mutà tu cãsăbàlu Elbasan iu li featsi tuti gradi di sculi pân di Facultatea ti Economii. Ază băneadză shi lucreadză tu cãsăbàlu Elbasan iu tsăni shi lectsii pi-armăneashti. Ahurhi sã-ngrăpsească shi s-traducă pi-armăneashti după cădearea-a dictaturăljei a comunishtsălor. Di tut tsi pātu s-publică pănă tora easti mash romanlu-al Dimu Tarusha, *Lilicea sândzânată*, Ed. Cartea Aromână, Custantsa, Rumânia, 1996.

Ia-Nauni di Ohârda (prota giu- mitati-a sesec. IX - 911) Unlu di fondatorlji-a cartiljei a Slavunjlor shi-a Machedonjlor, deadun cu Climent di Ohârda. Nu sã shtii iu-i di tamam faptu, ma s-află iuva tu prota giu- mitati-a secolui IX. Eara uceniclu-a Sãmstălor frats Kirilo shi Metodiù, shi- anda tu-anlu 893 Climent di Ohârda fu băgat ti episcop a Slavunjlor di Velica, tu loclu-a lui di dascal tu Cutmicevitsa fu băgat Ia-Nauni di Ohârda. Tu Machidunii, tu Sculiea literară di Ohârda, Ia-Nauni di Ohârda-ù continuă cu suctses activitatea tută-al Climent di Ohârda, shi-adră shi mănăstir aproapea di Ohârda. **Sã shtii că shi-avu lucru shi cu-activitati literară, ma texturli-a lui nica nu suntu identificati** (*suml. a noastă*). Dit daùli shcurti creatsii cu bana-a sãmstălor, tsi li-ngrăpsi pi limba băserichească-slavonească, s-veadi că fu mari dascal, luministu, cari u-acăchisea meditsina populară shi tolerantu li dutsea lucruri băsericheshtsă. (*Pănă-aoatsi textul easti loat dit gazeta "Utrinski Vesnik", 4-7 di Yinar, 2001*). Lu shtim omlu cari li-ari vidzută manuscrisili-armăneshtsă, cu texturi băsericheshtsă, cu gramu slavoneshtsă, ân-grăpsiti pi limba-armănească, shi s-ascundu Scopia. Fraza sumliniată di cama-nsus, nã yini ca ună confirmari-a lushtor spuneru. Ti-atsea, zate, Ia-Nauni di Ohârda shi-l lugursim ti *protlu scriitor armănescu*, tsicara că nu li-avem creatsiili/tradutserli-a lui. Ună dzuuă, nu shtim cându, făr di-altu că-a li-avem atseali texturi. Aestă indicatsii easti mash ună-nsimnari-a lucrurilor, cât ta s-nu s-agărshească shi ghegeneratsiili yini-toari s-li caftă.

Ianovici, Nicolae (sec. XVIII-XIX) Lingvistu-armănescu. Nu-avem dati ti bana shi creatsiea-a lui. Dit atseali tsi-aflăm tu cartea-al Gheorghe Zbucnea: O istorie a Romănilor din Peninsula Balcanică - secolul XVII-XIX, Ed. Biblioteca Bucurestilor, Buc., 1999, fr. 43, aflăm că eara di Moscopoli, bănă shi Temishvar. Shi-avu lucru cu problemi di lingvistică-armănescă shi-alăsă tu manuscris, 1302 di frândză, un Dictionariu tru cince limbe: elinescu, grecescu, armănescu, nemecescu shi matsarescu. Manuscrislu fu-aprobat ti publicari di tsenzura afstrească tu-anlu 1821. Dictionariu nu fu publicat shi-ază sta la Academia Rumănescă di Bucureshti. Poati că ari shi-alti lucrări tsi vor căftari.

Iotta, Iotta Naum (1873-1966) Poet shi dramaturg armănescu. Easti faptu tu-anlu 1873, tu cāsăbălu Veryea, ază sum ocupatsii gärtsească. Sculea primară-ù featsi Veryea, Litseulu-l bitisi Bituli tu-anlu 1896/97 shi Facultati bitisi Bucureshti. Lucră un shcurtu chiro la Litseulu di Bituli, deapoea s-mută la Sculea superioară di Sărună ca profesor di Istorie di iu dusi di lucra ca profesor tu cāsăbiclu Râmnicu, tu Rumăni. Aclotsi shi muri tu-anlu 1966. Aringrăpsită puizii shi teatru, nica dit dzălili cându eara studentu Bucureshti, tsi li publică tu Revista "Pindul", tsi inshea tu-anljji 1898-1899 sh-tu Revista "Lumina" (1903-1908). Tuti-aesti furăadunati di Dina Cuvata shi publicati di UCAM, di Scopia, tu-ună carti cu titlul **Romana**, după drama tu trei acti, cari fu publicată tu Rev. "Lumina". Armasiră di-a lui sh-niscănti material di caracter istoric, tsi va s-hibă publicati tu-ună carti-ahoryea.

Lazulu-al Dumi (Sec. XIX-XX) Preftu, traducător shi profesor armănescu. Shtim că strădzea dit hoara-armănescă Pisuderi, ază sum ocupatsiea gärtsească. Lu-aflăm că lucra ca preftu la băsearica di Ohărda, cându-l tradusi shi publică **Vangheilu al Mateiu in dialectul macedo-român**, Bucureshti, 1889. Pi lista-a profesorlor a Litseului di Bituli aflăm un Lazar Duma, cari featsi ca profesor tu-anljji 1886/87, 1887/88, shi noi pistipsim că easti el. Tu Revista "Lumina" di Bituli, dit meslu Sumedru, 1905, videm că Lazar Duma eara Inspector ti sculiili shi bāseritsli dit Turchii. Tu *Enciclopedia Aromână*, publicată di Justin Tambozi (tu colab.), Bucureshti, 2000, la fr. 226 aflăm shi-un Duma Lazar, vitseconsul a Rumăniiljei di Pisuderi, cari tu-anlu 1906 pătăsă shi-un atentat shi poati că di-atsea shi-ari murită.

Leaghi, Hristu (1927) Scriitor armănescu. S-featsi pi data di 22 di Cirshear, tu-anlu 1927, tu hoara Fundaclu-Bazaurt, tu Cadrilaterlu tsi-ază s-află tu Vărgării.. Tora băneadză ca pensionar tu cāsăbălu Custantsa, tu Rumăni. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, Litseu industrial tu cāsăbălu Ploeshti. Tu idyiu chiro s-featsi shi-un di nai ma bunljji boxori tu Rumăni, cându ca-antrenor lu-avu Nacu Popescu, "bushlu di her", cum ālji si-avea dzăsă tu-Amirichii. Tricu pit multi cursuri di-ashcheri. Tu-anlu 1986, la Ed. *Litera*, Bucureshti, pi părădzlji-a lui, āl publică romanlu dit bana-a Armănjlor-Fărshirots, **Musheata Fărshirotă Marica**, un multu simpatic roman, cum nu s-avea scrisă-altu până-atumtsea. Ari shi-alti musheati cārtsă-manuscris tsi-ashteaptă publicari.

Licea, Oani S. (1883-1952) Profesor, scriitor shi folcloristu-armănescu (shi valahutescu). Easti faptu pi 28 di Martsu, tu-anlu 1883 tu hoara Magaruva, ningă Bituli shi muri pi data di 3 di-Andreù, tu-anlu 1952, Galatsi, tu Rumăanii. Sculii-nvitsà tu hoara-a lui, litsùlu-l featsi Bituli shi Facultatea ti literatură shi limba rumânească, Bucureshti. Featsi studii di filosofii tu cāsăbàlu Cracovia, dit Lehii. Lucrà ca profesor tu Rumăanii. Pi-armăneashti-ari publicatã prozã shcurtã tu Revista "*Lumina*" (1903-1908), Bituli, revista "*Graibunù*", ma shi tu-altili tsi inshea tu-atsel chiro. Ari publicatã unã carti di etnografii dit bana-a Armănjlor shi-a Valahutslor, *Din alte vremuri. Povestiri alese*, Galatsi, 1932. Ari publicatã studii di folclor pi valahuteshti.

Lozzi, Nashcu (1886-1942) Scriitor armănescu. S-featsi tu-anlu 1886, tu cāsăbiclu Crushuva shi muri tu-anlu 1942, nu shtim iu. Sculii primarã-nvitsà Crushuva shi deapoea-l bitisi Litseùlu di Bituli. Dit chirolu-a Revolutsiiljei di Crushuva, ti-Ayi-Iljeauuã, tu-anlu 1903, nã-armasi unã njicã poemã cu titlul "*Sghielu-a Crushuveanjlor*", cari-i publicatã (pi dauùli limbi) tu cartea *За Македонциџе*, editsii-ndreaptã di Христо Андонов Полјански, Ed. Македонска Книџа, Scopia, 1969. Poema-aestã fu-aflatã la Costicã Telescu di Crushuva, shi-azã s-aflã la Arhivili di stat di Scopia iu poati cà ari shi-alti creatsii di-a lui.

Marco, Pascal (1914-1998) Scriitor-prozator armănescu. S-featsi pi data di 4 di Yinar, anlu 1914 tu cāsăbàlu Dallas di Americhii, iu fen-su eara la-amintatic, ma s-trădzea dit hoara hoara Perivoli, azã sum ocupatsii gärtsească, shi muri pi 8 di Shcurtu, anlu 1998, tu-Americhii. Sculii-nvitsà tu hoara Perivoli Litseùlu-l bitisi Grebini shi Facultatea ti artã Dramaticã, Bucureshti. Ahurhi s-lucreadzã ca actor la Teatrul Natsional di Bucureshti, ma cara eara leghionar shi-anticomunistu fudzi shi dicara tricupit Ghirmăanii, s-arcã anaparti, tu-Americhii. Featsi multu chiro Prezidentu-a Sutsatâljei Perivoli, tu cari, tu-anljji dit soni li-agiuta Congresiul Internatsionali di Freiburg, ma li publicã shi cãrtsãli-al Ioryi Perdichi shi-a Cutuli Caloir. Āngrãpsi putsănã prozã cari prota fu publicatã tu *Rivista di Litiraturã shi Studii Armăni*, condusã di D-l Tiberius Cunia, tu revistili *Destep-tarea shi Dimăndarea* di Bucureshti, tu-anlu 1998, Hr. Căndroveanu Ij-publicã shi cartea **Pătîdzarea**.

Marcu, Ioryi (1913-1984) Compozitor shi folcloristu armănescu shi rumănescu. S-featsi pi data di 18 di Martsu, tu-anlu 1913, tu hoara Perivoli, azã sum ocupatsii gärtsească, shi muri pi data di 25 di-Andreù 1984, Constantza. Sculii-nvitsà tu hoara-a lui Litseù tu cāsăbàlu-armănescu Grebini Conservatorlu-l bitisi Bucureshti, tu-anlu 1934. Nu s-turnã s-lucreadzã la sculiili-armăneshtsã. Lucrà ca compozitor shi dirijor, prota la Ansamblul armănescu di Bucureshti, a deapoea sh-le alti-ansambluri. Lucrà shi ca xităsitor la Institutlu di Folclor. Ari-adunatã, melo-

grafiată, analizată shi publicată multi cîntits armăneshtsâ. Publică shi-ună carti, *Folclor muzical armănescu*, Editura Muzicală, Buc., 1977.

Mărgărit, Apostol (1832-1903) Dascal, inspector di sculii shi istoric armănescu. Easti faptu tu-anlu 1932, tu cāsăbiclu-armănescu Avdela, ază sum ocupatsii gärtsească, shi muri Bituli, pi data di 22 di Lunar, tu-anlu 1903. Cu gruparea-a lui fu-ancupărat loclu, cu tsi s-adrară Mirmintsâlji Armăneshtsâ di Bituli. Ari-nvitsată sculii gärtsească, după tsi lucra shi ca dascal Clisura armănească. Tu sculii tuti lectsiili li priddea prin limba-armănească, lucru tsi la băsearica gärtsească nu-l videa ti bun. Tricu di partea-a propagandăljei rumănească shi-adrà multu ti disheljidearea-a sculiilor tu horli shi cāsăbadzljji-armăneshtsâ. Fu băgat ti inspector ti sculiili la-Armânji, functsii pi cari-armasi multu chiro. Tu-aestu chiro adră mari znjii cu-atsea tsi tuts ânvitsatslji lji-avina shi-lji tsănea mash atselji tsi nu-avea sculii. Hashlji Armânji, âlji si-ncustară shi multu chiro s-ampulisiră cu el, ma el, cara eara tsănut di Bucureshti, cara eara oaspi bun shi cu vāsijelu rumănescu, cari nu lă minduea bun a Armanjlor, multu chiro u hipsi tu loc cauza-armănească. Eară oaspi bun shi cu multsă di Turtsâlji, ma shi cu-abatelu Faveyrial, sheflu-a misiiljei a lazarisht-sălor dit Machidunii, di iu inshi shi ideia că el s-avea faptă uniat. Cu-agiutorlu-al Faveyrial, Mărgărit, ângrăpsi shi publică baia studii dit istoriea-a Armânjlor, di cari niscănti pi frăntseashti, a publicarea s-fătsea Bruxelles shi Constantinopol. Cu-atseali studii, Apostol Mărgărit, s-featsi shi membru corespon-

dentu la Academia Rumănească. Li-ari publicată-aesti studii: 1. Refutation d'une brochure greque, (sum pseudonim: un Epirot), Bruxelles, 1879; 2. Etudes historiques sur les valaques du Pinde, Constantinople, 1881; 3. Les grecs, les valaques, les albanais et l'empire ottoman, (par un Valaque du Pinde), Bruxelles, 1886; 4. La politique grecque en Turquie, 1890; 5. In Vlaho-Clisura din Macedonia, Conv. Literare, 1873; 6. Scoalele romăne de peste Dunăre, Conv. Literare, 1874; 7. Comunele romăne din Dacia Aureliană, cu incepere dela frontierele Greciei pe sira muntelui Pindu, Conv. Literare, 1874; 8. Notită onomastică tipică macedo-română, Anal. Acad. Romăne, Sect. I, Tom. II, (1879-1880); 9. Scolile romăne din Macedonia, Bucuresti, 1895. Biografia-a Apostol Mărgărit easti-ngrăpsită tu-ună carti-al M. Pinetta: A. Mărgărit, (16 di fr.), Silistra, 1940. Ti Mărgărit aù ângrăpsită (buni sh-nibuni) tuts cari shi-avură lucru cu tricutlu-armănescu.

Merca, Ioryi (1906-1992) Poet-rapsod armănescu. Easti faptu pi data di 8 di Brumar tu-anlu 1906, tu hoara Livădz, ază aspartă shi sum ocupatsiea gärtsească, shi muri tu-anlu 1992, Bucureshti. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui shi Litseu tu cāsăbiclu Călărashi, tu Rumâni. Lucră ca secretar la judetslu-a Durostorlui, ază tu Vărgării, deapoea la Ministerlu-a sănătătiljei sh-tu soni la Ministerlu-a economiiljei. Puizii ângrăpsea di multu. Prota carti cu puizii, *Cântări sh-suschirări armăneshtsâ*, u publică pi părădzlji-a lui la Ed. *Litera*, Bucureshti, 1985. Publică puizii sh-tu Revista

“Zborlu-a Nostru” dit Ghirmăni, a tu-anjlji dit soni shi tu-alti revisti tsi s-publică ti-Armănjli. *Editura Cartea Aromână*, Ij-publică cartea *Livădzli - Vatră armănească cu cântări shi suschirări ti gintă*, 1991. Iara la idyea Editură Ij-fu publicată shi cartea *Armănamea*, 1999, cari-i ună Iliadă-armănească, iu-ù spusi tu versuri Isturiea-armănească până tu chirolu-a cădeariljei a Poliljei sum Turtsălji.

Metta, Constantin (1874-cca 1950) Profesor shi scriitor armănescu. Easti faptu ca pi la anlu 1874, tu hoara Muluvishti, ningă Bituli, shi poati smuri ca pi la anlu 1950. Sculii-nvitsă tu hoara-a lui, Litseù bitisi Bituli, tu-anlu 1893, ashì cum videm pi lista-a apsolventsălor a Litseului, dată tu Revista “Lumina”, dit anlu 1905. S-pari că ari bitisită deapoea Facultatea ti-ndreptu, maca pi idyea listă lji-ngrăpseashti că-i avucat. Pi lista-a profesorlor a “Litseului” lu-aflăm ti-anjlji 1903-1905, ma nu lu-aflăm sh-pi lista-a Directorlor. Ari-ngrăpsită shi publicată tu Revista “Lumina” cari inshea tu iamea 1903-1908.

Mihadash, Teohari (1918-1996) Poet (armănescu shi rumănescu) shi prozator rumănescu. Easti faptu pi data di 9 di Brumar anlu 1918 tu hoara-armănească Turia, ază sum ocupatsiea gârtsească. Muri pi data di 29 di Brumar anlu 1996, Cluj, tu Rumăni. Sculiea primară-ù featsi tu hoara-a lui, Litseulu lu-ahurhi Grebini shi-l bitisi tu căsăbălu Dâmboveni dit Rumăni shi Facultatea ti-ndreptu di Bucureshti. Lucră un chiro ca profesor la litseulu di Bistritsa shi

Năsăud. Eara mari leghionar di tsi ispeti durnji-ahapsi, ca anticomunistu, 14 di-anji. Lucră un chiro la stashoni iu cu lupata-ncărea shi discărea vagonji cu cărbuni, ta shi-u scoată pânea. Dit anlu 1964 lucră ca Secretar literar la Teatrul natsional di Cluj. Pi limba-armănească li publică cărtsăli: *Botsli di didindi*, *Editura Cartea Aromână*, 1992; *Oara di hari*, 1998 shi *Catreni*, 1998, la idyea Editură. Dit bana-armănească Ij-suntu shi romanili *Locârli-a fântănjlor*, publicat di Edit. Cartea Aromână. Custantsa, 2000 shi *Chinlji di pi golină* (ashteaptă-aradă ti publicari), dauli tradusi pi-armăneashti di Ilie A. Ceara. Pi limba rumănească li-ari publicată-aești cărtsă di puizii: *Ortodoxie pàgână*, 1941; *Tsarăna serilor*, 1968; *Reminiscentșă*, 1969; *Elegii*, 1971; *Trecerea pragurilor*, 1972; *Păinile punerii inainte*, 1974; *Nimburi*, 1976; *In lumina inserării*, 1984; *Instelatele oglinzi*, 1984 shi *Orfica tăcere*, 1988. Di proză li-ari publicată nica shi: *Frumoasa risipă*, 1980 shi *Inaltele cele vremi*, 1987 shi *Steaua căinelui*. Numa-al Teohar Mihadash u poartă premiulu ti literatură tsi-l da Fundatsiea “Andrei Shaguna” di Constantsa.

Mihaileanu, Shtefan (1859-1900) Profesor, publitsistu, lexicograf shi martir armănescu. S-featsi tu-anlu 1859, Ohârda, tu Machidunii, shi fu masacrat cu tăporlu pi data di 22 di Lunar, anlu 1900, Bucureshti. Mihaileanu eara un di ficiorlji di deftura ducă-al **Arhimandrit Averchi**. Ānvitsă sculii la *Sculiea-armănească di la Sămtsălji Apostolji* di Bucureshti a deapoea shi Facultatea ti Literatură shi Filosofii di Bucureshti.

Deadun cu Andrei Bagav u publicarã *Macedonia, Revista-a Armănjlor dit Peninsula Balcanicã*, Bucureshti, 1888-1889. Fu Redactor la rev. *Peninsula Balcanicã*, Buc. 1893-1894 shi iara tu-anlu 1900. Unlu di protslji xitãsitori a Limbãljei armănescã cu cartea **Studiu asupra dialectului romănilor din Macedonia**, 1889. Lu-adrà shi-l deadi tu tipografii, ma di ispetea-a masacrari-ljei nu-l vidzu, **Dietsionar Armănescu**, Bucureshti, 1901. U publicã shi cartea **Mitologhia gãrtseascã shi armănescã dupã E. Economopol**, Buc. Vol. I, 1897.

Millio, Vangheli T. (Sec. XIX-XX) Folcloristu-armănescu. Nu shtim tsiva dit bana-a lui. Nu lu-aflãm pi canã listã di ficiorlji tsi bitisirã Litseulu di Bituli. Scljeamã cã i eara multu tinir, tsi va s-dzãcã easti faptu dupã-anlu 1900 i nu s-ari dusã pi la sculiili ti ficiorlji-armăneshtsã, a poati cã-ari-nvitsatã sh-pi la sculiili gãrtseshtsã. Numa di familii Milla u-aflãm la Fãrshirotslji dit hoara Pleasa, di ningã Corcea, azã sum ocupatsii-arbisheascã. Vanghele T. Millio, u-ari publicatã prota carti-ntreagã cu cãntits armăneshtsã melografãti, **Cãntece populare macedo-romãne**, Bucuresti, 1928.

Minda, Todî (1911-1982) Poet shi folcloristu di Meglenitslji. Easti faptu pi 28 di Yinar anlu 1911 tu hoara Luguntsa, azã sum ocupatsiea gãrtseascã, shi muri pi 12 di Yizmãciunji anlu 1982, Bucureshti. Sculii-nvitsã tu hoara-a lui, deapoea Sãrunã shi studiili li featsi Bucureshti. Puiziili-a lui lj-si

publicarã tu revistili-armăneshtsã shi tu Antologhiili-a puiziiljei armănescã. Pirmifili cari li-avea-adunatã, ti mari jeali agiumsirã tu mãnjlj-al Dionisie Papatsafa, cari li publicã sum numa-a lui, sh-mizi-adutsi aminti cã suntu-a lui. Pirmifili va lj-si publicã ashi cum lipseashti, tu-unã carti pi numa-a lui.

Murnu, Ioryi (1868-1957) Poet (armănescu shi rumănescu), traducãtor, istoricean shi-arheolog rumănescu. Academic rumănescu. Mari-activistu tinchirdãsearea-a ândrepturlor a Armănjlor. Earã shef di delegatsii tu chiro-lu-a Conferentsiiljei di Londra (1913) shi membru-a delegatsiiljei armănescã cari lu-adrà shi-l deadi shi Memorandumlu ti videarea-a problemãljei armănescã la Conferentsiea di Versailles, 1919. Easti faptu pi 1 di Yinar anlu 1866, Veyeã, tu-atsel chiro tu Turchii a azã sum ocupatsiea gãrtseascã, shi muri pi 17 di Brumar anlu 1957, Bucureshti. Ânvitsã la Litseulu di Bituli shi Budapeshtsa la Facultatea ti filologhii. S-featsi cãnãscut cu tradutsearea shi publicarea-a *Iliadãljei* shi-a *Odiseiljei* al Homer. Lucrã ca profesor universitar iu-ù tsãnu catedra di-arheologhii, a deapoea shi ca Academic. Ti-Armãnjlji u-ngrãpsi cartea *Isoria romănilor de la Pind. Vlahia Mare (980-1259)*, Bucureshti, 1913, shi cartea di puizii *Bair di cãntic armănescu*, Bucureshti, 1932, shi-a dauãa editsii publicatã di D-l Tiberius Cunia *la Editura Cartea Aromãnã*, SUA, 1989. Puiziili-a lui suntu publicati tu tuti revistili shi Antologhiili-a Literaturãljei armănescã.

Murnu, Iulia (1906-2001) Scriitor armănescu shi tratucător rumănescu. Easti faptă pi 2 di Lunar anlu 1906, Budapeshta, tu Măgirii shi muri tu inshita-a meslui Shcurtu, anlu 2001, Bucureshti. Easti hiljea-al Ioryi Murnu. Protili clasi di Litseù li-nvitsà Paris, la litseùlu *Fenelon*. Litseùlu-l bitisi Bucureshti iu-ù bitisi shi Facultatea ti Literatură shi Filosofii. Lucrà ca bibliotecară la catedra ti-arheologhii, iu fen-su eara shef di catedră. Ari publicată ună carti *Povestile Pindului*, prilucrari-a pirmifilor armăneshtsă, ma ari shi-alti cu-ahtări prilucrări. Deadun cu sor-sa, Ecaterina Murnu-Filipescu, u publicară cartea **George Murnu - Poetul Homerid**, Ed, *Albatros*, Buc. 1979. Ari-ngrăpsită shi proză shcurtă shi pi-armăneashti tsi-ù publică tu rev. *Desteptarea* di Bucureshti.

Murnu, Oani (1848-1921) Profesor, preftu shi traducător armănescu. Easti faptu pi data di 1 di Martsu, tu-anlu 1848, tu cāsăbàlu-armănescu Veryea, ază sum ocupatsiea gärtsească shi muri pi data di 6 di-Andreù, tu-anlu 1921, Bucureshti, tu rumăni. Sculii-nvitsà Seljea (Călivei), ningă Veryea, Veryea shi-Atina. Lucrà ca dascal Xanti, cāsăbiclu-armănescu iu-ahurhi di li dut-sea lucrări năinti cu-adunarea-a materialui ti-un **Dictsionar armănescu-frăntsescu**. Di-aclo-l pitricură Hreanlji, tu casa-a bunacicului celnic Hristu Zega, iu s-cănăscu sh-cu Gustav Weigand. Tu-anlu 1882 fu băgat ti directorlu-a ghimnaziului di Bituli, cari deapoea criscu tu Litseù, iu lucrà deadun cu Andrei Bagav, Constantin Caireti, Vangheli Petrescu, etc. Tu-anlu 1888, fu băgat ti preftu la băsearica di Budapesh-

ta. Lipsea s-hibă-aleptu ti Episcoplu-a Episcopatului a Pindului, tsi lipsea s-ahurhească s-lucrează, cu scamnul Sărună. Di Budapeshta s-mutà Bucureshti, iu shi muri. Ȃl tradusi shi-l publică **Apostolu**, Buc. 1912 (UCAM, 2000 u-adrà deftura editsii), a la Academia Rumănească, dati di muljeari-sa Ecaterina Murnu (1850-1928), s-află manuscrislu-a **Dictsionarului armănescu-frăntsescu** shi-a **Catavasiilor**, nipublicati.

Mushi, Vasili (1895-1961) Poet shi publitsistu-armănescu. Easti faptu pi 15 di Martsu tu-anlu 1895, tu hoara Pleasa, ningă Corcea, ază sum ocupatsii arbi-shească, shi muri pi data di 29 di Brumar anlu 1961. Sculii-nvitsà tu hoara-a lui sh-deapoea la Litseùlu di Bituli. Studii di-ndreptu di Bucureshti. S-alumtà ca voluntar tu polimlu ti uneara-a Rumăniiljei. Lucrà tut chirolu ca-avocat. Cama di dzatsi-anji lucrà ti problema-armănească shi-ngrăpsi tu gazeta "*Tribuna Romănilor de peste hotare*", nica dit anlu 1924. Earu unlu cari multu lucrà ti-anapuda idei ti colonizarea-a Cadrilaterului vărgărescu, cu-Armănji dit Balcanlu tut, iu sh-lu vidzură yislu-Armănjli mutats dit Patrida-a lor. Publică mash tsintsi puizii, ma multi lj-si chirură di ispetea că nu shidea tu-un loc. Tsicara că put-săni, puiziili-al Vasile Mushi fură publicati shi s-publică shi-ază tu tuti revistili-armăneshtsă shi tu Antologhiili-a puiziiljei armănească. Puiziili **Rufei cãdzură** shi **Duri-i shi-a noastă-arăvdari** s-featsiră cãntitsli-marshuri tsi fură cãntati shi cu eali-ngură chirea tuts atselji cari s-alumta ti **Printsipatlu-a Pindului** tsi dusi tu-anjlji 1941 shi 1942, a tu-a curi

Leghiunji (ashcherea-armăneascã) s-pari cã s-alumtã shi el. Vasile Mushi s-mutã shi tu-Amirichii, iu fu shi Prezidentu-a asotsiatsiiljei "*Fãrshirothu*", asotsiatsii-adratã nica dit anlu 1903. La el eara *Hlambura-a Prin-tsipatlui a Pindului*, shi s-chiru dupã moartea-a lui.

Nacovsca, Ghena (1959) Poet armănescu. Easti faptã pi 21 di Brumar, anlu 1959, tu hoara Nijopuli, di pãrintsã Armãnji-Fãrshirots. Sculii primarã-nvitsã tu hoara-a ljei, litseùlu-l bitisi Bituli shi Facultatea ti agriculturã di Scopia. Lucreadzã la combinatlu agricol di Bituli. Puizii pi-armăneashti ângrãp-seashti nica dit anljii-a studiilor. Puizii di-a ljei furã publicati, prota tu revistili "*Zborlu-a Nostru*", "*Deshteptarea*" sh-deapoea tu-alti revisti shi-Almanahuri tsi inshirã tu-aeshtsã vãrã dzaz di-anji dit soni. Ari puizii ti-unã carti, ma nica nu lj-suntu publicati.

Nacu, Ianachi (1908 - 1987) Poet armănescu. Easti faptu pi data di 13 di-Agustu 1908, tu cãsãbãlu-armănescu Veryea, azã sum ocupatsii gãrtseascã, iu fen-su lucra ca dascal la-Armãnjli di-aclo. Sculiea primarã-ù bitisi Veryea, Litseù featsi-n Sãrunã, tu-anlu 1927. Facultatea ti Economii-ù featsi Bucureshti. Lucrã un chiro la aghentsiea frãntseascã "*Vagons Lits*". Deadun cu bunljii-a lui sots Constantin Papanace, Iancu Caranica shi Steriu Ciumeti, s-alumtã ti-ndrepturli-a farãljei armăneascã. Tu-anlu 1940 publica articuli tu rev. Armatolii, scoasã di Constantin Papanace, Bucureshti. Di-atsea furnjii,

sum comunishtsãlji, durnji-ahapsi 16 di-anji, âncljis di trei ori. Muri bucureshti tu-anlu 1987. Ângrãpsi put-sãni puizii armăneshtsã. Easti publicat tu *Antologhiea-a Puiziiiljei Armăneascã*, adratã di Ianachi Zeana, Ed. *Cartea Aromãnã*, Custantsa, 2001.

Nasta, Atanasie (1912-1996) Poet (armănescu shi rumănescu) shi traducãtor. Easti faptu pi data di 2 di Brumar, anlu 1912, tu hoara Gramaticuva, azã sum ocupatsii gãrtseascã, shi muri pi 23 di-Andreu, tu-anlu 1996, Bucureshti. Sculiea primarã-ù bitisi tu hoara-a lui, deapoea aânvitsã doi anji la Litseùlu di Sãrunã di iu triclu tu cãsãbãlu Bazargie, shi Facultatea di-ndreptu-ù bitisi Bucureshti. Lucrã ca avocat, Bucureshti. Atanasie Nasta fu shi prezidentu-a Sectsiiljei literarã "*Ioryi Murnu*" di Bucureshti. Sh-li publicã puiziili tu revistili di nãinti di polim sh-tu-atseali dit anljii dit soni, tsi inshea pi-armăneashti, "*Zborlu-a Nostru*", di Freiburg, "*Frãndza Vlahã*", dit Americhii, ma shi tu revistili tsi s-publicã pi rumăneashti, ca "*Deshteptarea*" shi "*Dimãndarea*". Puiziili lj-furã bãgati shi tu-Antologhiili-a puiziiljei armăneascã tu-aeshtsã yinghits anji dit soni. Carti cu puizii, *Armãname, Armãname*, lj-fu publicatã di Editura-a Fundatsiiljei Culturalã-Armăneascã "*Dimãndarea Pãrinteascã*", Bucureshti, 1996, tu-anlu cãndu shi muri-autorlu. Pi rumăneashti publicã unã carti cu soneti, *Sonete*, Ed. "*Univers*", Bucureshti, 1975. Lji-armasi tu manuscris shi romanlu *Ultimii haiduci (Atselji dit soni furi)*, cari-i dit bana-a Armãnjlor.

Nastev, Bojidar (1924-1980) Lingvistu machidunescu shi-armănescu, folcloristu-armănescu, profesor universitar. Easti faptu pi data di 9 di Yinar 1924, Bituli shi muri pi data di 23 di Cirishear 1980, Școzia. Numa di pătăgiuni lje-eara Teodor, ma el shi-ualăxi, că nu u vrea gărtseasca formă shi-ù lo forma machidunească, cara eara-ahitari arigimlu. Varianta-armănească lje-eara Toda-al Nastu. S-trădzea di-ună taifă inshită di Gopishi. Sculii primară shi ghimnazii-nvitsă Bituli. Facultatea di Filozofii - Sectsiea di filologhii (limba frântsească), u-ahurhi Belgrad shi-ù bitisi Școzia, tu-anlu 1950. Tu-anlu 1951 fu-aleptu ti-asistentu la idyea Facultati, a tu-anlu 1953 featsi spetsializari Grenoble. Teza di doctorat "Stendhal devant la critique française jusqu'en 1880" u deadi Zagreb, tu-anlu 1961. Tut chirolu lucră ca profesor la Facultatea ti Filologhii - Sectsiea ti Limba Frântsească, iu lu-află shi moartea. Tu chirolu pănă lucră fu shi Decan a facultatiljei. Ari publicatâ multi studii ma shi tradutseri dit literatura frântsească. Ti limba shi literatura-armănească li-ari publicatâ: 1. **Контакти меѓу македонскиот и ароманскиот јазик (Contacti-anamisa di limbili machidunească shi-armănească)**; 2. **Местото на клитиките во ароманскиот и македонскиот јазик (Loclu-a clitichilor tu limbali-armănească shi machidunească)**; 3. **Интерференции на ниво на јазикот на народната поезија кај балканските народи (Interferentsii pi nivel di limba puiziiljei populară la miletsli dit Balcan)** (tu colaborari: Б. Конески и О. Јашар-Настева); 4. **За употребата на глаголската именка во македонскиот и во аро-**

манскиот (Ti ufilisearea-a substantivului verbal tu limbili machidunească shi-armănească); 5. **Три преводи од Молиер на аромански (Trei tradutseri al Molier pi-armăneashti)**; 6. **Молиер кај Ароманците (Molier la-Armănjli)**; 7. **Аромански превод на една окситанска песна "Ескривета" (Tradutsiea-armănească-a unăljei poemă oxitanească "Escriveta")**; 8. **Аромански Гатанки (Angăcitor Armăneashti)** (bilingv), САНУ, Белград, 1980; 9. **Аромански Студии (Studii ti-Armănjli)**, Огледало, Скопје, 1988 (iu suntu băgati tuti studiili di cama-nsus shi cartea cu-ngucitoarili, a-ngucitoarili suntu pi-armăneashti shi machiduneashti).

Nicolescu, Mihail (1835-1865) Poet natsional. Easti faptu tu-anlu 1835 tu hoara Magaruva, ningă Bituli. Anda eara di 10 anji armasi făr di pârintsă shi fu loat ti fumealji di-un lală-a lui, Ianachi Popa Mihali, shi fu dus Sibiu, tu Rumăni. Sculii primară-nvitsă Magaruva, litseu tu cāsăbălu Sibiu, Academii comertsială Beshlji. Lucră tu firma-a lală-sui, a după moartea-a lui lji-armasi-a lui. S-mută tu cāsăbălu Giurgiu, iu-avina comertsu cu-Amirăriljea turtsească. Eară un di membrilji-fondatori a protlui Comitet armănescu. El lu-agiută Dimitri Atanasescu, protlu dascal armănescu, di-nvitsă āndoi anji la un litseu di Bucureshti, a fu shi-atsel tsi lji-lji deadi părădzlji di vini Tărnuva sh-di-ù dish-cljisi prota sculii armănească, tu-anlu 1864. Muri dip tinir, tu-anlu 1865. Lji-avea dată 24 di puizii al I. G. Massimu, di cari-aestu bāgă mash 14 tu **"Rapeda idea de Gramateca macedonorumă-**

neascã", Bucuresti, 1862, iu figura sum numa di Lilici dit Macedonia. Puiziili-al Mihali Nicolescu suntu publicati tu tuti revistili-a chiolui, a fu bāgat shi tu njica antologhii *Ecou de cāntec aromānesc*, Ed. Litera, Bucuresti, 1985, adratã di Atanasie Nasta. Ca carti *Lilici dit Machidunii*, furã publicati ti prota oarã di Dina Cuvata, tu-anlu 1995, cu ucazea di 160 di-anji di-anda s-aflã shi 130 di-anji di moartea-a lui, editsii-a Asotsiatsiiljei a Armānjlor "*Santa Dzurdzu*" di Shtip. Puiziea "*Spuni-nji bre gione*" (icã "*Sclavlu*") shi-alti-ndauuã s-featsirã populari shi ca-ahtari suntu bāgati shi tu colectsii di folclor.

Obedenaru, *Mihali Gheorghyadi* (1839-1885) Academician, iatru, publitsiscu, diplomat valahutescu. Easti faptu pi data di 5 di Brumar, tu-anlu 1839, Bucureshti, shi muri pi data di 9 di Lunar, tu-anlu 1885, Atina. Studiili sh-li featsi Bucureshti shi Pariz. Doctor di meditsina s-featsi tu-anlu 1866, Paris, iu lucrã shi ca iatru tu-anjlji 1864-1866. Deapoea s-turnã di lucrã ca iatru Bucureshti, tu iamea 1866-1874. Tricu tu diplomatsii, prota Roma, deapoea Constantinopoli, sh-di-aclotsi triclu Atina, iu shi muri. Adunã shi-unã colectsii dit folclorlu-armānescu (30 di cāntits) shi dauuã basmi di Crushuva, cari li tradusi sh-pi frāntseashti. Cartea, *Texte macedo-romāne. Basme si poezii populare din Crusova*, fu publicatã di Ioan Bianu, la Academia rumāneascã, Bucureshti, 1891, IX + 224 di fr. Adrã shi-un **Dietsionar armānescu**, tsi-l deadi la *Academia Rumāneascã*, ma nu-i publicat.

Padiotu, *Gogu* (1927) Folcloristu-armānescu. S-featsi pi data di 17 di-Apriir, tu-anlu 1927 tu cāsābielu-armānescu Aminciu, azã sum ocupatsii gārtseascã. Di multu s-mutã Atina, iu shi-azã bāneadzã ca pensionar. Sculii primarã-nvitsã la sculii ti ficiorlji-armāneshtsã a Litseu pi gārtseashti, cara furã-ncljisi sculiili ti-Armānjli. Lucrã ca topograf. Colaborã la *Rev. Zborlu a Nostru*, di Freiburg, tu Ghirmānii, lo parti la niscānti di Congresili Internatsionali-Armāneshtsã organizati di **ULCA**, easti membru-a *Comitetlui Armānescu* di-Atina. Ari-adunatã multu folclor di-a Armānjlor-Fārshirots di cari publicã dauuã cārtsã, di cari una-i *Cāntits armāneshti di-Aminciu*, *Ekd. Geru*, Atina, 1988.

Panã, Zahu (1921-2001) Poet armānescu shi rumānescu. S-featsi pi data di 21 di-Agustu, tu-anlu 1921 tu hoara-armāneascã Beala di-Nsus, ningã Strug, tu Republica Machedonia shi muri pi data di 11 di Martsu 2001, New Yorku, tu-Americhii. Easti dus nica di nāinti di polim tu Rumānii iu li-nvitsã tuti gradili di sculii pānã di Facultatea ti Economii. Ca anticomunistu featsi multsã-anji. Fudzi tu-Americhii iu shi-azã bāneadzã, tu cāsābãlu New-Yorku. Ca poet debuteadzã nica di multu tinir, di 14 di-anji, tu revista "*Lumina*"-a Litseului di Silistra, azã tu Vārgãrii, ma pi valahu-teashti, nu pi-armāneashti. Ca tu idyiul chiro debuteadzã sh-pi limba-armāneascã, tu revista "*Armatolii*", revista tsi s-publica mash ti-Armānjli. Ari publicatã cama multi cārtsã pi mucāneashti, ma puiziili pi limba-armāneascã (cari el u pricānoashti mash ca ti-un dialectu-a limbãljei rumāneascã, cari el, tsi cātarã,

shi-u va ma multu di limba-a lui cu cari mà-sa lu-ari-ntricatã shi lji-ari cãntatã tu sãrmãnitsã) lji-furã publicati ti prota oarã tu cartea *Agnãnghipseri*, Bucureshti, 1996. Zahu Panã ari publicatã puizii shi tu revistili *Zborlu a Nostru*, *Deshteptarea*, *Dimãndarea*. Aesti dit soni condusi di Hristu Cãndroveanu, cari-i pi idyea cali cu el. Zahu Panã tsãni unã frãndzã tu periodiclu valahutescu di Canada, iu-ngrãpseashti pi rumãneashti shi iu-lji angiurã shi læeashti tuts atselji cari dzãc shi lucreadzã pi ideia cã Armãnjlii suntu unã-altã mileti shi cari shi-aù shi limba-a lor Limba-armãneascã.

Papahagi, Nicolaus (1864-1931) Profesor, publitsistu shi criitor armãnescu shi rumãnescu shi mari-alumtãtor tindrepturli natsionali-a Armãnjlor. Easti faptu tu-anlu 1864 tu cãsãbiclu-armãnescu Avdela, azã sum ocupatsii gãrtseascã, shi muri tu-anlu 1931. Sculiari-nvitsatã tu Machidunii shi Bucureshti. Lucrã ca profesor la ghimnaziulu di Ianina, iu prididea limba gãrtseascã, istoriea shi gheografiea. Multu chiro fu directorlu-a revistãljei *Lã Courier des Balkans* ma shi traducãtor la Ministerlu ti lucrãli externi-a Rumãniiljei. Li-ari publicatã, pi frãntseashti, cartea **Les Roumains de Turquie**, Bucureshti, 1905, *Le question macedonienne*, Buc., 1901, sh-pi rumãneashti, **Macedonia Macedonenilor**, Bucureshti, 1912, di Societatea de culturã macedo-romãnã ma shi multi studii pit revistili-armãneshtsã sh-ti-Armãnjlii dit atsel chiro. Revista "*Peninsula Balcanicã*", Revista "*Lumina*"-a Litseului di Grebini, etc. Deadun cu J. Brun ãl publicarã romanlu **Moshneagul de la munte**, Bucureshti, '904, cari-i dit bana-a Armãnjlor.

Papahagi, Pericle (1872-1943) Folcloristu, lingvistu shi-istoricean armãnescu shi academicean rumãnescu. S-featsi tu-anlu 1872 tu cãsãbiclu Avdela, azã sum ocupatsiea gãrtseascã shi muri pi data di 20 di Yinar, tu-anlu 1943, Bucureshti, tu Rumãnii. Sculii primarã-nvitsã Avdela, Litseu Bucureshti, Studiili li featsi Leipzig cu Gustav Weigand. Nu vru s-lucreadzã ca profesor universitar ma lucrã ca dascal shi profesor pit sculiili ti-Armãnjlii dit Balcanlu, Bituli, Sãrunã sh-tu soni Silistra, azã tu Vãrgãrii. Cartea di folclor armãnescu, **Dit literatura popularã-armãneascã**, Bucureshti, Buc., 1900, easti nai ma marea colectsii di folclor armãnescu pãnã tora. Deapoea li publicã **Meglenoromãnii. Studiu etnografico-folcloric**, Buc. 1902; **Basme Aromãne**, cu un Glosar, Buc., 1905; **Scriitori aromãni din secolul XVIII-lea**, Buc., 1905; **Graie aromãne**, Buc., 1905 **Din trecutul cultural al aromãnilor**, Buc. 1912; **Gramatica-al M. Boiagi**, (reeditari), 1915; **Numiri etnice la aromãni**, Buc. 1925; **Urme romãnesti in toponimia Peninsulei Balcanice**, Buc. 1925; li publicã cãrt-sãli-al Ioan Caragiani, **Studii istorice asupra Peninsulei Balcanice**, (Tom I, 1929 shi Tom II, 1941); shi multi-alti studii tsi li publica pit revistili: *Convorbiri Literare*, *Grai shi Suflet*, *Frãtsiljea*, *Peninsula Balcanicã*, *Viatsa Nouã*, *Viata Romãneascã*, *Analele Dobrogei*, *Pontice*, *Revue historique de Sud-Est Europeen*, *la Academiea Rumãneascã*, etc.

Papahagi, Tachi (1892-1977) Lingvistu, folcloristu, lexicograf, etnolog, traducător shi publitsistu-armănescu shi rumănescu. S-featsi pi 20 di Sumedru, tu-anlu 1892, tu cāsābiclu Avdela, azā sum ocupatsiea gārtseascā shi muri pi 17 di Yinar, tu-anlu 1977, Bucureshti, tu Vlāhii. Dicara-ù bitisi sculiea primară di Avdela, s-dusi la ghimnaziea di Ianina shi Litseùlu di Bituli shi Bucureshti Facultatea ti Literaturā shi Filosofii, la Universitatea di Bucureshti. La-aestā facultati lucrà ca preparator, deapoa asistentu, dotsentu, conferentsiar shi profesor. Tu-aestu chiro eara shi Secretarlu-a Delegatsiiljei armăneascā tsi-l deadi Memoriùlu, cu titlul **Les Aromains devant le Congres de la Paix**, Paris, 1919. ti problema-armăneascā la Conferentsiea ti irinji di Paris, a curi delegatsii cap eara Ioryi Murnu, shi membri Cola Tacit, Iuliu Valaori shi Arghir Culina. Li-ngrāpsi shi publicà cārtsāli: **Aromānii din punct de vedere istoric, cultural si politic**, Buc., 1915; **La romānii din Albania**, Buc., 1915; **Antologie Aromăneascā**, Buc., 1922; **Etnografia lingvistică aromăn**, Buc., 1922; **Macedoromānii sau aromānii**, Buc., 1927; **Aromānii. Grai. Folclor. Etnografie**, Buc., 1932; **Images d'ethnographie roumaine, daco-roumaine et aroumaine**, trei tomuri, 1928-1934; **Paralele folclorice greco-romāne**, 1944 (1977, II); **Poezia lirică populară**, Buc., 1967; **Manual de fonetică romanică: română, italiană, franceză si spaniolă**, Buc., 1943; **Dictionarul dialectului aromăn - general si etimo-**

logic, Ed. Academiei, Buc., 1963 shi editsiea II, 1974; **Grai, Folclor, etnografie**, Ed. Minerva, Buc., 1981, iu suntu bāgats shi poetsli di Muluvishti, Constantin Belemace shi Cola Velo shi creatsiea-al Marcu Beza. Li-ari nica publicatā, tu *Biblioteca Natională a Aromānilor "Apostol Mārgārit"*, cārtsāli-al Nushi Tulliu, Tachi Caciona shi Zicu A. Araia, shi-al Cola Batzaria.

Papahagi, Valeriu (1906-1984). Profesor shi publitsistu rumănescu shi istoricean armănescu. S-aflā pi data di 13 di Yinar, tu-anlu 1906, Crushuva tu Machidunii shi muri pi 4 di-Agustu, tu-anlu 1984. Litsāùlu shi Facultatea ti filosofii shi literaturā di Bucureshti. Tu-anlu 1933 s-featsi doctor di shtiintsā. Earā membru-a Sculiiljei Rumăneascā dit Frāntsii (1929-1931). Lucrā ca profesor la Litseùlu di Rosiori de Vede. Colaborā la revistili *Graiul Romănesc*, *Rānduiala*, revista istorică *Melanges de l'ecole roumaine en France*, ma shi tuti revistili ti culturā-armăneascā. Li-ari publicatā studiili: **"Aromānii. Dupā cālători apuseni din secolul al XIX-lea"**, *Revista Aromăneascā*, An. 1, nr. 2 (1929); **"Aromānii din Molovistea in documente venetiene din sec. al XVIII-lea"**, *Revista Istorică*, (1932); **"Aromānii si rolul lor economic in trecut"**, *Rānduiala*, I (1935); **"Catalanii si Vlahii in Europa sud-orientală"**, *Revista Istorică*, 32, nr. 1-2 (1946); **"Câteva precizări asupra medicului aromăn din Viena Ioan Nicolide de Pindo (1737-1828)"**, *Revista Istorică*, 24 (1939); **"Constantin Hagi Gheorghi Gehani din Moscopole, un invătat**

aromân din secolul al XVIII-lea”, *Revista Istorică*, 23 (1937); “Contributii la istoria cărvănăritului la Aromâni”, *Lumina*, Grebena, 2, nr. 4 (1938); “Cum s’a format constiinta latinității la Aromâni?”, *Revista Istorică*, 24, nr. 1-3(1938); “O incercare de ascensiune in balon a unor Aromâni din comuna Săracu in timpul lui Ali Pasa”, *Revista Istorică*, 23 (1936); “Invătati Aromâni din sec. al XVIII-lea”, *Lumina*, Grebena, 3, 1-4 (1938-1939); “Originea geografică a Aromânilor. Note bibliografice”, *Revista Aromânească*, 1, nr. 1 (1929); “Les Roumains d’Albanie et le commerce venetien aux XVII-em et XVIII-em siecles”, tu *Melanges de l’Ecole Roumaine en France*, Paris, 1931; ma shi cartea **Aromâni moscopoleni si comertul venetian in secolele al XVII shi XVIII-lea**. Prefată de N. Iorga, Buc., 1935.

Papaiani, Ath. (Samarineanu), (sec. XIX-XX). Scriitor armănescu. Nu avem dati bio-bibliografitsi. Tu rev. “*Lumina*” di Bituli (1903) dghivăsim că publică ună comedii tu patru acti cu titlul **Gura di-apă** shi că-atumtsea svindea pit librăriili mări shi la administratsiea-a revistăljei di Bucureshti, pi Calea Victoriei, cu un leu cumata.

Papa-Ianushi, Vasili (1878-1918) Scriitor shi profesor armănescu. Easti faptu tu-anlu 1878 tu hoara Doleani, ningă Veryea, ază sum ocupatsiea gärtsească. Muri tu-anlu 1918. Lucră ca dascal la sculiea-armănească di Doleani, a publică proză shi studii economitsi

tu revista *Lumina* di Bituli. Di proza-a lui s-publică tu *Antologhiea Armănească*, al Tache Papahagi, Bucureshti, 1922 shi tu *Antologhiea di proză-armănească*, al Hr. Căndroveanu, Ed. *Univers*, Bucureshti, 1977. Dati loati după ed. al Căndroveanu.

Papanace, Atanasie (1917 - 1974) Poet armănescu. Poet armănescu. Sfeatsi tu căsăbiclu-armănescu Veryea, ază sum ocupatsiea gärtsească. Sculii primară-nvitsă Veryea, ghimnaziu Grebini shi Litseu Bazargic. Tu-anlu 1944 bitisi Facultatea ti-Ndreptu di Bucureshti shi lucră ca inspector di control la Ministerlu-a Evonomiiljei Natsională. Featsi dzatsi-anji ahapsi ca anticomunistu. Muri pi 12 di Mai 1974, Bucureshti. Avu-ngrăpsită multi puizii armăneshtsă, ma politsiea-a comunishtsălor valahuteshtsă lj-li lo, cându-l băga-ahapsi. Puiziili-a lui suntu băgati tu *Antologhiea-a Puiziiljei Armănească*, adrată di Ianachi Zeana shi publicată di *Ed. Cartea Aromână*, Custantsa, 2001.

Papanace, Constantin (Selyanu) (1904-1985) Istoric, poet, publitsistu shi mari-alumtător di-ndrepturli-a Armănjlor dit Balcanlu tut, om di politică shi publitsistu rumănescu. Easti faptu pi 15 di Yizmăciunji tu-anlu 1904, tu căsăbălu Veryea, ază sum ocupatsii gärtsească, shi muri pi data di 7 di-Aprir tu-anlu 1985, ăn Salo, tu Italii, iu băna multu chiro ca emigrantu politic. Sculii primară-nvitsă Veryea, Litseu bitisi Sărună shi Facultatea ti Economii Bucureshti. Lucră pi ma multi slujbi ca economistu, fu shi pi potisi tu Minis-

terlu ti economii. Intră di tinir tu minarea-a Leghionarlor shi tută bana bână ca emigrantu tu Ghirmâni, prota, sh-deapoea tu Italii. Fu-ncljis ahapsi di dauuă ori. Să spusi ca un mari-activistu ti-aflari ună solutsii ti problema-armănească. Tu emigratsii lo parti la multi congressi internatsionali, iu zbură shi prezentă shi referati, tu cari u spunea greauuă situatsii tu cari s-afla Armănjli dit Balcan, sh-ma multu-atselji sum dictatura gärtsească sh-ti represaliili shi pogromlu tsi-l fătsea Gretsli pi tuts atselji cari loară parti tu-adrarea-a Printsipatului a Pindului sh-deapoea sh-ti Polimlu tsivil tu-anjli 1945-1949. Pitricu căftari sh-până di Consiliulu ti Sigurantsă-a Natsiunilor Uniti, tu-anlu 1952, după cari s-adră ună comisii spetsială ta s-li veadă lucrăli tu Gărtsii. Li-ari publicată-aesti cărtsă ti-Armănjli: 1. **PRO BALCANIA. Considerations sur l'union balcanique et la solution des problemes litigieux de ce secteur europeen-1951.** Colectsiesă "BIBLIOTECA VERDE"; 2. *La persecution des minorites Aroumains (Valaques) dans les Pays Balcaniques. Le problem Macedonien.* Colectsiesă "BIBLIOTECA VERDE"; 3. *Justice pour les Aroumains (Valaques),* 1952. **MEMORIU PITRICUT LA ONU.** Colectsiesă "BIBLIOTECA VERDE"; 4. *Identitatea unor nume patronimice la italieni si Aromăni,* 1953. Colectsiesă "BIBLIOTECA VERDE"; 5. *L'origine et la conscience nationale des Aroumains (La terreur greque en Macedoine).* Colectsiesă "BIBLIOTECA VERDE"; 6. *Le droit d'asile politique et le probleme des minorites ethniques opprimées.* Colectsiesă "BIBLIOTECA VERDE"; (Referat tsănut la-al VI-lea "Congres de l'Union federal des comminautes

europeens", di pi 17-20 di Mai tu-anlu 1956 ăn Faakersee, Afstria); 7. **NOUL ALBUM MACEDO-ROMÂN,** Vol. I (ti 75 di-anji di la adrarea-a Societăti Macedo-Romăne - (1880-1955), cu-ună studii intitulată "*Fermentul aromăn (Macedo-Romăn) in Sud-Estul european*" (1968) tsi fu publicată ahoryea di editura "Andrei Shaguna" - Constanta; 8. **NOUL AMBUM MACEDO-ROMÂN,** Vol. II (100 di-anji di la dish-cljidearea-a protăljei sculii-armănească dit Machidunii), Freiburg, 1965. - Studii-ntitulată *Gheneza shi evolutsiea-a sumenjljei etnică la-Armănjli, dish-tiptarea-a lor natsională,* tsi-i publicată sh-ca carti di Editura *Brumar,* Timisoara, 1995; 9. *Njica Antologhii Armănească,* Freiburg, 1952; 10. *Consideratii asupra trecutului Macedo-Romănilor si-a dialectului lor,* 1952; 11. **STUDIUL ISTORIC - Reflexii asupra destinului istoric si politic al Aromănilor,** Toliacozzo, 1947 (tsi s-republică di Editura Crater, Bucureshti, 1998; 12. Jurnalul **MAKEDONIA,** Nr. 9, 1953, publicată tu patru limbi: frăntsească, anglească, ghirmănească shi talichească; 13. *Die aromunische Volksgruppe in den Balkanlander in Hondbuch der europaschen Volksgruppen,* Wien-Stuttgart, 1970; 14. *Nebau im Balkanraum;* 15. *Diversity in unity of the Balkans,* 1967; 16. *Marturiile lui Constantin Papanace (Un document al cauzei aromănilor),* Editura Fundatiei "Andrei Saguna", Constanta, 1996. Tu *Njica Antologhii Armănească,* 1952, băgă shi-ndauuă puizii tsi li simnă cu numa di Selyanu, cari fură publicati sh-di Revista "Grailu Armănescu" shi "Desteptarea" di Bucureshti. Aestă easti ti prota oară cându s-publică sh-tu ună Antologhii di la noi,

tu Machidunii. Poati că la frății-a lui Carol Papanace, di Bucureshti ari shi-alti puizii, armasi nipublicati. Cartea-a lui *Reflexii asupra destinul istoric shi politic a Aromănilor*, lipseashti s-hibă *Platforma* ti-alumta-a tiniramiljei sh-ti-Armănjli tuts, ti-nchirdăseari-a āndrep-tului ti un stat armănescu, yislu di njilji di-anji a Armănjlor dit tut Balcanlu.

Pariza, Mita (1908-1996) Poet shi traducător armănescu. Easti faptu pi 17 di Lunar anlu 1908, tu hoara Gramaticuva, ază sum ocupatsiea gärtsească. Muri pi 24 di Yizmăciunji anlu 1996, Bucureshti. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, Litseu comertsial bitisi Sărună shi Facultatea ti economii di Bucureshti. Tu-anjlji 1932-1933 fu redactor a revistăljei stămănală "*Grailu*" di Bucureshti. Tu-anlu 1940 fu redactor la revista "*Armatolii*" di Bucureshti. Puizii publică tu revistili iu eara redactor, a după polim ahurhi s-publică tu "*Zborlu a Nostru*" di Freiburg, "*Deshteptarea*", "*Rivista di Litiratură shi Studii Armăni*" di Syracuse, NY (Tu-Amirichii) shi-alti. Carti-a cu puizili shi tradutserli-a lui *Fucurina neast-easă* (Tom I puiziili-a lui shi Tom II tradutserli), lj-fu publicată di *Editura Cartea Aromână*, Constanta, 1995.

Pasha, Aura (1975) Poet armănescu. Easti faptă pi data di 2 di-Agustu anlu 1975, tu căsăbălu Constanta, dit Rumăni. Sculii primară, litseu shi Facultatea ti filologhii - Sectsiea limba rumănească shi filologhii balcanică, li bitisi Constanta. Tora lucrează ca dascal tu litseulu iu-nvitsă shi ea. Aclotsi lji-nveatsă pi-armăneashti shi ficiuritslji

cari vor s-u-nveatsă shi limba-armănească. Puizii āngrăpseashti baia anji, a cu publicarea ahurhi la *Rivista di Litiratură shi Studii Armăni*, Anlu 5, Nr. 1 Tom X), 1 di-Apriir 1998, cu-un baia mari numir di cari deapoea lj-fu publicat extras cu titlul *Zboară fără boatsi*. Publică puizii sh-tu revistili "*Grailu Armănescu*" di Scopia, "*Bana Armănească*" shi "*Deshteptarea*" di Bucureshti. *Uniea ti cultură-a Armănjlor dit Machidunii*, tu *Biblioteca Natsională Armănească "Constantin Belemace"*, *Colectsiea "Velo"*, lj-publică ună carti di puizii cu titlul *Nica*, Scopia, 1999.

Păshè, Vanghiu (1938) Poet armănescu. Easti faptu pi 18 di Xumedru, tu-anlu 1938, tu hoara Banja, ningă Coceani. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, Litseu ānvitsă Coceani shi Shcoala superioară pedagoghică-ù bitisi Shtip. Lucră-ndoi anji ca dascal la Litseulu ti economii di Coceani, sh-deapoea tricu tu sfera-a comertsului, până tsi inshi tu pensii. Tora, ca pensionar bănează Scopia. Easti protlu cari publică ună puizii, "*Ntreatsită*", tu rev. "*Europa si neamul romănesc*" di Milano, tu-anlu 1977, tu chirolu cându sum regimlu-a comunishtsălor eara greu sh-tu Machidunii s-pots s-publits pi-armăneashti. Puizii di-a lui s-publicară tu rev. "*Deshteptarea*" di Bucureshti, "*Grailu Armănescu*" di Scopia, shi-alti. Nica nuri publicată ună carti.

Perdichi, Ioryi (1912-1966) Poet, dramaturg shi traducător armănescu. Ioryi Perdichi easti faptu pi 22 di Mai anlu 1912, tu hoara-armănească Perivoli, ază sum ocupatsiea gärtsească. Muri

pi 10 di-Andreù tu-anlu 1966, tu cāsābālu New Yorku dit Americhii. Sculii primară-nvitsă tu hoara-a lui, Litseùlu Grebini shi Facultatea di Literatură shi Filosofii Bucureshti. Tu-anlu 1941 s-dusi-n Sărună ca profesor la Litseùlu di-aclo, tu-anlu 1944 s-trapsi tu Italii sh-tu Ghirmānii, a tu-anlu 1948 agiumsî Texas di iu s-mutà tu cāsābālu New Yorku. Puizii ahurhi sâ-ngrăp-sească nica dit litseù. Prota carti cu puizii, *Grailu-a geanlui, grai di moartî*, cu-un Protuzbor di Lachlu Batzaria, u publică Bucureshti tu-anlu 1939 shi-alantă, cu tradutseri dit puiziea-al Eminescu, *Lutseafirlu shi numta-al Shumba*, u publică Bucureshti, tu-anlu 1940. Sutsata "Perivolea" di New Yorku, sh-ma multu cusurin-su Pascal Marco, lî-publică ună carti di puizii cu titlul *Puizii aleapti*, tu-anlu 1991. Di manuscrisili-armasi după moartea-a lui, shi loati di la Pascal Marco, D-l Tiberius Cunia di la *Editura Cartea Aromână*, lî-publică: *Shula picurarlu*, piesă tu versuri, extras dit Tom V, a Rivistāljei di Litiratură shi Studii armăni, 1996; *Izyuri di bană*, 2000, tu trei tomuri.

Papazisi, Emil (1893-?) Scriitor rumănescu shi-armănescu. Easti faptu tu-anlu 1893 tu hoara Samarina, ază sum ocupatsii gärtsească, shi muri Constantsa, nu sâ shtii cari-an. Sculii-ari-nvitsată tu hoara-a lui, Litseùlu-l bitisi Bituli. Ari lucrată ca dascal pit horli-armăneshtsă dit Machidunii, a deapoea lucră sh-ca dascal pit horli dit Dobrugea di Notlu. Ari colaborată la publicatsiili rumăneshtsă *Neamul românesc*, *Drum drept*, *Cele trei Crisuri*, *Omul liber*, *Universul literar*, *Adevărul literar si artistic*, *Peninsula Balcanică*,

Tribuna Românilor de peste hotare, etc. Tu-aesti dauuă dit soni ari publicată materialî ligati di bana-a Armănjlor, a poati shi puizii, ti tsi lipseashti videari, aflari, adunari shi publicari tu-ună carti. Ari publicată ma multi cārtsă pi limba valahutească, di cari-a li spunem: *Raza de lumină*, poezii, 1925, *Soare intr-un strop de rouă*, poezii, 1937. (Vedz la Justin Tambozi..., *Enciclopedia Aromână*, Bucuresti, 2000, p. 458).

Papleacu, Cola (1877-cca 1920) Iatru, scriitor shi traducător armănescu. Nu shtim dati di tamam cā cându s-featsi shi muri, ma cum videm dit lista-a ficiilor cari-l bitisiră Litseùlu di Bituli, publicată tu revista *Lumina* di Bituli, numirlu dit meslu Sumedru 1905, videm cā Papleacu Cola easti di-Avdela, cāsābic armănescu, tsi-ază easti sum ocupatsii gärtsească, shi cā Litseùlu-l bitisi tu-anlu 1897, scljeamă comparānda-l cu-altsālji ti cari shtim dati siguri, lipseashti s-eara faptu tu-anlu 1877. Aclotsi nica-ngrăpseashti cā tu-anlu 1905, cându s-adră lista, Papleacu Cola eara studentu. Tu *Calendarlu-Armănescu* "Grai Bun" ti-anlu 1909, aflăm cā Papleacu shi Piu Faber suntu studentsă Pariz, tu Frāntsii. Tu revista *Lumina* di Bituli ti-anlji 1903-1904 videm cā-ari publicată materialî di meditsină, a ninti di-atsea, tu revista *Pindul* dit anlu 1899 aflăm shi-ună tradutsiri di-ună piesă frântsească, *Stranjili nu-l fac omul*, ti cari nu nă-l da shi-autorlu. Numa-al Papleacu Cola nu u-aflăm tu cană-altă carti cu bibliografii-armănescă, tsi spuni cā el nu-ari publicată-a lji-urea, a poati cā ari shi murită multu tinir. Ari materialî ti-ună carti cu tuti tsi lî-ari-ngrăpsită sh-tsi-armasiră nipublicati.

Petrescu, Vangheli (cca 1855- cca 1917) Folcloristu shi scriitor armănescu. Easti faptu ca pi la anlu 1855, Crushuva shi muri ca pi la anlu 1917, Bucureshti. Āl bitisi Litseulu di Galata-Serai din Poli. Lu-aflãm pi lista-a profesorlor di la Litseulu di Bituli tu chirolu 1882-1885. Deapoea lucrã ca dascal pit sculii ti-Armãnjli di Crushuva. Āngrãpsea shi publica tu Rev. *Lumina*, tsi inshea Bituli tu chirolu 1903-1908, cu folclor armănescu, puizii shi njits stseneti. U-ari publicatã cartea *Mostre de dialectul Macedo-Romãn*, Bucureshti, I parti, 1880 shi II parti 1881, iu-ari bãgatã ma multi tradutsiri dicãt material orighinal. Li-ari publicatã shi studiili: *Mazedo-romãenische Volkslieder (Ubersetzt von Melchior Hãrsu)*, *Rom. Rev.*, 6 (1890); *Poesia popularã din Crusova (Macedonia)...*, *Contemp.* 3 (1884); *Pulliu azburãtor, IN-I*, 4 (1887), etc.

Platari-Tzimã, Ioryi (1934) Istorician, pictor shi folcloristu-armănescu shi gãrtseacu. S-featsi pi data di 15 di Cirshear, tu-anlu 1934, tu cãsãbiclu-armănescu Aminciu, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Azã bãneadzã, ca pensionar, Atina. Sculea primarã-ù featsi Aminciu, Litseulu Ianina iu li featsi shi studiili la Universitatea ti Pedagoghii shi Teologhii di Ianina. Featsi shi studii la Academia ti-Artã di-Atina. Li-ari publicatã-aesti cãrtsã: *Te Simiomatari enos Metsoviti (1871-1943)*, Atina, 1977; *Codex a hoarãljei Metzovo, 1708-1907*, Atina, 1983; *Dorotea Pipu, patriarhitescu exarhu Aminciu*, Atina,

1990. Ari unã mari colectsii di cãntits armăneshtsã, āngrãpsiti cu caligrafii sh-cu musheati deseni. Publicã material di folclor, relighii sh-di istorii-armăneascã tu tuti revistili-armăneshtsã.

Prefti, Mihali (1953) Poet shi traducãtor armănescu. Easti faptu pi data di 4 di Mai anlu 1953, tu hoara Cavgagia, tu Dobrugea, tu Rumãinii, pãrintsã-Armãnji mutats tu Rumãinii dit Vãrgãrii. Tora bãneadzã tu cãsãbãlu Toronto, tu Canada. Sculii primarã ānvitsã tu hoara Cavgagia shi Beidaud. Litseulu-l bitisi Constantsa shi Facultatea ti filologhii la Universitatea di Iashi, limbili frãntseasca shi-angleasca. Lucrã ca dascal di limbili frãntseasca shi-angleasca tu ma multi hori, a deapoea tricu tu cãsãbãlu Constantsa. Prota carti-a lui cu puizii, *Durut iho*, u publicã pi pãradzliji-a lui, la Ed. *Litera* di Bucureshti, tu-anlu 1987. Puiziili-a lui, tu-aeshtsã vãrã dzaz di-anji lj-suntu publicati tu "*Zborlu-a Nostru*" shi tu-alti revisti tsi es ti-Armãnjli shi pi-armăneashti. Un numir di Revista "*Zborlu-a Nostru*", Anlu XIII, Nr. 3(51). 1996. fu mash cu puiziili-a lui, cu titlul *Mer āncrutsiljeat pi hlamburã*. Ari tradusã shi publicatã dit literatura-americeascã. Lucreadzã di multu chiro pi-un mari *Dictionar Anglescu-Armănescu*.

Roja (Roza), Constantin (1786-1847) Carturar, filolog, istoric shi publitsistu-armănescu. S-featsi pi 12 di-Andreù tu-anlu 1786, tu hoara Tãrnuva, ningã Bituli, tu R. Machedonia shi muri pi data di 12

di Shcurtu, tu-anlu 1847, tu cāsābālu Oravitsa, tu Rumānii, atumtsea tu-Afstro-Māgiriea. Litseūlu-l bitisi Temishvar shi studii di meditsinā Beshlji. Doctoratlu cu titlul *Diss inaug de lucu in medicamentis, ejus fontibus et damne*, āl deadi tu-anlu 1812. Lucrā ca iatru Beshlji sh-tu ma multi locāri dit Rumānii, ca Temishvar, Oravitsa, etc. El deadi shi-al doilea doctorat, di istorii, cari deapoea-l publicā sh-ca carti: *Xitāseri ti-Armānjli dzāshi Vlahi, cari bāneadzā-anaparti di Duna*, pi cari simnā cu pseudonuma **Valachus Moscopolitanus**, Peshta, 1808, cari fu tradusā shpi valahuteashti di Sergiu Hagiade, Craiova, 1867. Roja-ū publicā shi cartea *Māsturiljea-a dghivāseariljei pi-armāneashti cu literili-atseali vecljili*, Buda, 1809.

Samarineanu, Mishu (1893-c.1950) Dascal shi scriitor armănescu shi valahutescu, publitsistu valahutescu. Easti faptu pi data di 1 di-Apriir, tu-anlu 1893, tu cāsābiclu-armănescu Aminciu, azā sum ocupatsiea gārtseascā. Nu sã shtii tamam cāndu muri, ma iu-aclo pi la anlu 1950. Sculii-nvitsā tu cāsābiclu-armănescu Aminciu, deapoea s-dusi la ghimnaziūlu di Ianina sh-la Litseūlu di Sărună, tuti-aesti-azā sum ocupatsiea gārtseascā. Lucrā ca dascal shi Director la Litseūlu di Grebini, azā sum Gārtsiea, a deapoea sh-tu cāsābālu Oradea., tu Rumānii. Ari debutā la revista *Universul literar*. Li editā revistili *Ghimpele*, *Gazeta de Vest*, *Santinela de la Vest*, *Vestul romănesc*, *Familia*, *Gazeta Transilvaniei*, tuti pi valahuteashti. Li-ari publicatā cārtsāli: **Soapta clipelor trāite**, versuri, Brashov, 1919; **Tablouri**

din Pind, versuri, Oradea, 1921; **Romantā fārā note** (roman), 1930; **Kyazim** (roman), 1937; **Clara** (roman).

Scrima, Leonida (1903-1982) Poet armănescu. Easti faptu tu-anlu 1903 tu hoara Perivoli, azā sum ocupatsiea gārtseascā, shi muri tu-anlu 1982, Bucureshti. Sculii-nvitsā tu hoara-a lui, Perivoli, la Sculiea comertsialā din Sărună shi Facultatea ti Economii di Bucureshti. Lucrā ca economistu. Ari-ngrāpsitā putsāni puizii, tsi li publicā tu cartea cu titlul *Perivoli. Cuib de vulturi*, publicatā di Institutul de Studii Sud-Estice Europene di Bucureshti, 1975, iu ca Partea III: "*Literatura cultā aromăneascā: Poetsii Nacu Scrima, Leonida Scrima shi G. Perdichi*". Tsicara cā putsāni puiziili-a lui furā bāgati tu niscānti di Antologhiili-a puiziiljei armăneascā.

Scrima, Nacu (1900-1941) Poet armănescu. Easti faptu tu-anlu 1900 tu hoara Perivoli, azā sum ocupatsiea gārtseascā. Muri pi 1 di-Apriir, tu-anlu 1941, tu cāsābālu Hunedoara, tu Rumānii. Sculiea primarā u-nvitsā tu hoara-a lui, Litseūlu Bituli shi studii la Facultatea ti politecnicā, di Bucureshti. Protili puizii li publicā tu revista *Tribuna Romānilor de peste hotare*. Puizii di-a lui furā publicati shi tu Antologhiili-a puiziiljei armăneascā, a tuti lj-furā publicati di Leonida Scrima tu cartea *Perivoli. Cuib de Vulturi*, publicatā di Institutul de *Studii Sud-Est Europene*, di Bucureshti, 1975, iu ca Partea III eara "*Literatura cultā aromăneascā: Poetii Nacu Scrima, Leonida*

Scrima si George Perdichi”. D-l Tiberius Cunia la *Editura Cartea Aromână*, Ij-li publică ca ună plachetă cu titlul Nacu Scrima, *Baladi*, tu-anlu 1997.

Shcodreanu, Hristu (1912-?) Poet armănescu. s-featsi tu cāsābiclu-armănescu Veryea, azā sum ocupatsiea gārtseascā. Sculii primarā-nvitsā Veryea, a tu-anlu 1925 taifa-a lui s-mutā tu Rumānii, litseū ānvitsā Alexandriea. Studiili li featsi la Sculiea ti Shtiintsā Administrativi. Fu un chiro notar public a deapoea contabil shi director la “Tabāra Internationalā de la Costinesti”, ningā Custantsa, tu Rumānii. Di-aclo inshi tu pensii shi muri Custantsa, pi-unā datā tsi nu-ū shtim. (Canai ashingrāpseashti d-l Ianachi Zeana, di Bucureshti). Pit anjlji 1978-79 vru s-publicā unā cari cu puizii armăneshtsā, la Ed. Litera, pi-a lui pāradz, ma tsenzura comunistā nu-lji deadi. Ari publicatā puizii, cāt shtim noi, tu Zborlu a Nostru, di freiburg, tu Ghirmānii, a easti bāgat shi tu *Antologhia-a Puiziiljei Armănescā*, adratā di Ianachi Zeana, shi publicatā di Ed. *Cartea Aromână*, Custantsa, 2001.

Shutsu, Mihaela (1977) Poet armănescu. Easti faptā pi data di 18 di Shcurtu, anlu 1977, tu cāsābālu Buzāu, tu Rumānii. Sculii-nvitsā tu cāsābālu iu s-featsi, a Facultatea ti-ndreptu-ū bitisi Constantza, anlu 2000. Protili puizii li publicā tu *Rivista di Litiraturā shi Studii Armāni*, Anlu 3, Nr. 2, (Tom VI), I di Xumedru, 1996. Publicā shi tu-alti numiri-a idyiljei Revistā, sh-deapoea tu revistili “*Grailu Armănescu*” di

Scopia, “*Bana Armănescā*” di Bucureshti, etc. Cartea-a Ijei cu puizii ashteaptā-aradā ti publicari la “*Uniea ti Culturā-a Armānjlor dit Machidumii*”. Easti membru-fondator a *Organizatsiiljei a Tinirlor Armānji dit Rumānii (OTAR)*, ma shi la Clublu “*Giumamea Armănescā*” tu-a curi revistā-ngrāpseashti shi publicā shi-alti materialii.

Tacit, Nicolae (1881-1948) Profesor, inspector di sculii, scriitor shi-activistu ti-ndrepturli-a Armānjlor dit Balcan. S-tradzi dit cāsābiclu-armănescu Avdela, azā sum ocupatsiea gārtseascā. Ashi cum videm dit lista-a apsolventsālor a Litseului di Bituli, el āl bitisi-aestu Litseu tu-anlu 1890, tsi nā da ti-ndreptu s-fixām cā-i faptu iuva tu-anlu 1881, comparānda-l cu tuts alantsā, ti cari-avem dati tu carian suntu faptsā. Muri pi data di 11 di Shcurtu 1948, Bucureshti (Cum āngrāpseashti Iancu Galbageari, tu *Desteptarea*, Nr. 11/1999, fr. 3, iu s-da shi-un cadur). Featsi studii di istorii Bucureshti, a lucrā shi ca Profesor shi inspector ghegeneral ti sculiili ti-Armānjlji dit Balcan. Eara unlu di-atselji cari s-alumtarā ti-nchirdāsearea-a Iradeauūāljei simnatā di Sultanlu Abdul Hamed II-lea, pi 9/22 di Mai 1905. Fu bāgat shi-ahapsi, 1905, di iftirāili-a preftsālor gārtseshtsā. Prozā shcortā-ari publicatā tu Revista “*Lumina*” (1903-1908), ma shi tu-alti publicatsii tsi inshea tu-a lui chiro. Li-ari publicatā cartea *Regimul capitulatiunilor*; Bucureshti, 1903; studiūlu *Efectele hegemoniei Serbiei Mari in Peninsula*

Balcanică, tu *Almanahul Aromănesc*, Bucuresti, 1928, etc. Eară unlu di membrilji a *Delegatsiiljei armănească* cari s-dusi Paris, tu-anlu 1919, cându s-deadi Memoriulu cu cari s-cafta piningă-altili shi-adrarea-a unlui stat armănescu, tu idyili sinuri iu eară proclamată Autonomia-a Pindului, pi 28 di-Agustu 1917, ma sh-tu tuti-alanti locări a Tesaliiljei, a Pindului, a Epirului shi-a Machiduniiljei. Āl videm shi tu-un cadur adrat Triesti, deadun sh-cu Delegatsiea-arbishească.

Tahov Naum (Tahu, Naum) (1867-1930) Poet armănescu shi machidunes-cu. Easti faptu tu-anlu 1867, Crushuva, tu-unăfumealji-armănească shi muri Sufii, tu-anlu 1930. Nu shtim tsi sculii-ari-nvitsată. Shtim că eară orbu. Ari-adunată, ama sh-li cānta, cāntits machiduneshtsă shi-armăneshtsă shi easti-autorlu-a cartiljei cu puizii “**Македонска солза. Песни од македонските собитија**” (“**Lacārma machidunească. Puizii dit faptili machidunesh-tsă**”), Sufii, 1893.

Tambà, Triandafil H. (1858-1930) Psaltu bāserichescu shi folcloristu-armănescu. S-featsi tu cāsābiclu-armănescu Aminciu, ază sum ocupatsii gārtsească, tu-anlu 1858 shi muri tu-anlu 1930. Āl bitisi Conservatorlu di-Atina. Dupā un examen tsi-l tsānu fu cānāscut ti protopsaltu. Fu pitricut Tiva, cu platā di 60 di liri anlu. Aclotsi lucrā 10 anji. Tu-anlu 1912 tricu-Aminciu, a tu-anlu 1929 lucrā ca protopsaltu Grebini, cu-

arugā ma mari. Armasirā tu-un manuscris di-a lui multi cāntits armăneshtsă, bagati pi noti bizantini shi cu grami gārtseshtsă. Informatsiea-i datā di Guli Platari, tu Rev. “*Zborlu a Nostru*”, Anlu II, Nr. 2-3, 1985, iu suntu dati shi-ndauūā cāntits, ashī cum li melografie shi-ngrāpsi el Tambà Triandafil.

Tambozi, Justin (1939) Publitsistu shi traducător rumănescu shi-armănescu. Easti faptu pi data di 3 di Martsu 1939, tu hoara I.G.Duca dit Cadrilaterlu rumănescu tsi-ază s-cadi ru Vărgării. Sculii primară shi litseū bitisi Custantsa shi Facultatea ti economii Bucureshti, tu Rumānii. Fu senator tu chirolu 1996-2000. Easti Vitseprezidentu-a *Fundatsiiljei “Andrei Shaguna”*, iu prezidentu-i dr Aureli Papari. Doctor ti economii shi-ază bāneadză Custantsa iu lucreadză ca lector universitar la *Universitatea “Andrei Shaguna”* di Custantsa, tu Rumānii. Ari publicatā multi cārtsă di economii, a di-atseali ti-Armānjlii suntu: *Familii domnitoare de origine aromână*, Custantsa, 1995; *Mărturiile lui Constantin Papanace, un document al cauzei aromânilor*, Ed. Fundatiei “Andrei Shaguna”, Custantsa, 1996; *Enciclopedia Aromănească* (tu colab.), Buc. 2000; *Eminescu (aromân /român)* (tu colab.), Custantsa, 2000.

Tega, Vasili (1921) Istoricean armănescu. Easti faptu pi data di 20 di Mai 1921 tu cāsābiclu-armănescu Băiasa, Pindu, ază sum ocupatsiea gārtsească. Ari-nvitsatā pi la sculiili ti-Armānjlii dit Gārtsii, shi Facultati Bucureshti, tu

Rumăanii. Dit Rumăanii fudzi tu emigratsii shi-azã bãneadzã tu cãsãbãlu Toronto, Canada. Ari-ngrãpsitã shi publicatã studii dit tricutlu cultural shi etnografic a Armãnjlor. Li-ari publicatã: *Aromăanii vâzuti de cãlătorii englezi (pãnã la 1900)*, tu *Buletinul Bibliotecii Române (vol. X(XIV) - Serie nouã, Freiburg, tu Ghirmăanii, 1983*; *Aromăanii vâzuti de cãlătorii francezi*, tu *Buletinul Bibliotecii Române (vol. XI (XV) - serie nouã)*, Freiburg, tu Ghirmăanii, 1984, etc. Ari-ngrãpsitã multu tu revista *Cuvântul Românesc*, di Toronto, Canada, iu tsãni unã frãndzã *Fara Armăneascã* (iu vãrtos u-apurã liniea cã-Armãnjlii suntu Mucanji shi-lji cutugurseashti tuts atselji cari dzãc cã-Armãnjlii suntu-altã mileti) cari-ngrãpseri shi studii lj-suntu republicati sh-tu revistili *Desteptarea* shi *Dimãndarea*, di Bucureshti tu Rumăanii.

Todi, Vasili (1958) Poet armănescu. Easti faptu pi data di 11 di Mai anlu 1958, tu hoara Becicherecul Mic, Temishvar, di pãrintsã Armãnji-Fãrshirots dit horli-armăneshtsã Gramaticuva shi Cãndruva, azã sum ocupatsii gãrtseascã. Tora bãneadzã shi lucreadzã Temishvar, tu Rumăanii. Puizii di-a lui furã publicati tu multi di Revistili tsi s-publicarã tu-aeshtsã vãrã dzaz di-anji shi tu-unã Antologhii-a puiziiljei armăneascã. Cartea cu puizii, *Cuvendz-li-a meali*, lj-fu publicatã di *Editura-a Fundatsiiljei Culturalã-Armăneascã "Dimãndarea Pãrinteascã"*, Bucureshti, 1996.

Tugear, Costa (1960) poet armănescu. Easti faptu pi data di 24 di-Agustu 1960, tu hoara Dobroshani (Dubrushana) di ningã Shtip. Sculii primarã, patru-anji ânvitsã Dubrushana, alanti patru clasi tu hoara Tri Ceshmi (Treili Shopati) ningã Shtip. Litseulu economic ãl bitisi Velis (atumtsea Titov Veles). Sculii superioarã ti economii bitisi Shtip. Tora bãneadzã Melbourne, tu-Australii. Puizii ari publicatã tu rev. "*Bana Armăneascã*" di Bucureshti shi "*Grailu Armănescu*" di Scopia. Nica nu-ari publicatã unã carti.

Tugear, Tsatse (1980) Poet armănescu. Easti faptã pi 3 di Shcurtu, anlu 1980, Scopia. Easti hilji-al Tegu Tugear, avdzãtlu cãntãtor di cãntits armăneshtsã. Sculii primarã shi litseu ânvitsã Scopia shi tora easti tu-anlu doi la Facultatea ti pedagoghii di Scopia. Puizii di-a ljei publicã mash tu revista "*Grailu Armănescu*" di Scopia.

Tulliu, Nushi (1872-1941) Poet (armănescu shi rumănescu), prozator (armănescu shi rumănescu), publitsistu (armănescu) shi profesor (armănescu shi rumănescu). Easti faptu pi 23 di-Apriir 1872, Avdela, azã sum ocupatsiea gãrtseascã. Muri tu-anlu 1941. Sculiea primarã-nvitsã-n Clisura, Litseu bitisi Bituli, Facultati ti Literaturã shi doi anji Facultatea di-ndreptu di Bucureshti. Lucrã un an ca dascal armănescu la ghimnaziea di Ianina shi Avdela, inspector ti sculiili dit Tesaliea shi Epiru, profesor la Litseulu rumănescu di Silistra, a dupã-anlu 1919 profesor la catedra di limba rumăneascã di Chishinjev, tu Republica Moldova di-

ază. Lucră ca publitsistu shi-ù publică Revista "Pindul" (1898-1899), deapoea gazeta "Ecoul Macedoniei" (1905-1908). Ari colaboratã la multi revisti shi gazetî armăneshtsă shi rumăneshtsă. Easti lugursit ti nai ma marli poet-liric tu literatura-armănească. Puiziili shi proza-a lui s-publicarã tu tuti revistili-armăneshtsă. Easti băgat tu tuti-Antologhili-a literaturăljei armănească, tsi suntu-adrati pãnã tora. Pi-armăneashti ari publicatã unã carti **Puizii**, Bucureshti, 1926, (cari fu republicatã di Editura Cartea aromãnã, 1989) shi protlu roman pi limba-armănească **Mirmintsă fãrã crutsi**, cari-l publicã ca serial tu gazeta "Ecoul Macedoniei" shi ti prota oarã-adunat di Dina Cuvata shi Eva Catrinescu shi publicat di *Editura Cartea Aromãnã*, 1993. Dit bana-armănească li-ari publicatã shi **In muntii Pindului**, 1907, (roman), **File rupte din viata aromãnilor**, Chishinjev (1919), **Golgota neamului** (roman, 1927, cari-i tradus pi-armăneashti di Dina Cuvata sh-di baia chiro ashteaptã-aradã ti publicari la *Editura Cartea Aromãnã*). Li-ari publicatã shi cãrtsãli di puizii **Tragedia unei idile**, **Poezii Lirico-Epice**.

Ucuta, Constantin (1770-1797) Scriitor shi carturar armănescu dit sec. XVIII. S-featsi tu-anlu 1770 tu cãsãbãlu Moscopolea (tu-alti locãri aflãm Possen, tu Prusii, tu Ghirmãinii), Erusalimlu cultural armănescu, arsu di-Arbineshlji, ântsãpats di Patriarhiea din Poli, cari nu u-arisea multu-multu tuti tsi s-adra la Academii sh-tsi stipusea cãrtsã la **Tipografia** di Moscopoli shi muri tu cãsãbãlu Beshlji dit Afstriei. Ânvitsã

carti la Academia di Moscopoli shi s-dusi s-lucreadzã ca preftu la bãsearica-a coloniiljei armănească tsi s-adunã-aclotsi dupã-ardearea-a Moscopoliljei. Tu-anlu 1797, Beshlji, u tipusi cartea **Nauua Pedagoghii icã Abetsedar**, la Tipografia-a fratslor Marchide Pulju, shi elji Armãnji. Tu-aestã carti bågã shi texturi pi limba-armănească, piningã cari shi "**Tatãl a nostu**".

Varduli, Varduli (1918-1994) Poet armănescu. S-aflã pi data di 13 di Cirishear anlu 1918, tu hoara-armănească Perivoli, azã sum ocupatsiea gãrtsească. Muri pi data di 25 di Xumedru anlu 1994, Beshlji, tu-Afstriei. Sculii primarã-nvitsã tu cãsãbiclu-armănescu Perivoli, Litseulu-l bitisi-n Sãrunã, Sã-ngerãpsi la Facultatea tindreptu di Bucureshti, ma nu-ù bitisi di ispetea cã ca leghionar fu-arcã tu lagãrli ti contsentrari dit Ghirmãinii. Dupã Defturlu polim din lumi, s-curdisi-n Beshlji iu shi-u triclu bana pãnã di moarti. Darba di poet shi-u-avea tu el, sh-ti tuti ucazili-adra puizii, cari lj-li-adunã dzinirli di sor a lui, D-l Tiberius Cunia, shi lj-li publicã tu *Rivista di Litiraturã shi Studii Armãni*, Anlu 4, Numir 1 (Tom VII), dit Apriir anlu 1997, ma shi ca separat, cu titlul **Cãrtsã trã soea-a mea**, tu-anlu 1997.

Velo, Cola (1882-1924) Poet-baladistu-armănescu, diplomat di carierã-a Rumãniiljei. Easti faptu tu hoara Muluvishiti, ningã Bituli, tu-anlu 1882 shi muri tu-anlu 1924. Sculii-nvitsã tu hoara-a lui, Litseu Bituli shi Sculiea ti Shtiintsã di Stat di Bucureshti. Lucrã tu diplomatsiea rumănească: dragoman la

legatsiea rumânească di Sufii, deapoea cantselar a consulatului rumănescu, di Ruse tu Vărgării, deapoea pi idyea potisi Odesa, vitse-consul Moscova, shi iara Ruse tu Vărgării. Ari publicată pi-armăneashti: *Dit bana-armănească*, Bucureshti, 1903, puizii, cu protuzbor di Nushi Tulliu; *Căntits Giuneshtsã*, Bucureshti, 1905; *Shana shi-ardirea-a Moscopiljei, Editura Cartea Aromână*, USA, 1991, iu easti-adunată tută creatsiea-al Velo. Baladili shi puiziili-a lui fură publicati tu tuti-Antologhiili-a literaturăljei armănească ma sh-tu tuti revistili cari fură publicati shi s-publică shi-azã pi-armăneashti.

Vrana, Ioryi (1965) Poet armănescu shi rumănescu. Easti faptu pi 22 di Yizmăciunji, tu-anlu 1965, tu cãsăbàlu Constanta. Sculiea primară shi litseùli li featsi Constanta, Facultatea ti-ndreptu u bitisi Bucureshti, iu băneadzã shi lucreadzã. Puizii pi limba-armănească (tsicara cà el nu-lji dzãtsi gura cà-i limbã, sh-nu va s-avdã ti abetseda-armănească) sh-pi limba valahutească, ângrăpseashti shi publică dit anlu 1990 tu revistili "Deshteptarea", "Dimândarea", "Zborlu-a Nostru", etc. Cartea-a lui di puizii armănească, *Avigljitorlu di zboarã*, fu publicată di *Editura-a Fundatsiiljei Culturală-Armănească "Părinteasca Dimândari"*, Bucureshti, 1995.

Vulcan, Petru (1869-1922) Poet armănescu shi rumănescu, prozator, scriitor di teatru shi publitsistu rumănescu. Easti faptu pi 25 di Cirishear anlu 1869, tu hoara Târnuva, ningã Bituli shi muri pi 5 di Shcurtu anlu

1922, Constanta, tu Rumâni. Numa-a lui di familii Ij-eara Ghinu, a numa di Vulcan u lo dupã un mari scriitor rumănescu. Sculii-nvitsã tu hoara-a lui, Bituli shi Bucureshti. Lucrã shi-agiutã multu ti crishtearea-a culturăljei rumănească tu cãsăbàlu Constanta, tu chirolu cându s-trapsirã Turtsãlji di-aclotsi. Fondã shi condusi multi revisti iu băgã shi material ti-Armãnjli sh-di scriitorlji-armăneshtsã. Pi-armăneashti u-ari publicată cartea di puizii **Picuralu din Pindu**, (republicată tu *Rivista di Litiraturã shi Studii aromãni*, Tom. XIV, 1999), Constanta, 1897, tsi easti deftura carti di puizii-armănească, dupã-atsea-al Cosmu, texti-armăneshtsã ari sh-tu cartea *Anecdote si snoave*, Constanta, 1898. Cum aflãm pit cãrtsã armasi shi-un manuscris di-unã piesã di teatru cu titlul *Fãrshiroatili*, cari lipseashti-aflari shi publicari. Pi rumăneashti ari-ngrăpsitã multi cãrtsã di puizii, prozã shi teatru, ma dit bana-armănească li-ari-ngrăpsitã shi cãrtsãli: *Armãna*, Constanta, 1900, cari-i lugur-sit ti protlu roman sotsial dit literatura rumănească, (tradus pi-armăneashti di D. Cuvata, shi publicat di *Editura Cartea aromãnã*, Constanta, 1996) shi *Asasinarea lui Shtefan Mmihailleanu*, Constanta, 1901, piesã di teatru (tradusã pi-armăneashti shi-ashteaptã publicari la *Editura Cartea Aromãnã*).

Zdrula, Cola (1897-1939) Profesor shi poet armănescu. Easti faptu tu-anlu 1897, Bituli, a s-trãdzea dit hoara Perivoli. Muri multu tinir, Grebini, tu-anlu 1939. Sculii primară-nvitsã tu Machidunii, a Facultatea ti literaturã-ù bitisi Bucureshti. S-dusi sh-pit Italii iu u-nvitsã

limba talichească. Tu-anlu 1929 fu băgat ti profesor ti Istoriei shi Limba talichească la Litseùlu di Grebini. Cu musheata boatsi shi cãntitsli tsi li-adra eara multu vrut di tuts ficiorlji shi das-calji tsi-nvitsa shi lucra Grebini. Ti mari jeali puiziili-a lui s-chirurã. S-prisupuni cã lj-furã furati di blãstimatslji di Grets, cara nu putea su-l veadã cu-ahãta-lji mirachi ti-Armãnamea. Poati cã unã dzuuã, ti tihea-a noastã sh-ti ghineatsa-a literaturãljei pi limba-armãnească-a s-hibã-aflati shi publicati.

Zeana, Ianachi (1912) Poet (armãnescu shi rumãnescu) shi traducãtor armãnescu. Easti faptu pi data di 19 di Lunar anlu 1912, tu hoara-armãnească Doleani, ningã Veryea, azã sum ocupatsiea gãrtsească. Bãneadzã ca pensionar Bucureshti. Sculii primarã-nvitsã tu hoara-a lui, Litseùlu di Sãrunã shi Facultatea di meditsinã di Cluj, tu Rumãinii. Nica di tinir intrã tu minarea-a leghionarlor, tsi lji-adusi mări ghideri shi-ahapsi (di dauuã ori) tut-cu-tut di 15 di-anji. Puizii ahurhi di-ngrãpsea nica di tinir, sh-pi rumãneashti sh-pi-armãneashti. Debutlu literar pi rumãneashti-l featsi tu revista "*Glasul strãmosesc*" di Cluj, tu-anlu 1936, ma sh-tu revista "*Buna Vestire*" di Bucureshti, tu-anlu 1937. Tu iamea Brumar anlu 1940 shi Yinarlu 1941 Zeana fu redactor la Revista "*Armatolii*", sum directsiea-al Constantin Papanace, iu-avea shi-unã frãndzã literarã iu sh-featsirã debutlu poetslji-armãneshtsã Nacu Scrima, Cola Caratana shi Todi Zuca. Shi nãinti shi dupã-ncljidearea tu-ahapsi lucrã ca iatru ti pãlmunji, pãnã tsi inshi tu pensii. Ahurhi di publica puizii tu tuti revistili-armãneshtsã tsi loarã di inshea tu-aesht-

sã 20 anji dit soni. Prota carti cu puiziili-armãneshtsã sh-pi rumãneashti, **Cãntits trã Armãnami** lj-fu publicatã di *Editura Cartea Aromãnã*, tu-anlu 1992. Iara *Editura Cartea Aromãnã* lj-publicã shi-unã mari carti cu tradutserli di puiziili-al Lucian Blaga, **Puizii aleapti**, 1995. Tradutseri di-al Zeana ari shi pãrtsã di cartea-al Nicolae Guli, **Balada-a Livãdzlor**, Ed. *Cartea Aromãnã*, 1994. *Editura-a Fundatsiiljei Culturalã-Armãnească "Dimãndarea Pãrintească"* lji-u publicã cartea cu tradutseri di puiziili-al Eminescu, **Poezii**, Bucureshti, 1997, ti cari tu-anlu 2000 va s-ljea shi-un mari premiù. Tradutseri di mãrlji poets rumãneshtsã lj-furã publicati tu *Rivista di Litiraturã shi Studii Aromãni*, condusã di D-l Tiberius Cunia. Ti creatsiea-a lui literarã ãl lo shi premiulu "*Teohar Mihadash*" tsi-l da Fundatsiea "*Andrei Shaguna*" di Constanta, a ti tradutsirea-al Eminescu lj-si deadi Medalii di malãmã di Prezidentul a Rumãniiljei, tu-anlu 2000. Pi limba rumãnească li-ari publicatã cãrtsãli **Golgota romãnească**, Ed. *Lamura*, Bucureshti, 1995; **Florilegiu**, *Biblioteca Pedagogicã Natsionalã*, Bucureshti, 2000, iu-ari băgatã shi tradutserli-a poetlui americhescu Poe. Ari-ngrãpsitã multi Protuzboarã la cãrtsãli tsi furã publicati di-al Constantin Papanace, etc.

Zica, Zica A. (1915-1982) Poet armãnescu. Easti faptu pi data di 15 di Yizmãciunji anlu 1915, tu cãsãbãlu Giurmaeauuã di-Nsus, azã Blagoevgrad, tu Vãrgãrii. Muri tu meslu Brumar anlu 1982. Ari-nvitsatã mash sculii primarã tu cãsãbãlu iu s-aflã. Di-aclotsi familiea-a lui s-mutã tu Rumãinii, cãndu s-

adra nafimata ti-Armănjlii colonizari-a Dobrugiljei, ancupărată cu vindearea-a Armănjlor cu Hundrata di Bucureshti dit anlu 1913. Tu-anlu 1940 s-mută di-aclo shi tricū, cu tută taifa-lji tu partea di cātă Tulcea, tu Rumānii. Featsi-ndoi anji tu polim, iu fu shi pliguit tu cicior. Ca anticomunistu fu giudicat ti 18 di-anji ahapsi greauū, di cari lj-durnji mash 13 di-anji. Tu-ahapsi, itru ca-Armăn ghibi, ānvitsă baia carti shi ungrāpsi, tu minti, a după tsi inshi di-ahapsi sh-pi carti poema *Marusha*, tsi *Editura Cartea aromână*, lji-u publică tu-anlu 1999.

Zuca, Ioryi (1876-1978?) Scriitor, profesor shi publitsistu-armănescu. S-featsi tu meslu Martsu tu-anlu 1876, tu-avdzăta shi marea hoară-armănească Samarina, ază sum ocupatsii gărtsească. Muri iuva pi la anlu 1978 tu cāsăbălu Buzău, tu Rumānii. Sculii-nvitsă tu hoara-a lui, Litseūlu di Bituli shi studii Bucureshti. Lucră ca profesor la Litseūlu di Bituli iu fu shi Secretar di redactsii la revista *Lumina*. Tu-aestă revistă publică shi proză shcortă, ma cama multu publică studii dit bana-a Armănjlor (isturii, ocupatsii, adets). Ari publicată ună carti cu proza-a lui, *Istorieari din Epir*, Ed. *Lumina*, Bituli, 1905. Di studiili-a lui dit bana-a Armănjlor pot s-hibă-adrati ma multi cārtsă, ma nica shi cană nu li-adună ti publicari.

Zuca, Todi Gher. (1920-1969) Poet, prozator shi traducător (armănescu shi rumănescu). S-află tu-anlu 1920 tu hoara-armănească Samarina, ază sum ocupatsiea gărtsească. Muri tu-anlu 1968, Atina. Ānvitsă la Litseūlu di Grebini u bitisi Facultatea ti literatură shi filosofii di bucureshti. Eara intrat tu minarea-a leghionarlor sh-ti-atsea durnji-ahapsi sheapti-anji. După inshearea di-ahapsi u dusi greū, cā nu putea s-află lucru. S-turnă iara tu Gărtsii, tu-anlu 1964, iu bānă-ndoi anji pānă la moarti. Puizii pi limba-armănească ahurhi sāngrăpsească shi s-publică nica dit Litseūlu di Grebini, tu Revista *Lumina*, cari inshea năinti di/Defturlu polim din lumi. Bucureshti publică ună njică carti cu puizii di-a lui, *Tindilini*. Publică sh-pi limba rumănească, *Văzduh in vitralii* (puizii) shi *Prichindel* (pirmif). Dicara s-turnă tu gărtsii, li tradusi sh-li publică pi limba gărtsească, trei cārtsă di proză shi-ună carti cu puizii pi limba rumănească: *Pories pera apo ti stahti* (Cali didindi di cinushi), *Anisiha monomatia* (Cārari fāră-arāhati) shi *Exomologhisi enos nekru* (Ximulughisearea-a unlui mortu), pi gărtseashti shi *Misere-re*, puizii, pi rumăneashti. Editura Cartea aromână lj-li publică cārtsăli-aesti: *Tindilini shi-alti puizii*, 1998; *Proză aleaptă*, 1999; *Samaruscutlu*, 1999. Armasi nipublicat shi-un roman cu titlul *Loclu-al Allah*, cari-i tradus di Dina Cuvata, shi u-ashteaptă publicarea-a lui.

REVISTILI-ARMĂNESHTSĂ

Apărarea (Bucureshti, 35 1930-1931)
Armatolii (Bazargic, 1940-1941)
Armănamea (Bucureshti, 1996, 3 num.)
Aromănia Liberă
Aromănul ("Organ national al
românilor din Peninsula Balca
nică") (1910-1911)
Autonomia (Bucureshti - Londra)

Balcania (1938)
Bana Armănească (Buc., 1996...)
Birbiljlu (Scopia, 1990, 2 num.)
Buciumul

Curierul American (America, 1928)
Curierul Aromân (New York, 1924)
Cuvântul Aromânilor (Bucureshti, 1906)
Cuvântul Nostru (Bazargic, 1928)

Desteptarea I (Sărună, 9 di Brumar
1908 - 16 di Brumar 1909, tu 50
di num.)
Desteptarea II (Bucureshti, 1990...)
Dimândarea I (Bucureshti, 1937)
Dimândarea II (Bucureshti, 1994...)
Dreptatea (Sărună, 2 di Shcurtu 1911
- 22 di Yizmăciunjli 1912)

Ecoul Macedoniei (Buc., 1903-1906)
Ecoul Pindului (Bucureshti)

Fara Armănească (Pariz, 1981...)
Fenix I (Scopia, 1990, 5 num.)
Fenix II (Scopia, Bituli, 1992...)
Flambura (Vereya, Shcurtu-Lunar
1912-Yinar-Lunar 1914)
Flambura Pindului (Revistă Cultural-
Natională) (1929)
Foaia Macedoromână (1900)
Frândza Vlahă (Bridgeport-SUA)
Frătsăljea (Bituli-Bucureshti, Shcurtu 1901-
Shcurtu 1902; ăñ Sărună-
Bucureshti 1903-1908)

Frătsia (Tirana, 1992...)
Frătsiljea ăñtru Dreptatea (Buc., 22
di Shcurtu 1880-23 di-Agustu
1880)

Gazeta Macedoniei (Bucureshti,
Shcurtu 1897 - Martsu 1898)
Gazeta Macedoniei (Bucureshti,
1905-1906)
Glasul Aromănului (Buc., 1948,
mash un num.)
Glasul Macedoniei (Bucureshti)
Glasul Victimelor
Graiù bun (1 di-Apriir 1906-1907)
Grai shi suflet (1923-1937)
Grailu Armănescu (Scopia, 1997...)

Le Courier des Balkans
(Constantinopol, 1904-1911)
Legionarii (Bazargic)
Lilicea Pindului (Sărună, 1 di-Andreù
1910-Yinar 1912)
Lumina (Bituli, 1903-1908)
Lumina (Sărună, 20 di-Andreù 1909 -
9 di Martsu 1910)
Lumina (Grebini, 1936-1940)
Lutseafire (Crushuva, 1991)

Macedonia I (Bucureshti, Yinar-
Martsu 1888, Apriir-Sumedru 1889)
Macedonia II (Bucureshti, 1908)
Macedonia III (Bucureshti, 1926-
1936) (*Dest/8-99*)
Macedonia IV (Bucureshti, 1928)
Macedonia V (Bucureshti, 1930)
Macedonia (*Organ de doctrinà nation
alistà in serviciul aromânilor*)
Minduearea Armănească
(Constantsa, 1990)

Peninsula Balcanică I (Bucureshti,
Yinar 1893-Martsu 1894;
Yinar 1900-Martsu 1901,
Apriir-Yizm. 1912, Yinar 1913)
Peninsula Balcanică II (1923-1930)

Refugiatul din Macedonia
Revista Albano-Română
Revista Aromânească [(Buc., 1929 -
Revista Macedoneană,
1930-1931)]

Rev. As. Corpului Didactic si
Bisericesc din Macedonia
(Sărună, 1913-1914)

Revista Balcanică (Bucureshti, 1911)
Revista Macedoniei (Bucureshti,
1905-1906)

Revista Pindul (Bucureshti, Brumar

1898 - Yizmăciunjli 1899)

Rivista di Litiratură shi Studii
Armăni (Syracuse-Const., 1994.)
Românul de la Pind - Organ nation
al al românilor din dreapta
Dunării (Buc., 1903-1912)

Tribuna Albano-Română
(Bucureshti, 1916)

Tribuna Românilor de peste hotare
(Bucureshti, 1924-1927)

Viata Albano-Română (1910-1911)
Vointa Noastră (Românul) (Silistra,
1928)

Zborlu a Nostru (Freiburg,
Ghermania, 1984...)

Dimitri Atanasescu

Abeleanu, Dem. (1857-1933)	Ceara, Victor (1933)
Anagnosti, Mihali (1970)	Ciotti, Dumitru (1882-1967?)
Anastasescu, Diana D. (1895- ?)	Colimitra, Constantin (1912-2001)
Araia, Zicu, A. (1877-1944)	Colonjea, Ilie (1943)
Arginteanu, Iancu (cca 1868-cca 1940)	Constante, Constantin (1880-1964)
Aroibu, Mitu (1960)	Cosmu, Constantin I. (1966-1914)
Atanasescu, Dimitri (1836-1907)	Cunia, Tiberius (1926)
	Custula, Mihali (1895-1983)
Babu, Cola (1901-1967)	Cutova, Oani (1919-1992)
Babu, Toma (1931)	Cuvata, Dina (1952)
Bacu, Dumitru (1925-1997)	
Bagav, Andrei (1857-1888)	Diamandi, Sterie (1897-1981)
Bara, Mariana (1961)	Daniil Moscopolean (sec. XVIII-XIX)
Baravachi, Petri (1883-cca 1950)	Dalamestra, Iancu (1868-1924)
Barba, Vasili (1918)	Dragoti, Petrica (1947)
Batsu, Florica (1943)	
Batzaria, Cola (1874-1953)	Enache, Toma (1970)
Beica, Ioryi (1950)	
Belemace, Constantin (1849-1932)	Foti, Oani (1887-1946)
Beza, Marcu (1882-1949)	Fotu, Anastasi (Tashu) (1923-1996)
Boga, Leonida (1886-1974)	Fuchi, Spiro (1964)
Boiagi, Mihail G. (1780-1842)	Fudulea, Cola (1940)
Bongu-Iliescu, Tashcu (cca.1845-1908)	
Burac, Ioryi (secolu XIX)	Galavu, Mita (1926 - ?)
	Galbagiari, Iancu (1923-2001)
Caciona, Tachi (1887-1971)	Garofil, Mita (1944)
Caciuperi, Apostol (1920-1995)	Gãmă, Ioryi (1917-1992)
Caloir, Cutuli (1922-1944)	Godi, Gh. (1939)
Capidan, Teodor (1879-1953)	Goga, Nacu (1956)
Carafoli, Tulju (1872-1936)	Guci, Sirma (1960)
Carageani, Gheorghe (1939)	Guli, Cola (1916-1991)
Caragiani, Oani (1840-1921)	Guli, Costa (1916-1985)
Caragiu-Mariotseanu, Matilda (1927)	Guli, Steriu (1903-?)
Caraiscu, Cola (1911-1969)	
Caranica, Iancu (1882-1965)	Hagi, Cociu (1921)
Caranica, Nicu (1924-1991)	Hagi-Gogu, Apostoli-Toli (sec. XIX-XX)
Caranica-Olariù, Despa (1920-1999)	Hăciu, Anastasi (sec. XIX-XX)
Caratana, Cola (1914-1992)	Hentu, Mihali (1900-1974)
Cavallioti, Anastasi Teodor (1710-1789)	Hristo, Andon (1948)
Căndroveanu, Hristu (1928)	
Càshericà, Ani (1974)	Ia-Nauni di Ohârda (prota gium. a sec. IX-911)
Ceara, Ilie A. (1923)	Ianovici, Nicolae (sec. XVIII-XIX)
Ceara, Ioryi (1881-1939)	Iotta, Iotta Naum (1873-1966)

Lazulu-al Dumi (Sec. XIX-XX)	Pariza, Mita (1908-1996)
Leaghi, Hristu (1927)	Pasha, Aurica (1975)
Licea, Oani (1883-1952)	Pășhe, Vanghiu (1938)
Lozzi, Nashcu (1886-1942)	Perdichi, Ioryi (1912-1966)
	Petrescu, Vangheli (cca 1885-cca 1917)
Marco, Pascal (1914-1998)	Platari-Tzimă, Ioryi (1934)
Marcu, Ioryi (1913-1984)	Prefti, Mihali (1953)
Mărgărit, Apostol (1832-1903)	
Merca, Ioryi (1906-1992)	Roja, (Roza) Constantin (1786-1847)
Metta, Constantin (1874-cca 1950)	Samarineanu, Mishu (1893-cca 1950)
Mihadash, Teohar (1918-1996)	Scrima, Leonida (1903-1982)
Mihaileanu, Shtefan (1859-1900)	Scrima, Nacu (1900-1941)
Millio, Vangheli T. (Sec. XIX-XX)	Shcodreanu, Hristu (1912-?)
Minda, Todi (1911-1982)	Shutsu, Mihaela (1977)
Murnu, Ioryi (1868-1957)	
Murnu, Iulia (1906-2001)	Tacit, Nicolae (1881-cca 1950)
Murnu, Oani (1848-1921)	Tahu, Naum (Тахов Наям) (1867-1930)
Mushi, Vasili (1895-1961)	Tambà, Triandafil H. (1858-1930)
	Tambozi, Justin (1939)
Nacovsca, Ghena (1959)	Tega, Vasili (1921)
Nacu, Ianachi (1908 - 1987)	Todi, Vasili (1958)
Nasta, Atanasie (1912-1996)	Tugear, Costa (1960)
Nastev, Bojidar (1924-1980)	Tugear, Tsatse (1980)
Nicolescu, Mihali (1835-1865)	Tulliu, Nushi (1872-1941)
Obedenaru, M. Gheorghyadi (1839-1885)	Ucuta, Constantin (1770-1797)
Padiotu, Gogu (1927)	Varduli, Tachi (1918-1994)
Panà, Zahu (1921-11.03.2001)	Velo, Cola (1882-1924)
Papahagi, Nicolaus (1864-1931)	Vrana, Ioryi (1965)
Papahagi, Pericle (1872-1943)	Vulcan, Petru (1869-1922)
Papahagi, Tachi (1892-1977)	
Papahagi, Valeriu (1906-1984)	Zdrula, Cola (1897-1939)
Papaiani, Ath. (Samarineanu) (sec. XIX-XX)	Zeana, Ianachi (1912)
Papa-Ianushi, Vasili (1878-1918)	Zica, Zica A. (1915-1982)
Papanace, Atanasie (1917 - 1974)	Zuca, Ioryi (1876-1978?)
Papanace, Constantin (1904-1985)	Zuca-Gher, Todi (1920-1968)
Papazisi, Emil (1893-?)	
Papleacu, Cola (1877-cca 1920)	

Tu Biblioteca Natsională Armânească

"Constantin Belemace"

până tora fură publicati-aesti cărtsă:

Colectsiesia "Arhimandrit Averchi"

1. "Catehismul a crăshinlui ortodoxu" di Irineu, Mitropolit a Moldovăljei shi-a Suceavăljei, 1997
2. *** "Iazmatar", 2000
3. *** "Apostolu", 2000
4. "Psalmili-al David", 2001

Colectsiesia "Marcu Beza"

1. Nicolae Batzaria, "Fără Tată", 1999

Colectsiesia "Velo"

1. "Gramustea-a noastă mărătă", 1997
2. Tashcu Bongu, "Limba stră-ausească", 1998
3. Oani Foti, Amirăriljea-a noastră", 1998
4. Andrei C. Bagav, "Pandera-Armânească", 1998
5. Dumitru Piceava, "Pilichisitor tu cheatra-a zboarălor", 1999
6. Nacu Goga, "Cânticlu ti-Anlu Nău", 1999
7. Aura Pasha, "Nica", 1999
8. Leonida Boga, "Cu obdzătslji di-anji, pi-anumiri, ia-mi", 1999
9. Dina Cuvata, "Pirifan hilj di picurar", 1999
10. Victor Ceara, "Grealili dzăli", 2000
11. Dina Cuvata, "Picurarlu di la Pind" (Antologhii di puizii), 2001

Colectsiesia "Zicu A. Araia"

1. Grigor Părlicev, "Armătulălu", 1998
2. Radovan P. Tsvetcovski, "Amaneti", 1998
3. Firdouzi, "Shah-Name", 1999
4. Marian Ghiorcev, "Huma", 1999
5. *** "Cânticlu-a ashcheriljei al Igod", 1999
6. Meri Nicolova, "Calea ti până-n cipită", 2000
7. Bodler, "Harishea puvrii", 2000
8. *** "Tristanlu-atsel zurlul", 2000
9. Kire Nedelcovski, "Ciudii", 2000
10. Dante Alighieri, "Divina Comedii", 2001
11. Raico Jinzifov, "Cămeashea sândzănătă", 2001

Colectsiesia "C. I. Cosmu"

1. Iotta Naum Iotta, "Romana", 1999

Colectsiesia "Pericle Papahagi"

1. Dina Cuvata, "Voi Armănji-Machidunits", 1998
2. "Colindi" (după G. Breazul), 2001

Colectsiesia "I. Arginteanu"

1. Anastasi Hăciu, "Apostolji shi Martiri", 2001

Alti editsii:

1. Ioan Harmosin-Ohridski, "Pascalia", (Editsii-ndreaptă di I. Cogeabashia), 1999

Alanti cărtsă ashtiptats-li...

